

DÚHA 2023 2024

celoslovenská súťaž
výtvarnej a literárnej tvorby detí - 28. ročník

CELOSLOVENSKÁ SÚŤAŽ VÝTVARNEJ A LITERÁRNEJ TVORBY
DETI

DÚHA
2023/2024

Zborník vyhotovený s finančnou podporou:

Vydalo:

Ľubovnianske osvetové stredisko v Starej Ľubovni

Zodpovedný:

Ing. Martin Karaš, riaditeľ ĽOS

Technická spolupráca:

Mgr. Nikola Škvarová

Grafická úprava a reprodukcie:

Kristína Repková

Redakčná rada:

Mgr. Katarína Ščigulinská, Mgr. Nikola Škvarová

Texty neprešli jazykovou úpravou

Rok vydania: 2024

Náklad: 165

DÚHA 2023/2024

XXVIII. ročník

celoslovenská súťaž a výstava výtvarnej a literárnej tvorby detí

VYHLASOVATEĽ A GARANT

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VÝSKUMU, VÝVOJA A MLÁDEŽE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY, BRATISLAVA

USPORIADATEĽ

ĽUBOVNIANSKE OSVETOVÉ STREDISKO,
STARÁ ĽUBOVŇA

SPOLUORGANIZÁTORI

MESTO STARÁ ĽUBOVŇA
PREŠOVSKÝ SAMOSPRÁVNY KRAJ
SLOVENSKÝ ZVÄZ PROTIFAŠISTICKÝCH BOJOVNÍKOV
ĽUBOVNIANSKE MÚZEUM V STAREJ ĽUBOVNI
ĽUBOVNIANSKA KNIŽNICA V STAREJ ĽUBOVNI

TERMÍN

STARÁ ĽUBOVŇA 3. MÁJ 2024

DÚHA 2023/2024

XXVIII. ročník

celoslovenská súťaž a výstava výtvarnej a literárnej tvorby detí

ODBORNÁ POROTA

VÝTVARNÁ TVORBA

PRESEDA POROTY

PhDr. EDITA VOLOŠČUKOVÁ, PhD., PREŠOV

ČLENOVIA

Mgr. SLAVOMÍR CAPEK, PhD., PREŠOV

ANNA GAJOVÁ, akademická maliarka, PREŠOV

SLOVO POROTY

VÝTVARNÁ TVORBA

Milí autori, témy tohtoročnej súťaže boli trochu nezvyčajné. Ponúkli sme vám možnosť OTVORIŤ DVERE, cez ktoré vstúpite do sveta svojej budúcnosti, či do sveta ZA ZRKADLOM, plným nebývalej fantázie. Zrkadlo sa v histórii umenia objavuje často. Od prvých prekvapivých odrazov tváre na vodnej hladine, cez vzácne vypuklé, duté, či rovinné zrkadlá, ktoré odrážajú reálny svet na základe fyzikálnych zákonov, ku krivým zrkadlám a labyrintom, ktoré sa nás snažia oklamať. Zrkadlo je súčasťou ďalekohľadov, mikroskopov aj fotoaparátov. Hovorí sa, že dnešný svet je ako rozbité zrkadlo, kde sa v každom jeho kúsku odráža iný obraz reality. SPECULUM MUNDI - zrkadlo sveta. Podobá sa obsahu vášho počítača, v ktorom, ak ste chytrí, nájdete mnoho dôležitého. Tak, ako Alica, ktorú jej učiteľ matematiky Lewis Carroll púšťal za hranice zrkadla, do opačného sveta (kde vpravo je vľavo a aj reč je naopak) vždy len na chvíľu, aby potom mohla o všetkom rozmýšľať.

Do celoslovenského kola súťaže v Starej Ľubovni ste tohto roku zaslali 2022 prác zo 439 škôl z celého Slovenska. Odborná porota zložená z výtvarných umelcov, teoretikov a vysokoškolských pedagógov - ak. mal. Anna Gajová; Mgr. Slavo Capek PhD.; PhDr. Edita Vološčuková, PhD., mala neľahkú úlohu. Hodnotenie prebiehalo trojkolovo, anonymne, rukami porotcov prešla každá práca. Ocenili sme zodpovedný výber prác pedagógmi z jednotlivých škôl, ale opäť sme sa stretli aj s povrchným prístupom k výberu, či k podceneniu zadania. Milo nás prekvapili autori z materských škôl, tiež starší žiaci a už tradične nádherné kolekcie z viacerých ZUŠ. Tohto roku nás až fyzicky nadchlo zastúpenie veľmi kvalitnej grafiky (viacfarebné linoryty, monotypie), čo sme zohľadnili aj v ocenených prácach. Snažili sme sa hľadať nielen výrazovú krásu, ale predovšetkým autorskú originalitu v spracovaní témy a hĺbku jej obsahu. Konštatujeme, že ste, milí autori, v priebehu pár rokov pokročili o niekoľko levelov dopredu. Otvárate stále nové a nové dvere svojho poznania, stali ste sa akoby dospeljšími, vnímavejšími, hodnotíte pozorne svet okolo seba. Pustili ste nás aj do tajných zákutí svojej duše, čo si veľmi vážime, aj keď to nie je vždy veselý pohľad. Pochvala patrí tiež vašim pedagógom, ktorí vám podali vstupné motivácie, hľadali spolu s vami námety, viedli vás, v závere nechali široký priestor pre vašu samostatnú tvorbu a originalnosť, ale sami zostali v úzadí. Veľmi si vážime vašu kvalitnú prácu, milí učitelia.

V tomto roku sme ocenili spolu 94 diel zo všetkých kategórií. 64 laureáti si svoju cenu prevezmú osobne, 30 čestných uznaní zašleme autorom poštou. Všetky vybrané práce zo záverečného kola budú zároveň súčasťou veľkej výstavy v Galérii Provinčný dom v Starej Ľubovni. Víťazom a ich pedagógom úprimne blahoželáme, tešíme sa spolu s vami a veríme na blízke stretnutia pri ďalších ročníkoch DÚHY!

Vaša výstava je aj našim zrkadlom. Vraciame sa v kruhu späť. Parafrázovane povedané - v odraze zrkadla vidíme svet v jeho celistvosti a hľadáme si v ňom svoje miesto. Zrkadlá majú jedno spoločné - *odrážajú obraz sveta do našich žasnúcich očí.*

Za porotu

PhDr. Edita Vološčuková, PhD.

OCENENIA

VÝTVARNÁ TVORBA

I. KATEGÓRIA: MŠ (5 – 6 rokov)

1. **MIESTO:** ELA BRONTVAJOVÁ, 4 roky, Súkromná MŠ Lienka, Vavrečka
2. **MIESTO:** HENRIETA GONŠČÁKOVÁ, 4 roky, MŠ Skalité – Ústredie č. 632, Skalité
2. **MIESTO:** ALICA KOSTKOVÁ, 6 rokov, MŠ, Puškinova 3A, Žilina
3. **MIESTO:** NOEMI MICHALOVÁ, 6 rokov, ZŠ s MŠ Sedliská
3. **MIESTO:** EMANUEL ŠTEFUNKO, 5 rokov, MŠ, Sídlisko 311, Bystré

ČESTNÉ UZNANIE:

ELIŠKA DLUGOŠOVÁ, 6 rokov, MŠ, Švermova 8, Valaská
DARIA DOPIRJKOVÁ, 6 rokov, MŠ, Vsetínska 36, Stará Ľubovňa
NIKOLA KAPRÁŇOVÁ, 6 rokov, MŠ Dravce
ANNA LABOŠOVÁ, 6 rokov, MŠ, Hronská 104/15, Heľpa
ŠARLOTA SOMOLOVÁ, 6 rokov, MŠ, Puškinova 3A, Žilina
LEO TURNAI, MŠ Kováčova 10, Starý Tekov

VÝTVARNÁ TECHNIKA GRAFIKA:

1. **MIESTO:** NINA KUŠMIREKOVÁ, 5 rokov, MŠ, Hlavná 55/110, Stará Lesná
2. **MIESTO:** VIKTÓRIA ŠPUREKOVÁ, 5 rokov, MŠ Óvoda, Štúrova 1, Fiľakovo
3. **MIESTO:** HILDEGARDA VAŠKOVÁ, 5 rokov, MŠ, Hlavná 116/35, Dulova Ves

II. KATEGÓRIA: ZŠ – MLADŠÍ ŽIACI (6 – 10 rokov)

1. **MIESTO:** SABINA MACHOVÁ, 10 rokov, ZŠ, Mochovská 4, Veľký Ďur
1. **MIESTO:** TEREZA WOŁODŹKOVÁ, 7 rokov, ZŠ, Školská 1, Ľubica
2. **MIESTO:** DANIEL OLERÍNY, 10 rokov, ZŠ s MŠ Karola Rapoša, Brezno
2. **MIESTO:** MIROSLAV ŠIMOVE, 9 rokov, ZŠ, Martinská 20, Žilina
3. **MIESTO:** KATALIN MICHAELA BABECZOVÁ, 7 rokov, ZŠ, Mierová 67, Želiezovce
3. **MIESTO:** MICHAL PACOŇ, 8 rokov, ZŠ s MŠ Oravská Lesná
3. **MIESTO:** VERONIKA ZAIETS, 8 rokov, ZŠ Andreja Kmeťa, Levice

ČESTNÉ UZNANIE:

REBEKA BÓNOVÁ, 7 rokov, ZŠ Kniežaťa Pribinu, Nitra
AMY MACEKOVÁ, 10 rokov, ZŠ, Lichardova 24, Žilina

VÝTVARNÁ TECHNIKA GRAFIKA:

1. **MIESTO:** ADELA ONDIKOVÁ, 9 rokov, ZŠ, Školská 29, Veľký Šariš
2. **MIESTO:** NOEMI ONDŽÍKOVÁ, 10 rokov, SZŠ, Kláštorská 37, Levoča
3. **MIESTO:** ZARA DRAHOŠOVÁ, 7 rokov, ZŠ, Pribinova 1, Zlaté Moravce

III. KATEGÓRIA: ZŠ – STARŠÍ ŽIACI (11 – 15 rokov)

- 1. MIESTO:** NELA DZURJUOVÁ, 11 rokov, ZŠ Kračúnovce
1. MIESTO: LINDA MEŠKOVÁ, 14 rokov, ZŠ s MŠ Považská Teplá
2. MIESTO: DÁVID DEKET, 11 rokov, CZŠ Romualda Zaymusa. Žilina
2. MIESTO: DOMINIK DUDA, 14 rokov, ZŠ, Ulica 17. novembra, Sabinov
3. MIESTO: MELISSA JÁNOŠÍKOVÁ, 14 rokov, ZŠ s MŠ, Dobšinského 746/5, Prievidza
3. MIESTO: ELA MÓKOŠOVÁ, 14 rokov, Gymnázium, Hubeného 23, Bratislava
3. MIESTO: MIRNA YASIR RAFO SAQAT, 14 rokov, ZŠ, Školská 185/1, Výčapy – Opatovce

ČESTNÉ UZNANIE:

- KRISTÍNA BAŘINKOVÁ, 13 rokov, Spojená škola, SNP 1653/152, Považská Bystrica
EMMA ĎURČANSKÁ, 12 rokov, ZŠ, Lipová 2, Rajec
ROMAN GEJDOŠ, 10 rokov, ZŠ s MŠ, Školská 290, Komjatná
OLEZIA HOLOSHCHAPOVÁ, 13 rokov, ZŠ s MŠ Gašpara Drozda, Chrenovec – Brezno
KRISTIÁN LEGIŇ, 11 rokov, Spojená škola, Dukelská 26/30, Gíraltovce

VÝTVARNÁ TECHNIKA GRAFIKA:

- 1. MIESTO:** KAROL BILÝ, 14 rokov, ZŠ, Školská 531/29, Veľký Šariš
2. MIESTO: DIANA KONVIČKOVÁ, 13 rokov, Spojená škola, SNP 1653/152, Považská Bystrica
3. MIESTO: PATRÍCIA TOMKOVÁ, 15 rokov, ZŠ s MŠ Štefana Ďurovčíka, Palín

IV. KATEGÓRIA: ZUŠ – SZUŠ

a) 5 – 6 rokov - deti ZUŠ

- 1. MIESTO:** MATÚŠ KOVALČÍK, 5 rokov, ZUŠ Ladislava Mednyánszkeho, Spišská Belá
2. MIESTO: LAURA PIECZKOVÁ, 6 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa
3. MIESTO: NATAŠA MIHÁĽOVÁ, 5 rokov, SZUŠ Vladimíra Pánika, Dlhá nad Oravou

ČESTNÉ UZNANIE:

- SEBASTIÁN DOLANSKÝ, 6 rokov, ZUŠ Antona Cígera, Kežmarok
IZABELA KARASOVÁ, 6 rokov, ZUŠ, Bernolákova 3, Holič
JULIANA RUŠINOVÁ, 5 rokov, ZUŠ, Námestie slobody 8, Krompachy

VÝTVARNÁ TECHNIKA GRAFIKA:

- 1. MIESTO:** LEONETTA AGÓCSOVÁ, 6 rokov, ZUŠ Múvészeti Alapiskola, Filakovo
1. MIESTO: NINA REŠETÁROVÁ, 6 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

b) 7 – 10 rokov – mladší žiaci ZUŠ

- 1. MIESTO:** TOMÁŠ KORŽEN, 9 rokov, ZUŠ Antona Cígera, Kežmarok
1. MIESTO: ZARA KOVALČÍKOVÁ, 10 rokov, SZUŠ, Komenského 8, Stará Ľubovňa
2. MIESTO: DOROTA ČEKANOVÁ, 7 rokov, SZUŠ, Komenského 8, Stará Ľubovňa
2. MIESTO: SÁRA LICHVÁROVÁ, 8 rokov, SZUŠ, Komenského 8, Stará Ľubovňa
3. MIESTO: LAURA MEZEŠOVÁ, 7 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa
3. MIESTO: MÁRIA REVICKÁ, 8 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

ČESTNÉ UZNANIE:

LILIANA KAČUROVÁ, 8 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa
SAMUEL KAPUŠ, 9 rokov, ZUŠ Karola Pádivého, Trenčín
ALEX KOČ, 9 rokov, ZUŠ Ladislava Mednyánszkeho, Spišská Belá
ARTÚR KONKOL', 9 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa
MIROSLAVA LEŠTINSKÁ, 8 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa
ADELA MAJERNÍČKOVÁ, 7 rokov, SZUŠ, Komenského 8, Stará Ľubovňa
KLÁRA ŠTOSLOVÁ, 9 rokov, ZUŠ Antona Cígera, Kežmarok

VÝTVARNÁ TECHNIKA GRAFIKA:

- 1. Miesto:** CHARLOTTE HANIŠÁKOVÁ, 8 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa
1. Miesto: NATHAN SINGHOFEK, 9 rokov, ZUŠ, Bernolákova 3, Holič
2. Miesto: ALICIA SOLÁROVA, 9 rokov, SZUŠ, Komenského 8, Stará Ľubovňa
2. Miesto: TATIANA VADOVSKÁ, 8 rokov, ZUŠ Ladislava Mednyánszkeho, Spišská Belá
3. Miesto: NINA ŠTEFÁNIKOVÁ, 9 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa
3. Miesto: NATÁLIA VÁLKOVÁ, 10 rokov, ZUŠ, Bernolákova 3, Holič

ČESTNÉ UZNANIE:

BRYAN GURKA, 7 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa
FILIP RICHTER, 9 rokov, SZUŠ, Komenského 8, Stará Ľubovňa
TIMEA STEMPOVÁ, 10 rokov, SZUŠ, Komenského 8, Stará Ľubovňa
UZANA ULIČNÁ, 7 rokov, ZUŠ Ladislava Mednyánszkeho, Spišská Belá

c) 11 – 15 rokov – starší žiaci ZUŠ

- 1. Miesto:** TAMARA ŠÁNDOROVÁ, 15 rokov, ZUŠ, Štúrova 29, Lipany
2. Miesto: KRISTÍNA ANDREANSKÁ, 13 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa
2. Miesto: ELA GABKOVÁ, 14 rokov, ZUŠ, Poštová 809, Púchov
3. Miesto: SILVIA BUZÁKOVÁ, 13 rokov, SZUŠ, Michaelliho 6, Martin
3. Miesto: EVA ČANDÍKOVÁ, 11 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

VÝTVARNÁ TECHNIKA GRAFIKA:

- 1. Miesto:** SVETLANA GRIVALSKÁ, 11 rokov, ZUŠ Ladislava Mednyánszkeho, Spišská Belá
1. Miesto: RENÉ PENXA, 11 rokov, ZUŠ Ladislava Mednyánszkeho, Spišská Belá
2. Miesto: REBEKA GRIVALSKÁ, 11 rokov, ZUŠ Ladislava Mednyánszkeho, Spišská Belá
2. Miesto: ZARA GRÚBEROVÁ, 11 rokov, ZUŠ, Bernolákova 3, Holič
3. Miesto: HANKA BETÁKOVÁ, 12 rokov, ZUŠ Karola Pádivého, Trenčín
3. Miesto: MÁRIA DUFALOVÁ, 13 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

ČESTNÉ UZNANIE:

JÚLIA FILUŠOVÁ, 12 rokov, ZUŠ, Bernolákova 3, Holič
FLÓRA ILLÉŠOVÁ, 12 rokov, ZUŠ Művészeti Alapiskola, Fiľakovo
SOFIA SPUSTOVÁ, 14 rokov, ZUŠ Antona Cígera, Kežmarok

MIMORIADNE CENY:

CENA MINISTRA ŠKOLSTVA, VÝSKUMU, VÝVOJA A MLÁDEŽE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

NATÁLIA BREZNICKÁ, 11 rokov, ZUŠ, Bernolákova 3, Holič

CENA PREŠOVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

HENRIETA VAVERČÁKOVÁ, 11 rokov, ZUŠ Ladislava Mednyánszkeho, Spišská Belá

CENA ĽUBOVNIANSKEHO OSVETOVÉHO STREDISKA

PATRÍCIA HNATOVÁ, 15 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

CENA PRIMÁTORA MESTA STARÁ ĽUBOVŇA

AGÁTA BARTKOVÁ, 10 rokov, ZŠ, Lichardova 24, Žilina

CENA ĽUBOVNIANSKEHO MÚZEA

ŠIMON FIKTUS, 10 rokov, ZŠ s MŠ, Alej 429, Hul

CENA ĽUBOVNIANSKEJ KNIŽNICE

LUCIA ŠTRENGEROVÁ, 15 rokov, ZŠ, Benkova 34, Nitra

CENA SLOVENSKEHO ZVÄZU PROTIFAŠISTICKÝCH BOJOVNÍKOV

DANIEL DRUSKA, 12 rokov, Gymnázium sv. Andreja, Ružomberok

CENA POROTY

GABRIELA DVORŠČÁKOVÁ, 6 rokov, MŠ Malý Šariš

ODBORNÁ POROTA

LITERÁRNA TVORBA

PRESEDA POROTY

doc. PhDr. PETER KARPINSKÝ, PhD., SPIŠSKÁ NOVÁ VES

ČLENOVIA

Mgr. NINA KOLLÁROVÁ, PhD., PREŠOV

Mgr. LENKA ŠAFRANOVÁ, PhD., KOŠICE

SLOVO POROTY

LITERÁRNA TVORBA

Keby básničky a poviedky rástli na stromoch alebo niekde v záhrade, tak by som mohol skonštatovať, že tohto roku sme mali v Starej Ľubovni na súťaži Dúha veľmi dobrú úrodu literárnych prác. Mladí pestovatelia, pardon, spisovatelia sa akosi rozpísali. Hlavne prozaických diel prišla slušná kôpka. Neviem, či k takejto bohatej úrode prispela mierna zima alebo autorov zaujali témy, na základe ktorých mohli tvoriť svoje básne, rozprávky či poviedky. Zdá sa, že svet za zrkadlom alebo tajomstvo, ktoré sa skrýva za dverami, inšpirovali mnohých a tí sa pokúsili na dané témy vytvoriť zaujímavé texty.

Aj vy by ste chceli vedieť, čo sa napríklad ukrýva v zrkadle alebo za zrkadlom? Nuž podľa autorov tam môže byť všeličo. Napríklad vlastná tvár, ktorá sa na nás pozerá každé ráno, keď si umývame zuby (na čo pri tom asi myslí?). Prípadne v tom zrkadle vôbec nemusíme byť my. Čo ak tam žije niekto iný, kto sa na nás neuveriteľne podobá? Kto je to?

Krajina, ktorá leží za zrkadlom, môže byť ako naša, akurát, že je tam všetko naopak – to, čo je u nás vpravo, tam je vľavo, to, čo je u nás dobré, tam sa javí ako zlé. Zrkadlová krajina nám teda môže ukazovať pravý opak, aby sme si následne uvedomili, ako to skutočne v tom našom reálnom svete chodí.

Zrkadlo však môže byť, podľa súťažiacich, aj vstupom do rozprávky, v ktorej ako čitatelia zažijeme kadejaké napínavé, veselé i nebezpečné dobrodružstvá. Na zrkadle je zaujímavé to, že ho máme všetci vo svojej domácnosti, vo svojej izbe, takže každý deň môžeme vojsť do rozprávkovej krajiny.

Zrkadlo býva aj neodmysliteľným pomocníkom parádnic, a to nemám na mysli len zlú kráľovnú, ktorá sa dennodenne zrkadla pýtala, kto je najkrajší na svete. Aj dievčence používajú zrkadielko, aby zistili, či im pristane nový účes alebo šaty. Niekedy však, ako o tom písali mladí autori, takéto pozeranie sa do zrkadla môže byť aj na škodu. Nikto totiž nemá rád ľudí, ktorým sa páčia len oni sami.

Podobná pestrosť sa vyskytla aj v textoch, ktoré „otvárali ďalšie dvere“. Tak ako spisovatelia, aj ja ako čitateľ som si pri každom novom príbehu alebo básni kládol otázku – kam môžu viesť tieto dvere?

Občas to boli tajomné dvere, ktoré nás voviedli do magického sveta, prípadne do minulosti či do obyčajnej pivnice.

Veľmi zaujímavé boli tiež texty, v ktorých mladí autori poňali otváranie dverí ako metaforu a písali napríklad o tom, aké šance im poskytne nasledujúci deň, prípadne, ako si predstavujú svoju budúcnosť. Na jednej strane konštatujem, že to boli zaujímavé texty, pretože prinášali príbehy akoby z reálneho života, no zároveň musím dodať, že práve tento prístup zvädzal súťažiach k tomu, aby písali skôr úvahu než umelecký text.

Drvivá väčšina textov, či už poetických alebo prozaických, bola veľmi dobrá – autori využili svoju fantáziu a snažili sa spracovať zadané témy naozaj originálne. V niektorých prípadoch však boli viditeľné aj cudzie vzory, ktoré priamo, prípadne nepriamo ovplyvnili text. Netvrdím, že to bolo úmyselne. Skôr si myslím, že knihy, ktoré máme veľmi radi, na nás tak silno vplyvajú, že sa s nimi stotožníme. Pri prozaických textoch ma zaujalo časté využívanie tých istých mien – neviem, čím to bolo spôsobené, ale takmer všetky dievčatá v poviedkach sa volali Mia. A pritom je v kalendári toľko krásnych mien...

V prípade poézie ako istý nedostatok vnímam až otrockú snahu po rýmovaní – niežeby rýmovaná poézia bola zlá, práve naopak. Napísať dobrú rýmovanú báseň je veľké umenie a dokážu to

básnickí majstri. Občas sa však stalo, že rýmy v básni trochu nevyšli, prípadne rýmovanie bolo vytvorené akosi „nasilu“.

Napriek drobným chybičkám môžem konštatovať, že úroveň prozaických i poetických prác v súťaži Dúha 2024 bola vynikajúca. Za čo, tak ako vždy, ďakujem nielen samotným autorom, ale aj ich učiteľom a rodičom, ktorí ich k písaniu, k tvorbe a k umeniu vedú.

Verím, že aj na budúci rok budeme môcť „pozbierať“ podobne bohatú a kvalitnú literárnu úrodu.

Za porotu

doc. PhDr. Peter Karpinský, PhD.
spisovateľ
a riaditeľ Inštitútu slovakistiky a mediálnych štúdií
Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove

OCENENIA

LITERÁRNA TVORBA

II. KATEGÓRIA – POÉZIA

- 1. MIESTO:** ANNA CHOMOVÁ, 8 rokov, ZŠ, Levočská 6, Stará Ľubovňa
- 2. MIESTO:** EMA BOLECHOVÁ, 8 rokov, ZŠ Jána Lipského, Trenčianske Stankovce
- 3. MIESTO:** TEODÓZIA JOZEFÍKOVÁ, 8 rokov, ZŠ, Za vodou 14, Stará Ľubovňa

ČESTNÉ UZNANIE

TEODOR BATMEND, 7 rokov, ZŠ, Za vodou 14, Stará Ľubovňa
SOFIA DAŇKOVÁ, 8 rokov, ZŠ s MŠ sv. Cyrila a Metoda, Stará Ľubovňa

II. KATEGÓRIA – PRÓZA

- 1. MIESTO:** KAROLÍNA VÝBOCHOVÁ, 9 rokov, ZŠ s MŠ Nová Ľubovňa
- 2. MIESTO:** TOMÁŠ MACÍK, 9 rokov, ZŠ s MŠ Sedliská
- 3. MIESTO:** HELENA PIŇÁKOVÁ, 10 rokov, ZŠ, Lichardova 24, Žilina
- 3. MIESTO:** LÍVIA TRIZNOVÁ, 10 rokov, CZŠ sv. Jána Bosca, Lučenec

ČESTNÉ UZNANIE

LAURA BAREŠOVÁ, 9 rokov, ZŠ s MŠ Vavrečka
REBEKA FABIANOVÁ, 8 rokov, ZŠ s MŠ Sedliská
SÁRA FEDOREKOVÁ, 8 rokov, ZŠ, Za vodou 14, Stará Ľubovňa
HANKA HANÁKOVÁ, 8 rokov, ZŠ s MŠ Diviaky nad Nitricou
MIA HRUBJAKOVÁ, 7 rokov, ZŠ s MŠ Vavrečka
MICHAELA MADAJOVÁ, 8 rokov, SZŠ, Štiavnická cesta 80, Ružomberok

III. KATEGÓRIA – POÉZIA

- 1. MIESTO:** PATRIK DAŇKO, 13 rokov, ZŠ s MŠ sv. Cyrila a Metoda, Stará Ľubovňa
- 2. MIESTO:** EVA ONDERIŠINOVÁ, 14 rokov, ZŠ Jána Švermu, Humenné
- 3. MIESTO:** DANIELA RAČKOVÁ, 14 rokov, Gymnázium, Golianova 68, Nitra

ČESTNÉ UZNANIE

NATÁLIA KMEŤOVÁ, 15 rokov, ZŠ, Benkova 34, Nitra
KAMILA LEHETOVÁ, 14 rokov, ZŠ, Drábova 3, Košice
EVA SIVUĽKOVÁ, 13 rokov, ZŠ s MŠ Kamienka

III. KATEGÓRIA – PRÓZA

1. **MIESTO:** MICHAELA DARGAJOVÁ, 14 rokov, ZŠ, Školská 389, Sačurov
1. **MIESTO:** TAMARA HACAJOVÁ, 15 rokov, ZŠ Petra Škrabáka, Dolný Kubín
2. **MIESTO:** DOROTA GREŠKOVÁ, 12 rokov, Súkromné gymnázium Mercury, Bratislava
2. **MIESTO:** EDITA PETRÁŠOVÁ, 13 rokov, ZŠ Eleny Maróthy Šoltésovej, Krupina
3. **MIESTO:** KAMILA KANTÁR, 13 rokov, ZŠ, Školská 846, Zemné
3. **MIESTO:** LENKA SOPKOVÁ, 13 rokov, ZŠ Jána Švermu, Humenné

ČESTNÉ UZNANIE

- SAMUEL BORČIN, 12 rokov, ZŠ Andreja Kmeťa, Levice
PAULÍNA ČUREJOVÁ, 14 rokov, ZŠ Podsadek
JOZEF ČURHA, 12 rokov, ZŠ s MŠ Alexandra Duchnoviča, Ulič
ALEXANDRA DADEJOVÁ, 15 rokov, ZŠ s MŠ Hlavná 367/7, Kapušany
MARÍNA HOLUBOVÁ, 14 rokov, ZŠ Jána Švermu, Humenné
TIMEA KOVÁCSOVÁ, 10 rokov, ZŠ s MŠ, Osloboditeľov 30, Žemberovce
KRISTÍNA PATÁKOVÁ, 14 rokov, ZŠ, Na bielenisku 2, Pezinok
EVA SIVUL'KOVÁ, 13 rokov, ZŠ s MŠ Kamienka

IV. KATEGÓRIA – ZUŠ – POÉZIA

1. **MIESTO:** SOŇA ČANDÍKOVÁ, 14 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa
2. **MIESTO:** NATÁLIA TOČEKOVÁ, 14 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa
3. **MIESTO:** IZABELA BIBZOVÁ, 13 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa
3. **MIESTO:** ANEŽKA ŠČURKOVÁ, 13 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

IV. KATEGÓRIA – ZUŠ – PRÓZA

1. **MIESTO:** JANA ANTALOVÁ, 11 rokov, ZUŠ Jána Valacha, Hnúšťa
2. **MIESTO:** SOFIA MÁRIA DANIELOVIČOVÁ, 10 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa
2. **MIESTO:** LINDA MAJTÁZ, 10 rokov, ZUŠ, SNP 293/17A, Stará Turá
3. **MIESTO:** VIKTÓRIA GIERTLOVÁ, 15 rokov, ZUŠ, Krčulova 21, Brezno

ČESTNÉ UZNANIE

- LILIEN ŠEL'UKOVÁ, 7 rokov, ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

MIMORIADNE CENY

CENA MINISTRA ŠKOLSTVA, VÝSKUMU, VÝVOJA A MLÁDEŽE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

JÚLIA MARŠALOVÁ, 10 rokov, ZŠ Turčianske Kľačany (próza)

CENA PREŠOVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

MAREK PATINKA, 15 rokov, ZŠ s MŠ Vrbovce (próza)

CENA ĽUBOVNIANSKEHO OSVETOVÉHO STREDISKA

NELA HRADŇANSKÁ, 14 rokov, Gymnázium, Školská 234/8, Považská Bystrica (próza)

CENA PRIMÁTORA MESTA STARÁ ĽUBOVŇA

BORBÁLA BUKOVSKÝ, 14 rokov, ZŠ, Školská 22, Svätý Peter (próza)

CENA ĽUBOVNIANSKEHO MÚZEA

ALŽBETA GARBEROVÁ, 14 rokov, ZŠ, Kúpeľná 2, Prešov (próza)

CENA ĽUBOVNIANSKEJ KNIŽNICE

KLÁRA HALAČOVÁ, 10 rokov, Spojená škola sv. Košických mučeníkov, Košice (próza)

CENA SLOVENSKEHO ZVÄZU PROTIFAŠISTICKÝCH BOJOVNÍKOV

KATARÍNA TANUŠKOVÁ, 14 rokov, ZŠ s MŠ Lazy pod Makytou (próza)

CENA POROTY

VERONIKA MESÁROVÁ, 10 rokov, ZŠ Andreja Kmeťa, Levice (próza)

CENA ĽUBOVNIANSKEHO LITERÁRNEHO KLUBU

ZDENKA MIRGOVÁ, 14 rokov, ZŠ Podsadek (próza)

EMILI

Kde bolo tam bolo, a možno to ani nebolo... Na kraji jedného mestečka bola autobusová zastávka. Práve tu, v prvý deň letných prázdnin, prišiel autobus, z ktorého vystúpilo dievčatko. Emili – tak sa volala. Stála na zastávke s jedným ošúchaným námorníckym kufríčkom a jedným ruksačikom. Pozrela sa doľava, doprava a ešte raz doľava a vykročila cez prechod. Keď prešla na druhú stranu, pozrela sa smerom hore na mestský hrad a na mestské hodiny. Bolo presne päť kremnických hodín poobede. Áno, Emili bola v Kremnici u jej dedka a babky. Prišla sem na letné prázdniny, pretože jej tato veľa cestoval kvôli práci a maminka bola doktorka. Cez prázdniny ordinovala a vracala sa neskoro domov. Emili prešla popri cukrárni a okolo obrovskej záhrady, ktorú dobre poznala. O malú chvíľu stála pred dverami domu dedka a babky. Už - už chcela stisnúť kľučku, keď v tom na ňu niekto zapískal. Ten hvizd dobre poznala. Vyletel z cukrárne. „Dedkooo!“ S radostným hlasom sa rozbehla za dedkom, ktorý už spolu s babkou sedel pri kávičke a krumplíach. Krumplíach? Káva a zemiaky? Ale kdeže! Krumple sa volajú koláčiky, ktoré kedysi dávno vymyslel jeden kremnický cukrár Alojz. Vyzerajú ako zemiak, ale chutia tak, akoby v nich bol elixír lásky. Emili hneď skočila dedkovi do náručia a silno sa objali. Potom nasledovalo zvitanie s babkou. Po zvitání sa išli vybalit' domov. Konečne bola Emili vo svojej podkrovnej izbičke. Mala tam perfektný výhľad na mestský hrad. O chvíľu zišla dolu po schodoch do kuchyne, kde ju už čakala horúca čokoláda. Zvečerievalo sa a na Kremnicu padala noc. Hviezdy na nebi žiarili a Emili rozmýšľala, či tu bude mať nejakých kamarátov. Uvidíme zajtra. S takýmto pocitom išla spať.

Ráno, keď sa zobudila, dedko a babka už boli v kuchyni. Emili si obliekla kraťasy a obľúbené tričko so psíkom. Zišla po schodoch do kuchyne. Tam už na ňu čakala voňavá ovsená kaša. Hneď strčila lyžičku do tej dobroty. Po prvej lyžičke babka povedala: „Dnes je perfektný deň na to, aby sme sa vyluftovali v našej záhrade.“ „Vyluftovali? To slovo som ešte nepočula,“ začudovala sa Emili. „To je staré banícke slovo, ktoré používali kedysi baníci z Nemecka. A ty vieš, že dedko bol kedysi baník,“ usmiala sa babka.

Záhrada pri dome babky a dedka vyzerala na prvý pohľad ako obyčajná záhrada. Ale ten, čo ju bližšie spozná, ako Emili, zistí, že je čarovná. Keď prišli do záhrady, babka išla polievať kvietky a dedko okopávať zemiaky. S kopaním mal ako baník veľa skúseností. Často sa na tom zabávali. Emili sa dívala na tú obrovskú záhradu. Zasnivala sa. „A ty čo, budeš sa iba pozerat'?“ vyrušil ju zo snívania dedko. Spamätala sa a odpovedala: „Nie, nie, ja už idem,“ a vystrelila ako šíp na svoje tajné miesto. Bežala a bežala. Prebehla okolo jahôd a jablone, popri tom premýšľala: „Myslela som si, že babka len štrikuje a dedko len oddychuje. Ale oni určite každý deň robia v tejto veľkej záhrade, keďže tu pribudlo toľko nových vecí.“ Videla novú broskyňu, nový šípkový krík, hrozno a dva šťavnaté melóny, ktoré dozrievali v záhone. Zastala pred húštinou. Odhrnula konáre a vošla dnu. Pred ňou sa vynorilo jazierko, na ktorom sa kolísala loďka priviazaná o breh. Vyrobila ju sama minulé leto. Sadla si do nej a začala veslovať. Zrazu sa pred ňou objavil ostrovček, na ktorom rástla obrovská vrbá. Jej halúzky boli tak krásne, že žiarili všade naokolo. Loďku priviazala o vyčnievajúci koreň a vyšplhala sa na strom. Pomaly vyliezla na konár, na ktorý si sadla a z búrčaviny vytiahla knižku, ktorú si tam odložila ešte minulý rok. Čítala o malom chlapčekovi, čo sa vydal na more a išiel skúmať oceán, no narazil na zlých pirátov. Keď dočítala tridsiatu siedmu kapitolu, odložila knižku a vyliezla na samý vrch vrby. Vystrčila hlavu a pozrela sa na oblohu, ktorá bola sfarbená do marhuľova. Slnko už zapadalo. Zrazu začula hlas babky: „Emiliiii! Večeraaaa!“ To už? Prekvapene zhíkla. Emili zliezla zo stromu a skočila do jednej z búrčavín. Bola to tajná šmykľavka, ktorá viedla rovno k loďke. Naklonila sa a skočila. Fijúuuu, fijúúú... Zrazu sa jej niečo zablysko pred očami. Čo to bolo? Vyšplhala sa o kúsok vyššie a vtom to opäť zbadala. Dvere! Kľučka sa leskla pri západe slnka. Kľúč bol v krabičke pri dverách. Išla pohnúť kľučkou, no v tej chvíli sa opäť ozval hlas babky: „Emiliiii!“ „Už idem!“ zakričala späť. „Zajtra ich otvorím,“ pomyslela si a skĺzla sa šmykačkou k loďke. Cestou domov bežala a pri tom si odtrhla štyri jahody, tri strapce ríbezlí, päť egrešov a nakoniec šesť šťavnatých a sladučkých ríbezlí. Keď prišla a babka ju zbadala, povedala: „Ty si ale blesk!“ Usmiala sa a položila jej na stôl večeru. Brokolicové fašírky so zemiakmi. Dedko si ku nej prisadol. Emili sa s úškrnom opýtala: „Ideme si dať krumple s brokolicovými fašírkami?“ Po celom dome sa rozliehal hlasný smiech. Po večeri si každý išiel ľahnúť do posteľe. Dedko sa ešte zastavil pri Emili, aby jej prečítal knižku o Guliverovi. Dedko kedysi recitoval, dokonca na celoslovenskom kole. Veľmi túžil naučiť Emili správne artikulovať. Zdalo sa jej to zábavné.

Emili sa v noci sníval sen o záhadných dverách. Išla ku vrbě. Nadýchla sa, vydýchla a stisla kľučku. Dvere zaškrípali a za nimi sa objavila miestnosť. Bolo v nej ešte 5 ďalších dverí. Podišla k prvým. Boli z dreva. Stisla kľučku a vtom...Otvorila oči.

JÚLIA MARŠALOVÁ

CENA MINISTRA ŠKOLSTVA, VÝSKUMU, VÝVOJA A MLÁDEŽE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

TAJOMSTVÁ ZRKADIEL

Bolo to dávno. Popoludní som si zapol nejaký televízny program. Pán v hnedom saku sediaci v drevenom kresle pred obrovskou knižnicou. Na prvý pohľad pôsobil veľmi múdro a civilizovane, podľa kníh za ním som súdil, že je veľmi sčítaný, no len čo otvoril ústa, musel som ho vypnúť. Rozprával o tom, prečo sú v starých rozprávkach zrkadlá vykresľované ako magické predmety. Splietal, že kedysi si ľudia nevedeli vysvetliť polarizáciu svetla, a tak pripisovali zrkadlám čarovnú silu a podobné drísty. Viete, nakoniec by možno bolo lepšie, keby to bola pravda. Nebol by som tu. V dimenzii za zrkadlom. Určite ste teraz veľmi prevapení, o čom to rozprávam, ale nemusíte byť, pretože to tu je o ničom. Miestnosť nepravidelného tvaru podľa môjho odhadu tak 2-krát 3-krát 1 meter, tvorená prekvapivo zrkadlami nepravidelného tvaru - jedno odporné miesto, z ktorého vás tak akurát môže bolieť hlava. Samozrejme, možno tu robiť veľa vecí – ležať, stáť, sedieť, pozeráť sa na svoj obraz z rôznych strán, pozeráť na odraz svojho obrazu. No kto by toto chcel robiť stále dokola? Dva dni v kuse? Áno, som tu už 2 dni. A ako som sa sem dostal? Zrkadlá sú úžasné vecičky! Majú obrovský rozsah využitia. To je dobré len dovtedy, kým nepadnú do nesprávnych rúk. Preto o ich využití vie málokto. Vlastne takmer nikto okrem nás, zrkadlových mágov. Chránime tajomstvo zrkadiel pred okolitým svetom, ale sem-tam sa aj z nás nájde niekto, kto chce mágiu využiť v svoj prospech. A tak náš spolok vytvoril oddiel chytačov, ktorí týchto zneužívateľov moci nájdu a zneškodnia. Nekompromisne. Ak by sa tajomstvo zrkadiel dostalo na povrch, nedokázate si ani predstaviť, čo by to pre nás znamenalo. Občas ma zamrzí, že musím niekoho zabiť, hlavne keď to bol môj známy. Ale tak to je. Ja som si túto prácu nevybral. Nikdy som nepoznal svojich rodičov. Vari od narodenia som býval v detskom domove, kam raz prišiel pán v čiernom obleku s klobúkom a zobral ma preč. Nemal som žiadne detstvo. Ani neviem, čo to znamená, nejaké mať. Cvičili ma, zoceľovali, odmalička ma učili zabíjať. Taká výchova vám trochu naruší psychiku. Ale žijem a som dosť dobrým zrkadlomágom. Medzi chytačmi som minulý rok dosiahol najviac úspechov a držím rekord 12-265, čo znamená dvanásť ťažkých a dvestošesťdesiatpäť ľahkých dolapených zneužívateľov moci. Zo všetkých chytačov mám tak najvyšší rating. Je to aj preto, že ma cvičili od piatich rokov a nie od siedmich, ako je zvykom. No prečo som tu, v dimenzii za zrkadlom? Keď sa človek stane zrkadlomágom, osvojí si tri základné schopnosti. Teleportáciu, duplikáciu a rezistenciu. Rezistencia znamená, že pomocou zrkadla dokázate pohltiť rôzne útoky vášho súpera. Duplikáciou vytvoríte presný obraz, v podstate taký hologram iného predmetu a teleportácia je moja najobľúbenejšia. Totiž, na svete má každé zrkadlo svoju kópiu a tieto dve zrkadlá sú kompatibilné. Keď vojdete do jedného takéhoto zrkadla, von vyjdete z toho druhého bez ohľadu na ich vzdialenosť alebo umiestnenie. Keď sa však kópia tohto zrkadla rozbije, teleportácia prestane fungovať. Zrkadlomágovia dosahujú aj vyššie úrovne, kde sa môžu naučiť veci ako odrážanie, rozširovanie, zužovanie alebo napríklad stabilizovanie. Znie to zaujímavo a naozaj zaujímavé to je. Ale za najvyššiu úroveň sa pokladá vytváranie zrkadlových dimenzií. Teda pokladalo sa, kým pred nedávnom neprišiel jeden teraz už bývalý kolega s nápadom. Každý zrkadlomág dokáže v krízovej situácii využiť namiesto zrkadla aj iné lesknúce sa predmety. Kúzla pri takýchto predmetoch majú potom svoje špecifické schopnosti až na teleportáciu, tá sa dá uskutočniť iba s ozajstným zrkadlom. A tomuto môjmu exkolegovi napadlo využiť oči. Zistil, že tvrdenie, že oči sú zrkadlom do duše, je pravdivé a on vďaka vašim očiam dokáže ovládnuť vašu dušu. Postupne to začal zneužívať a kým sme si to všimli, zanechal za sebou zopár míťvol s vylúpnutými očnými bulvami. Samozrejme, koho iného naňho nasadiť, ak nie mňa. Som najlepší chytač. No ako vidíte, on je asi lepší. Pri našej prvej konfrontácii som ho našiel v Moskve. Trvalo mi dva mesiace ho vystopovať. Vedel o mne a čakal ma. Mal také malé zatváracie zrkadielko. Kópiu tohto zrkadielka položil na zem a na jeho polarizačnú plochu položil odlomenú nohu zo stoličky, vrch zaťažil kameňom. Keď ma zbadal, otočil sa smerom ku mne o otvoril svoje malé zrkadielko. Vzápätí som počul iba fičanie a zacítil tupý náraz. Skončil som s penetráciou lebky. Druhýkrát som ho našiel v Benátkach v metre. Bol som opatrný, ale on ma zbadal. Utiel na toaletu a tam preskočil hneď cez prvé zrkadlo. Neváhal som ani sekundu. No ten darebák, skôr ako som ja stihol preskočiť, rozbil spomenuté zrkadlo na jeho strane a tým mi znemožnil teleportáciu. To bolo moje zlyhanie a tvrdý náraz do zrkadla, za ktorým bola železobetónová stena. Tretíkrát som ho našiel po piatich rokoch na Aljaške. Myslím, že ho to vylupovanie očí prestalo baviť a chcel žiť pokojným životom. Ale ja hriechy neodpúšťam a hlavne nezabúdam. No hneď, ako som vykopol dvere, nečakalo ma nič iné ako zrkadlo a za ním zrkadlová dimenzia. Znova si všimol, že som ho našiel. A čo bude so mnou? Neviem. Zatiaľ som tu, vo svete za zrkadlom a asi tu zostanem ešte pár dní, kým neumriem od smädu alebo sa nezbláznim. Možno ma nájdu, čomu však dávam veľmi malú šancu, keď berieme do úvahy, koľko je na svete zrkadiel. Môj osud ešte nie spečatený, ale jedno isté je. Od zrkadiel sa radšej držte ďalej.

MAREK PATINKA
CENA PREŠOVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

„Zrkadlo: Človek je iba moja predstava.“

(Karel Čapek)

Voda po holení stojí v centre Prahy päťdesiatštyri českých korún, ak prirátam cestu električkou tak to môžeme zaokrúhliť na rovných šesťdesiat. Za jednu hodinu vo francúzskej pekárni na rohu s názvom Boulangerie française (jej majiteľ pochádzal z Karlových Varov, veľmi rád na mňa kričal) som zarobil dvesto českých korún. Za jednu a pol hodiny v práci som si mohol dovoliť presne päť vôd po holení, cítil som sa ako boháč. Ako každý študent filozofickej fakulty na Karlovej univerzite, holieval som sa najmenej trikrát týždenne. A ako som sedel na hlinených dlažbách spoločnej kúpeľne ubytovne v Libni so žiletkou Gillette v rukách rozmýšľal som nad tým ako inflácia ovplyvňuje môj verejný a súkromný život.

Miroir, ako rád hovoril majiteľ Boulangerie française (jednoducho môj nadriadený, ktorý sa neúrekom rád hral na Parížana, aj keď Francúzsko navštívil len raz v šesťdesiatom ôsmom za svojich školských rokov, keď sa jeho matke pod vplyvom špeciálnych príležitostí podarilo zohnať letenky a povolenie od komunistov) zakaždým, keď videl atraktívnu zákazníčku v jeho veku a nebol upravený (on si totiž nikdy neprišiel dostatočne upravený ak išlo o ženskú spoločnosť). Týmto výrokom si pýtal vreckové zrkadlo, ktoré som mu ako najmladší zamestnanec podával vždy ja. (Áno, aj toto bola jedna z tých chvíľ, kedy som mohol schytať poriadnu kritiku. Ak som sa totiž nevrátil so zrkadlom do desiatich sekúnd a päťdesiatich ôsmich stotín, môj „šéfko“ chytal triašku ako epileptik pri filme o umení modernej kinematografie.) Našťastie, keďže to bol presne týždeň do zimných prázdnin a ja som dostal podivnú dovolenku, ktorá nedávala zmysel pri počte návštevníkov, ktorí sa ako keby vzkriesili z mŕtvych zakaždým po napadnutí prvého snehu, tak som nemusel svojho drahého „šéfka“ vidieť, dnes ma prívetivo vítal len ako obraz v zrkadle.

Moje čierne poltopánky z nepravkej kože mali biele značky od soli na špičkách i na päťach, no nemal som času na rozdávanie, tak som to nechal tak. Oprášil som si svoje jediné slušné nohavice z polyesteru, ktoré som pred rokmi zdedil po dedovi, keď umrel na srdcový infarkt. Boli to moje najlepšie, vychádzali v čiernej farbe, keď som ich nosil, cítil som sa ako voľajaký elegán. Pozabudol som na to, že kachle na verejných toaletách nie sú najčistejšia záležitosť, našťastie som si ich nezašpinil. Už som tam sedel cez pol hodinu, aj keď som vedel, že mi to neskôr spôsobí nepríjemné meškanie. Podišiel som k najbližšiemu umývadlu - rovno pod zrkadlom, z ktorého ma ešte pred chvíľou strašil môj nadriadený a zavážil som sa naň svojím laktom, zatiaľ, čo ten druhý ležérne oddychoval vo vzduchu. Moje prsty šikovne a bez porezania oplachovali žiletku na konci životnosti. V holení som sa vyznal asi tak ako v strihaní kríkov - minimálne, jediný rozdiel medzi týmito dvoma činnosťami v závislosti ku mne je, že jeden z nich som aj napriek nedostatku skúseností praktikoval denne. Mal som dva šípy - penu na holenie a vodu po holení a k tomu jeden luk - moju bezpečnú britvu.

Počas nanášania na spodnú čeľusť (čo bola mimochodom tá najlepšia časť, pena na tvári príjemne chladila a pripomínala časy, keď sa v obchodoch objavili peny do kúpeľa a ja som mal bublinky až za ušami) som sa znova zadíval do *Miroiru*, tentoraz hlbšie a dôveryhodnejšie ako predtým.

Poznáte ten zvláštny pocit, keď vás štekľí len myšlienka na dotyk a z tej predstavy sa začnete smiať, z čoho vám následne po tele rozoseje zimomriavky?

NELA HRADŇANSKÁ
CENA ĽUBOVNIANSKEHO OSVETOVÉHO STREDISKA

STRÁŽCA DVERÍ

Prológ

V schodišti ma víta nápis: Výt'ah nefunguje. Prosíme, používajte schody, krok za krokom!

Namrzene som vyrazil. V šere som sa zastavil pred dverami Viktórie Confidentie. Určite je dôležitá osoba, lebo strážca dverí tam stojí vo dverách aj teraz, ako vždy inokedy. Kto je ona? Čo tu hľadá? Strážca mi uvoľnene zakýval hlavou. Naše pohľady sa stretli na okamih. Zdalo sa mi mäťúco známy. Uponáhľane som odbehol... Len som si myslel, že ťa radšej varujem. Aby si vedel o strážcovi! Keby si sa tam chystal na návštevu.

Hlavná časť

... Pozrime sa, ako sme na tom! Účes - hotový. Oblek – klik. Text – text ÁÁÁ! Kde som?

„Aj nocou rád bych byť medzi vami, hory Sitna, tak...pekné mi!“

Jaj, nie ... pekné! Určite sa to nepokračuje takto. ??? Tak teda do toho kuknem. „...tak milé mi“.

Ach! Mal som to na špičke jazyka! Drahý Andrej Sládkovič! Nehovorím to v zlom, báseň je prekrásna, chyba nie je v básni. To je moja vina! Som taký nesvoj! Nejde to. Dýchaj, Marek! Dýchaj! Pomaly začínam na javisku. Hú! Pozerá ma príliš veľa ľudí. Kukajú! Mňa! Zvláštne ma sledujú. Nevydržím! Počkajme, čo nám zvykne hovoriť Dani? Keď máš strach, stlač gombík PANIKA, teda tvár sa, že odpadneš. Je to také jednoduché! Zavolajú sanitku, odvezú ťa a hotovo! Ale som ja blázon! Keby ma odviezli sirénou, tak každý by pozeral na mňa. Dano je taký čudák! To je hlúpy nápad! V našom spoločnom tajomnom jazyku s Dankom to znamená klobúk plný broskyňami. Preto broskyňa, lebo neznášame toto ovocie, je nechutné. Hm, Danko... Stalo sa to ešte v prvom ročníku, odvtedy sme spriaznené duše, keď nás oboch pani učiteľka často poslala do rohu rozmýšľať. Tento roh pre rozmýšľanie je roh triedy, (čo iné by mohlo byť?), kam posielajú tých, ktorí sa nesprávajú slušne, aby rozmýšľali. To je dosť ironické, veď kto sa tam dostane, ten tam čupí a bude obeťou ničnerobenia. No a toto ani nie je také zlé. Teda my sme tento roh volali rohom oslobodzujúcim. Aj! Moje myšlienky blúdžia svetom v nekonečnosti. Keď som vzrušený, tak len táram všeličo.

Vráťme sa naspäť k podstate! Teraz! Podme!

Konečne som sebaisto kráčať k cieľu, pekne som napredoval, keď mi hlavou prebehla zlovestná myšlienka. Čo, keď spadnem? Každý bude rehoť, budú sa mi vysmievať, do konca svojho života ma budú volať zbabelcom. Budem Marek Tulek! Juj, nie! Na to ani myslieť nechcem! Alebo tak ako pred chvíľou? „Pokazím“ text a pani učiteľka sa na mňa bude hnevať práve za zlú reprodukciu textu. Preto sa dostanem do letargie. Budem mať nekonečné výčitky svedomia, budem mať ozajstnú „tutti“ depresiu, potom sa mi zhoršujú známky. Ocitnem sa v slabej strednej škole. Budem musieť žiť bez priateľov a priateľiek! V samote budem lenivý, potom ešte lenivejší, nebudem študovať na univerzite. Budem nezamestnaný. Potom prípadne, keď budem mať šťastie, možno budem smetiárom na smetiarskom aute. Aj to je dôležitá práca. Do štyridsiatky budem žiť so svojou mamičkou v mama hoteli, kým konečne nájdem niekoho, s kým budem žiť. Po piatich rokoch spoločnej životnej cesty sa dozviem, že moja manželka nebola verná, má milenca, perfektne vyzerajúceho mladíka, ktorý hrá vodné pólo. Nakoniec potom zomriem sám. ... Jaj, nemôžem myslieť na takéto negatívne veci. Radšej idem. Huh! Hlboké dýchanie! Dnu a von. Som pripravený. Len pomaly, pokojne! To je ono, Marek! Daj sa dohromady! Teraz máš vstúpiť cez tie dvere! Predstav si tie dvere! Vždy sú jedny, vždy sú nejaké! Super! Teraz ľahko stlač strážcu z dverí, aby si mal voľnú cestu! Podarilo sa! Fókus je na kľučke! Počuješ cvaknutie? Už sa otvárajú. Otvor dvere! Vstúp cez prah! Teraz! Rýchlo zatvor dvere! Už si vnútri. Už je lepšie!... V mojich myšlienkach znejú zvuky víťazných fanfár! Áno! Osvedčilo sa to! Všetok môj strach ostal za dverami. Som v poriadku, žijem, nespadol som.

Nech to znie!

„Nestojte nohy!

Chodte horami

v ľúbosti géniov snemy!

Aj nocou rád bych byť medzi vami,

hory Sitna, tak milé mi!

Nechcú ísť nohy - tá tma ich spína?

No, veď nohy sú zeme rodina:

Nuž stojte, kostí nosidlá!

Ale ty, posol mladistvej duši,

Let tvoj závoje mrakov rozruší,

srdce, ty choď, ty máš krídla!“

Úžasné!... Text kliknutie, v poriadku. Konečne sa to podarilo. Viete, ste schopní výborne počúvať! Možno sa mi podarilo vhaňať slzy do vašich očí, tak pekne sa jagajú. Ale poviem pravdu, troška tleskania by som očakával. No dobre, teda, za dlhé čakanie vám to odpustím. Inak, čo poviete na môj oblek? Je dosť elegantný? Že je taký...

- *Také čudo! Marek! Máš sa dobre? Prečo si zobral moje plyšové hračky? A ... prečo sa k nim prihováraš? To mi ani nehovor, že takto cvičíš? To je zúrivé! Ty si blázon! Inak, vážený pán umelec, pán herec, o chvíľu vyrazíme. O päť minút bud' pri vchode pred garážou. Rodičia ti to odkazujú. Ozaj, toto každému poviem. Hahaha! Naozaj prihováraš k plyšovým hračkám? Deväťročná takéto veci nerobím! Ty si zmätený!*

...Dorazili sme. Len žiadna panika! Prišli sme do knižnice, kde na dnešnom stretnutí so spisovateľom mám dôležitú úlohu. Výborne, ešte ma nevidia. Som v bezpečí. No super! Keď som bol stresovaný, vzrušený pred niekoľkými plyšovými hračkami s ligotavými očami, tak čo bude tu? Uznávam, je to dosť blbá situácia. Plyšové hračky mojej sestry ako obecenstvo? Ešte dobre, že sa to doma podarilo, veď tam sedela hŕstka milučkých zlatučkých hračiek bez rozumu. Ale teraz? Je ich veľa. No a prekrásna báseň, ktorú som nacvičoval? Bola to len domáca úloha z literatúry. Nie - nie. Teraz mám prednášať niečo iné... Som vzrušený. Je mi zle. Len aby som nezabudol text! Juj, už sa to začína! Zase ten pocit v brušku. Už cítim bobuľku, ktorá sa zväčšuje a zväčšuje, kým prepína celé moje vnútro. Klud, Marek! Dýchaj pomaly, hlboko! Neboj sa! Koncentruj! Raz sa to už podarilo! Ako to bolo? Strážcu vedľa, otvoriť dvere, zatvoriť dvere! Kľučka cvakne! Ide to! Dýchanie von - dnu. Nech to znie!

- Prajem Vám pekný večer! Prosím Vás, v záujme nerušeného priebehu dnešného stretnutia so spisovateľom, vypnite svoje mobilné telefóny!

Teda? Všetok – však! Čo na to povieť? Podarilo sa! Hladko! No dobre, nie hladko, ale prežil som! Prstom som dotýkal špičky nosa, aby som skontroloval, aby som istotne vedel, že naozaj žijem, som, jestvujem.. To je ono! Prvý schod – klik. Krásny úsmev, ukloniť sa, kráčať von. Ani to nebolo také hrozné! Ba! Výrazne to bolo dobré. Fenomenálne. Ešte a ešte, ba ešte! Počas okamihu sa zjavil pred mojimi očami predstava novej budúcnosti. Javisko, reflektory, potlesk, úspech, fanúšikovia!... Musím pokračovať! Nech prídu ďalšie schody! Dvere sa otvárajú! To bude moja cesta!

Epilóg

- Tak to je môj príbeh, tak som sa stal hercom.

- Dedo, naozaj? Hovoriť si pre seba, fanfáry, roh oslobodzujúci, plyšové hračky, a...?

- Plyšové hračky sa osvedčili! Teta Katka je našťastie dobrá sestra, nikomu neprezradila moje tajomstvo, nikomu nerozprávala o mojom strachu a o tej neprijemnej situácii. Nestal sa zo mňa Marek Tulek! Predstav si, aj po toľkých rokoch mám motýle v brušku, keď vstúpim na javisko. Ale niet problémov. Vtedy len prejdem cez dvere, všetky neistoty a problémy nechám na druhej strane za dverami! ... Ale kto ti hovoril, že je to jednoduché, že je to ľahké?

- Všetok sa to podarí dnes aj mne?

- Pravdaže, hej! Len kráčaj schodmi, krok za krokom! Len odvážne prekroč cez tie dvere! Veď strážca, to nie je nejaká príšera, strážca dverí si ty sama! To je to veľké tajomstvo!

Tajomstvo každého človeka, všetkých.

**BORBÁLA BUKOVSKY
CENA PRIMÁTORA MESTA STARÁ ĽUBOVŇA**

ZRKADLOVO

Si zvláštna. Jedinečná vlastným spôsobom.

Vždy, keď sa zobudíš, zasmieješ sa nad strapatými vlasmi. Vôbec ti neprekáža, že máš kruhy pod očami. Netrápia ťa vyrážky na čele. Ani mňa.

Na raňajky zješ aj dva rožky a tváriš sa ako vlk z Červenej čiapočky. Nakoniec sa premôžeš a nezješ ďalší, ale svoje zásoby doplníš o jedno jablko. Potom premýšľaš, či ti tri kraje chleba budú stačiť na desiatu. Robíš to, aj keď vieš, že si vezmeš len jeden. Aj ja.

Učebnice si balíš desať minút pred odchodom. Rozvrh vieš naspamäť ako väčšinu vecí. Domáce neodpisuješ od spolužiakov, poctivo si ich vypracuješ cez prestávku pred hodinou. A pomedzi to si čítaš. Ja takisto.

Rada požičiaš ceruzku, ale len tú z modrého peračníka. Tie v čiernom sú kvalitné, tých sa smieš dotknúť len ty. Fixky tiež požičiavaš len MAPED-ky, s alkoholovými kreslíš iba ty. Ale nožnice požičiavaš ktorékoľvek z tých šiestich, čo nosíš po vreckách. Farbičky opravuješ izolačkou. Mám tiež jednu v ruksaku.

Denne stráviš dlhú dobu pred zrkadlom. Nie preto, že chceš vyzerat čo najlepšie, ani preto, že sa obdivuješ. Len nechceš byť sama. Všetko robím ako ty. Zrkadlovo.

Vidíš sa v zrkadle. Vidíš ma v zrkadle. Vidím ťa v zrkadle. Vidím sa v zrkadle. Najvernejšia spoločníčka.

Si zvláštna. Jedinečná vlastným spôsobom.

**ALŽBETA GARBEROVÁ
CENA ĽUBOVNIANSKEHO MÚZEA**

SIROTA

Sedela som vo vlaku a smutne som pozerala na vzdiaľujúcu sa Bratislavu.

„Museli sme sa presťahovať?“ opýtala som sa smutne mamy.

„Ale Hilda, veď vieš, že museli“, odpovedala mi chlácholivo mama.

„Tak za hodinku už budeme v krásnom dome.“ povzbudila ma. A naozaj, za hodinu sme vystúpili z vlaku a peši sme sa vybrali k domu. Asi za pol hodinu sme dorazili ku, podľa mamy, krásnemu domu. Ani trochu sa mi nezdal krásny, skôr naopak, zdal sa mi taký starý, že som ho ihneď nazvala „starý otec Svätopluk“.

„Toto...“ začala som, „toto je náš dom?“ opýtala som sa zdesene.

„Áno, čo sa ti na ňom nepáči?“ opýtala sa ma mama. Nevieť od kedy je krátkozraká, ale podľa všetkého je.

„No, všetko...,“ začala som, „a hlavne to, že je taký starý, čo znamená, že ti v noci do úst nalezie pavúk a musíš byť veľmi ostražitý aby ti na hlavu nespadol celý dom!“

„Hily, nepreháňaj!“ zasiahol oco.

„Ja nepreháňam, ja hovorím čistú pravdu!“ bránila som sa.

„No dost' frflania, ide sa dovnútra“ rozhodla rázne mama.

Vošli sme do vnútra. Starý otec Svätopluk nebol až taký starý, ako som čakala. Stačí v ňom povymetať pavučiny, poutierať prach, poukladať nábytok zo starého domu a bude to tu celkom príjemné.

Za pol hodinu prišla dodávka s nábytkom a vecami. Keď som sa trochu posmelila, vydala som sa hľadať miestnosť, v ktorej by som mala izbu. Objavila som malé dverka, za ktorými boli výzgové schody, vedúce do malej vežičky na poschodí. Opatrne som vyšla hore do vežičky a od prekvapenia som až vydýchla. Slnkom zaliata izba sa len tak ligotala v slnečných lúčoch.

„Úžasné!“ zašepkala som a zbehla dole po schodoch aby som oznámila rodičom, kde chcem mať izbu. Oni súhlasili a poprosili robotníkov, aby mi do vežičky priniesli skriňu na šaty, posteľ, poličku, písací stôl a stoličku. Mne zostávalo už iba poukladať šaty do skrine, knihy do poličky a písacie potreby na stôl a posteľnú bielizeň na posteľ. Spokojne som sa poobzerala okolo seba a zišla dole na večeru. V kuchyni bol zatiaľ iba stôl a tak som si dala chlieb a nakrájala som jablko. Po večeri som sa začala chystať do posteľe. Keď som už ležala v posteli napadla mi veľmi zaujímavá otázka. Išla som dole za rodičmi.

„Mami, očí?“ opýtala som sa ich, „koľko stál tento dom?“

„No Hilda, vieš, dost' málo.“

„To znamená...?“ začala som.

„To znamená, že nemáme veľa peňazí.“ dokončila mama.

„Ale...ale prečo ste mi to nepovedali skôr?“ zvýšila som hlas

„Hilda, my...“

„Vy ste mi to jednoducho nepovedali!“ skríkla som a ešte stále omámená z toho šoku som oddupotala do izby. Cestou hore som si všimla zhnité steny a schody. Konečne som všetko pochopila. Sme chudobní!

Nahnevane som pozerala do stropu a snažila som sa zaspáť. No nešlo to. Po pár minútach sa mi to konečne podarilo. Mala som zvláštny sen. Boli pri mne dvaja cudzí ľudia a hladkali ma po vlasoch. Odrazu zmizli a ja som len počula ako volajú moje meno. Prudko som sa strhla celá prepotená som zišla dole na raňajky. Po raňajkách sme sa išli zoznámiť so susedmi. Keďže boli prázdniny vedeli sme, že tí ktorí nie sú na výlete, budú doma. Takže sme sa vydali na zoznamovanie. Prechádzali sme sa po ulici a zvonili sme pri domoch. Jedny susedia nás dokonca pozvali na obed. Keď sme k nim prišli, tak po celom dome rozvonila kuracia polievka, losos a čokoládový koláč.

„Mňam...“ zašepkala som. Obed bol vynikajúci. Po obede sme išli domov. Vybrali sme sa na pôjd. A tam, tam som to našla. Nádherné staré zrkadlo s pozláteným rámom.

„Mami, pozri!“ zakričala som na mamu.

„Je krásne!“ od úžasu až vydýchla.

„Môžem si ho dať do izby?“ s nádejou v hlase som sa opýtala mami.

„Jasné, len zavolám ocka.“ znela odpoveď

Ocko mi ho zniesol dole a ja cupkajúc pri ňom, som vošla do svojej izby. Umiestnila som ho nad posteľ a išla pomôcť mamke urobiť puding. Po pudingu sme sa išli chystať do posteľe. V noci som znovu mala zvláštny sen. Videla som plamene a počula krik. Zobudila som sa a celá som sa triasla. Opatrne som sa posadila a pohľad mi padol na zrkadlo. Jemne som ho pohladila po jeho zlatom ráme. Hneď mi bolo lepšie. Pri raňajkách nám mama oznámila, že ideme kupovať školské potreby a oblečenie do školy. Tak sme teda vyrazili do nákupného centra. Dopoludnia sme boli pozeráť oblečenie. Mama mi kúpila biele šaty s modrými bodkami, modrý svetřík a biele baleríny. Keď už bol

čas obeda, zašli sme do jednej reštaurácie a tam som si dala špagety a rodičia kačku s lokšou. Po obede sme išli kupovať školské potreby. Domov sme sa vrátili až o pol siedmej. Po večeri som si išla lahnúť, a čuduj sa svete ihneď som zaspala. Snívalo sa mi, že v zrkadle vidím plamene. Prudko som sa posadila a uprene som sa zahľadela do zrkadla. Odrazu sa mi v ňom začal formovať obraz toho páru z prvej noci ako držia mňa ako bábätko a hovoria: „Ty naše milované dieťa!“

„Ja a ich dieťa?“ pomyslela som si a zvedavo som sa naklonila bližšie...

Vtedy som to všetko uvidela. Za tým párom vyšľahli plamene, oni sa začali strácať a kričali: „Hilda, nie !!!“

Potom zostala na zrkadle už len lesklá plocha.

„To bolo čo?“ zašepkala som a v tom sa mi zatočila hlava a padla som do mdlôb. V hlave sa mi premietla scéna z môjho pôrodu. No tá ktorá ma porodila nebola moja mama, ale tá pani zo zrkadla. Prudko som sa strhla a vtedy mi to celé došlo.

„Som sirota!“ omámene som skríkla a bežala za rodičmi.

„Haló!“ zakričala som, aby sa zobudili. Keď si už rozospato pretierali oči, spustila som na nich lavínu slov.

„Ja som sirota a vy ste moji nevlastní rodičia!“

„Ako to vieš?“ opýtal sa ma oco, ktorý už bol úplne hore.

„To zrkadlo musí byť čarovné!“ odpovedala som a zmätene som sa posadila na posteľ.

„Och, nemali sme ti ho dávať.“ vzdychla si mama

„Ale prečo?“ nechápala som

„Lebo pred nami v tomto dome býval čarodejník, ktorý ho zrejme zaklial, aby pomohol ľuďom odhaliť svoju pravú minulosť“ vysvetlila mi mama.

„No dobre, ale ako ste ma našli, ako som sa stala sirotou?“ opýtala som sa

„Tvoj ocko ako hasič pomáhal hasiť požiar, ktorý vypukol vo vašom dome. Teba zachránil no rodičom už nedokázali pomôcť. Odniesol ťa do nemocnice, kde povedali, že si v poriadku a chceli ťa umiestniť do detského domova. No ocko povedal nie, že ťa radšej vezme k nám domov.“ vysvetlila mama.

„Prečo ste mi to nepovedali skôr?“

„Preto, lebo sme ťa nechceli vystrašiť, ale asi sme to urobiť mali.“ odpovedala mi mama a tuho ma aj s ockom objali. Ja som v tej chvíli pochopila, že takto to malo dopadnúť a takto to aj je a že títo rodičia sú najlepší a nechcem iných.

„Lúbim vás, a nevymenila by som vás za nič na svete...“ zašepkala som a objala som aj ja ich.

KLÁRA HALAČOVÁ
CENA LUBOVNIANSKEJ KNIŽNICE

DIEVČA ZA ZRKADLOM

Monika ležala na posteli. V rukách držala telefón a prechádzala sociálne siete. Za pár minút bude musieť vyraziť na skúšku súboru, no to ju vôbec netrápilo. V tom momente mala oči iba pre jednu fotku. Cítila sa, akoby bola pod vodou, tak bola pohrúžená do hypnotizovania obrazovky. Bol na nej jej bývalý frajer s akýmsi dievčaťom, ktoré chodí s ňou do triedy. Samozrejme sa ešte budú baviť, no Monika ju od tohto dňa neznáša. Pri pohľade na tie dlhé ruky okolo Jakubovho krku a ich tiel tesne pri sebe zatínala zuby od zlosti zmiešanej s frustráciou. Najviac ju však dostalo, keď videla jej plné pery prisaté na tých jeho. To bola posledná kvapka. Nešťastne odložila telefón a päťou buchla do matracu. Pohľad jej zaletel na druhý koniec izby, kde stálo zrkadlo, v ktorom videla svoj odraz. Nahnevane gánila na tú červenú a flakatú tvár, malé pery, strapaté hnedé vlasy a uslzené medové oči. Slabým hlasom zamrmlala: „Jasne, že ma vymenil za krajšiu.“

Držala som svoju violu a slák a čakala, kým učiteľ naladí nástroje tých, čo si ich ešte nevedia naladiť sami. Ach, ako ja neznášam skúšky súboru. Vždy sme na seba natlačení, musím stáť vpredu, lebo vzadu už nie je miesto a nedokážem sa tam dostať, a hlavne, všetci vyzerajú, že sú s týmto všetkým v poriadku a ja sa jediná cítim úplne strašne. Už aby to skončilo! Pár metrov odo mňa stála skupinka deciek v mojom veku. Viedli očividne zaujímavý rozhovor a nahlas sa pritom smiali. Ja som zatiaľ rozmýšľala nad tým, ako mi je v mikine, čo mám na sebe strašné teplo, ale nechcem si ju dávať dole, pretože aj keď by s mojím tričkom pod ňou nemalo byť nič v neporiadku, mám pocit, že v ňom vyzerám divne. Všetky veľké tričká, ktoré mi skryjú postavu, mám totiž v prani. Čo ak sa teraz spotím a budem smrdieť? Vždy som sa veľa potila. Čo ak...

„Ahoj,“ pozdravil ma milý hlas, ktorý ma vytrhol z víru myšlienok. Ostala som zarazená. S nikým odtiaľto sa zvyčajne nebavím. Bolo to vážne na mňa? Radšej som sa otočila tým smerom. Fíha, bolo to na mňa! Vedľa mňa stála Monika. Bývalá spolužiačka, keďže šla zo šestky na osemročné gymnázium. Je krásna, má symetrickú tvár, je veľmi múdra, sympatická a najmä, baví sa so mnou len vtedy, keď nemá s kým iným. No teraz tu je, vybaľuje si husle a usmieva sa na mňa, nie na bandu deciek, s ktorými sa obvykle nahlas smeje. Čo sa deje? Okrem toho nemá medzi nimi frajera? Či už má iného? Aj tak je mi to jedno.

„Ahoj,“ odzdravila som plachšie, než som plánovala. Neodmietla som ju, aj keď mám popravde voči ľuďom ako je ona či jej kamaráti predsudky. Možno to nie je správne, no stále som menej povrchná než oni. Na moje prekvapenie, Monika so mnou začala priateľský rozhovor. Pravda, bolo to trochu trápne, no zvládnuteľné. Lenže čím dlhšie sme spolu hovorili, tým viac som na sebe začínala cítiť pohľady od tej hlučnej skupinky. Nebolo mi to príjemné. Tak veľmi som ich chcela odignorovať a len sbeavedome vystrieť chrbát, no nedokázala som to. Namiesto toho som sa iba potichu scvrkávala do svojej veľkej čiernej mikiny a tešila sa na to, kedy budem môcť ísť domov.

A potom sa to stalo. Niekoľko tých hlučných dievčat prišlo k nám. Nie všetky boli tak krásne ako Monika, no každá jedna z nich bola rozhodne krajšia ako ja.

„Čauko!“ „Ej, zase si meškala!“ zvitavali sa s ňou bez toho, aby si ma čo i len všimli. Doteraz sme sa bavili o jedle na gymnáziu, no to akoby sa ani nestalo, pretože tamtie baby hneď vytiahli čosi úplne iné a začali rozhovor o tom. Bola som opäť neviditeľná. Cítila som sa odporne, menejcenne, prehliadnuto. Už-už som mala v pláne sa nenápadne stratiť, no vtom ku mne Monika znova prehovorila.

„Sandra, odkiaľ máš rifle?“ opýtala sa s úsmevom. Na niekoľko sekúnd všetko stíchlo. Nebyť toho očného kontaktu, myslela by som si, že je tu aj ktosi iný s menom Sandra. Odvetila som prvú vec, na ktorú som si spomenula. Sú zo sekáča a nedívala som sa na ich značku. To ony samozrejme nemusia vedieť.

„Sú dobré,“ zamrmlala jedna z hlučných báb. Po chrbte mi prebehol mráz pre jej ľadový tón. Urobila Monika vec ako Regina z filmu „Protivné Baby“? Chcela mi jej pochvalou naznačiť, že sú tie džínsy úplne strašné? Dočerta, stavím sa, že ony všetky to pochopili, len ja nie a v duchu nado mnou prevracajú očami. Nedokázala som však z hlavy pustiť jednu vec. Tento strih džínsov je v poslednej dobe predsa úplne všade, aj niektoré z nich majú teraz na sebe taký istý.

A vtedy mi zaplo. No jasne. Určite je to mojimi škaredými nohami! Alebo celou postavou? Tieto nohavice sú široké, takže nohy mi skryjú. Je to celou postavou. Cítila som sa, akoby do mňa niekto bodol. Srdce sa mi rozbúchalo a v ušiach mi začalo pišťať a v hlave šumieť od pocitu poníženia. Nevedela som, ako mám stáť, aby som sa ešte viacej skryla do voľných vecí, čo som mala na sebe. Uvedomovala som si každý svoj nedostatok.

Počas celej skúšky, aj keď sa mi neskôr podarilo stáť ďalej od nich, som neprepočula jediné zasmiatie sa. Strachovala som sa, či sa nesmejú na mne, lenže príliš som sa bála otočiť ich smerom, aby sa moje oči nestretli s jednými z tých s objemnými mihalnicami a dokonalými linkami.

Keď som kráčala domov, musela som sa kontrolovať, aby som nezačala bežať. Túžila som utiecť pred všetkými tými pohľadmi a schovať sa pod perinu v mojej izbe. Často som mala pocit, že som akoby čosi menej, pretože sa mi nikdy nedarilo sledovať trendy či baviť sa so zaujímavými ľuďmi, no nikdy v živote nebol ten pocit menejcennosti tak mocný. Nepochybovala som o tom, že som vnímaná ako sivá myška, no netušila som, že som ešte k tomu až taká škaredá.

Doma som si nikoho nevšímala. Šla som rovno do svojej izby, zabuchla dvere a hodila sa na posteľ. Tiekli mi slzy a sopeľ, no ja som zrazu nemala energiu si ísť po vreckovky. A tak som iba ležala s tvárou zaborenou do vankúša a rozmýšľala nad každým vtípom, ktorý si zo mňa kamarátky spravili kvôli môjmu výzoru, nad krásnymi dievčatami v mojom veku na sociálnych sieťach a nad dneškom. Ktovie, ako dlho som sa nehýbala a len tak som tam bola položená. Mama na mňa zavolala, aby som sa šla najesť. Nereagovala som. Volanie sa opakovalo. Chvíľu ostalo ticho. Následne sa ozval tató. Už je doma z roboty? To je už teda dosť hodín. Nechcela som, aby sa na mňa nahneval, takže som sa musela pozbierať. Horko-ťažko som si sadla. Nemala som náladu na svoju rodinu. Aj tak som urobila ako mi bolo nakázané a vyšuchtala sa zo svojej izby. Po ceste do kuchyne som hodila očkom po zrkadle zavesenom na stene. Stále som mala na sebe tie hrozné rifle. Mohla som sa aspoň prezliecť. S povzdychom som znova vykročila. Čosi ma však odrazu chytilo a začalo ťahať. V šoku som otvorila ústa pripravená kričať, no akoby som nemala hlas. Na chvíľu sa mu krútila hlava. Keď to skončilo, stálo predo mnou zvláštne bledé dievča v príliš veľkom tričku a tepláčkoch. Mala kruhy pod očami, mastnú pleť, jej vlasy boli rozčuchané, tiež mastné a na tvári mala neprítomný pohľad. Hm, nevyzerala ktovieako. Zmysly som mala zahmlené a cítila som sa zvláštny pokoj napriek tomu, že by som mala panikáriť. Čo sa to deje?

„Čo ona má a ja nie... Prečo som taká odporná...“ počula som šepot. Zrazu som zbadala útulnú dievčenskú izbu. Na prvý pohľad sa všetko zdalo byť v poriadku. Keď som sa však zadívala lepšie, od prekvapenia som zabudla zavrieť ústa. Na chlpatom koberčeku sa krčila uplakaná Monika. „To je také nespravodlivé,“ vzlykala potichu. Bola som vykoľajená. Ako by sa ona mohla s niekým porovnávať?

„Toto vidím každý deň,“ ozvala sa tá divná dievčina. Ou, skoro som na ňu zabudla. Rýchlo som sa otočila jej smerom.

„Kto si?“ spýtala som sa. A ako to myslíš s tým, že toto vidíš každý deň? Špehuje Moniku či čo? Keby aj áno, nečudujem sa. Monika je v podstate dokonalá.

„Ako ty,“ povedala dievča z ničoho nič. Ostala som na ňu hľadieť ako teľa na nové vráta, než mi došlo, že odpovedá na moje myšlienky. Čo to má znamenať? Okrem toho, čo to tára. Ako by som JA mohla mať čosi spoločné s Monikou. „To si ona vraví tiež.“

„Kto si a prečo som, tu ja?“ zmenila som tému. Začínala ma hnevať. Ona mi rukou naznačila, aby som sa obzrela. Spravila som tak. Pred očami som mala inú izbu. Bola tam baba zo súboru, ktorá sa vyjadřila k mojim rifliam. Nespokojne sa pozerala na svoje brucho. Následne tam bolo ďalšie dievča. Potom ďalšie, a ďalšie, a ďalšie. Žiadna z nich nevyzerala byť so sebou spokojná, i keď neboli škaredé.

„Som to, čo si každá z vás na sebe všíma v zrkadle,“ vravela, „mohla by som byť krajšia.“ Jej slová ma zarazili, no na otázky neostal čas. Začula som mamin hlas a ucítila dotyky na tvári. Namiesto zvláštneho dievčaťa som mala pred sebou rodičov, ktorí mi vraveli o tom, ako by som mala viacej piť, a že mali o mňa strach. Čo sa stalo? Odpadla som? Bolo to celé len sen?

Neviem, čo sa stalo, no bolo mi jasné, že na to len tak nezabudnem. Monika, ktorá o sebe pochybuje. Nie najkrajšie dievča ako obraz toho, na čo smerujeme našu pozornosť, keď sa dívame do zrkadla. Čo to malo celé znamenať? Nikomu som o tom nepovedala, aby ma nevysmiali, no vždy som si na to pri pohľade na seba do zrkadla spomenula. Žeby som ani ja nebola taká škaredá?!

KATARÍNA TANUŠKOVÁ
CENA SLOVENSKEHO ZVÄZU PROTIFAŠTICKÝCH BOJOVNÍKOV

ZAJTRA OTVORÍME ĎALŠIE DVERE

„Turci sú tu, Turci sú tu!!!“ pípla mi výhražná správa na whatsapp. „Och, nie“. Chcela som strážnikovi napísať, aby bol v strehu, ale skapala mi wifi. Zrazu sa z reproduktora nad telkou spustila známa nahrávka: „Prosíme, aby sa Vaše veličenstvo, princezná Alžbeta IV. dopravila do...“ Čo zasa so mnou chcú, načo ma volajú? Bum, tresk a báb, švác, krup, buch, šuch, trest a bum! Čo to bolo? Pozrela som sa von vitrážovým oknom. Do nášho hradu udrel blesk! Rýchlo som vybehla z izby a prehupla sa na zábradlie. Vtom sa mi pošmykla ruka a ja som sa ocitla vo vzduchu. Dlane som si podsunula pod zadok, aby som stlmila náraz. Zo strachu sa mi zavreli oči. Zrazu mi ruky obmýva voda. Rozlepila som viečka. S prstov mi vytryskovali kvapky, okolo mňa svištal vzduch. Opatrne som pristála na podlahe. Hneď ako sa moje nohy dotkli zeme, potešila som sa a rozbehla som do jedálne. Aj ostatní členovia mojej šľachtickej rodiny zistili, že majú superhrdinské vlastnosti. Môj brat – princ Štefan II. Koháry mával rukami sprava doľava a všetky vlajky nad stolom opakovali jeho pohyby. Môjmu otcovi – hlavnému kapitánovi banských miest a hontianskemu županovi Štefanovi I. Kohárymu, začali pri večeri horieť ruky. Takmer mu zhorelo jedlo na tanieri. Chcela som využiť svoju špeciálnu schopnosť a zhasiť plamene, otec ich však dokonale ovládol – waw, toto snáď nie je možné! Žeby toto všetko zapríčinil úder blesku? Moja mamina sa dotkla vidličkou fazule a z taniera vyrástol fazuľovník. Dojedli sme, otec začal jeden z jeho dlhých prejavov o správaní sa vo vojne s Turkami. Unavilo nás to, každý z nás si už túžil zaľahnúť do svojej postele. Aj ja som si ľahla. Spánok neprichádzal, začala som si trénovať svoje superhrdinské schopnosti. O polnoci zahúkal alarm, zobudilo ma to. Rýchlo som vytvorila vodné lano a spustila sa k podlahe, všetci ma už čakali. Otec vysvetlil, že on so Štefanom sa pokúsi pomocou svojej novej magickej noci odvrátiť nepriateľské sily. Ráno som zanesla otcovi, Štefanovi a niekoľkým vojakom na hradby pizzu. Bolo vidieť ako Štefan šikovne odvracia náboje vo vzduchu a otec ich zapalaľuje. Roboti - tureckí vojaci, horeli z ich vlastných nábojov. V hradnej kuchyni mama s kuchárkami varila fazuľovú polievku. V telke dávali správy. Sledovala som v nich, ako sa Turci snažili prebrodiť Hron pri Kozárovciach. Veľmi sa im nedarilo, pretože roboti sa na svojich kolieskach posunuli do rieky a ich elektronika sa hneď pokazila. Ich kapitán - Ali Paša všetkých robotov preprogramoval, teraz mali postaviť most. Prepla som na iný kanál, aj tu išlo mimoriadne spravodajstvo, hlas moderátorky hlásil: „Naši špehovia zistili, že tureckí

roboti sa dajú preinštalovať iba pomocou špeciálnych líšt, ktoré sú rozmiestnené po celom Uhorsku.“ Najst' líšty sa dá vraj za tajnými dverami, kde sú dobre ukryté. Pípla mi SMS od dvorného pážaťa Lasfirma, ktorý sa mi, mimochodom, páči. Píše, že mám prísť do ich malého sídla na hradnom dvore. Uf, to musí byť súrne! Lasfirm sa dnes v noci vrátil zo stretnutia informatikov. Obliekla som si moje najkrajšie rifle a vybrala som sa do Lasovho domu. Keďže je počítačový génius po celej jednej stene jeho komnaty má monitory a reproduktory.

„Pod' rýchlo,“ vtiahol ma dnu.

„Deje sa niečo?“ spýtala som sa ho vystrašene.

„Pozri!“ povedal a nadšene mi začal ukazovať niečo na jeho malom notebooku.

„Eh?“ nechápala som.

„Vieš, čo je toto?“ Zamyslela som sa a vtom mi to došlo. „Ty si sa dostal do megasuper tajnej aplikácie tureckých robotov?“

„Nielen som sa tam dostal, ale som aj hekol ich superkód. Znamená to, že vieme, kde sa skrývajú všetky tajné dvere s lištami!“ Potešilo ma to.

„Myslím, že som už aj vynašiel antivírus.“

„Jupí, tak môžeme ísť hľadať dvere!“

„Obávam sa, že naši mi to nikdy nedovolia,“ zosmutnel Las. Uškrnula som sa a rozpovedala som mu príbeh o našich rodinných superschopnostiach. Ukázala som mu pritom, ako viem vykúziť krištáľovo čistú vodu. Vyvalil na mňa oči!

„To znamená, že keby si ukecala Štefana, tak by nám mohol pomôcť a preniesť nás k prvým dverám. Tak dnes v noci, platí?“

„Platí,“ zaškerila som sa.

Zotmelo sa, mesiac osvetľuje našu pevnosť a ja s Lasom potajomky čakáme na Štefanov signál. Vtom zafúka silný vietor, náhle sa otvorí okno. Štefan nám pomocou svojej schopnosti dáva znamenie. „Idem prvá,“ oznámila som Lasovi, ktorý sa chystal vyhupnúť na parapetu. Prikročila som k oknu a nechala som svoje telo napospas vetru. Vznieslo ma ponad hradby až za hlboký zelený les k Hronu. Po chvíli vietor stratil svoju moc a ja som začala padať rovno do rieky. Vystretou rukou a nacvičeným pohybom som si spravila ľadovú šmýkačku. Elegantly som pristála na brehu, zatiaľ čo Las sa za mnou nešikovne rozplasel rovno do vody. Presne vtom okamihu som tri metre odo mňa zbadala poklop. Dvere! Ihneď ich treba otvoriť! Natiahla som ruku za kľučkou. Las za mnou vystrelil ako šíp. Všade boli nejaké kolieska, páčky, kľučky, gombíky a monitory. Mne to nič nehovorilo, zato Las bol vo svojom živle. Tu niečím potočil, dačo potiahol, postláčal a napokon zastal pri dlhých kábloch. Vyzerali ako skrútené hady čakajúce na to, aby im dal niekto povel da chňapnutie. Las jeden odpojil. Na jeho miesto pripojil USB s antivírusom. „Tak a hotovo!“ povedal. Na obrazovke zasvietilo zelené svetielko. Vyšli sme von, vyškriabali sme sa na skalú a pomocou mojej ľadovej kĺzačky som nás odprevadila za hradby. Ráno sa pri raňajkách z rádia ozvalo hlásenie: „Turci na severovýchode Uhorska záhadne prišli v noci o robotov, museli sa stiahnuť z bojových pozícií. Štefan sa na mňa hrdo usmial. Zaradovala som sa a napísala som správu Lasovi: ZAJTRA OTVORÍME ĎALŠIE DVERE !!!

**VERONIKA MESÁROVÁ
CENA POROTY**

OTVÁRAM DVERE A IDEM

Volám sa Zdenka. Mám štrnásť rokov a téma otvárania dverí mi pripomenula moju babku, ktorá už žiaľ zomrela. Babka stále používala vetu „Otvor dvere a idz“ v rôznych situáciách. Otecko často spomína, že keď sa sťažoval babke ako sa mu nepáči žiť v osade, zakaždým mu babka povedala, aby otvoril dvere a šiel, keď sa na to cíti. Vraj ho nikto nedrží. Otecko sa zakaždým však urazil. Vtedy ešte nechápal jej slovám. Pamätám sa, že aj ja som sa občas smiala jej divným slovám. Dnes to už vieme všetci ako to myslela.

Po tom, ako som si prečítala tému tejto súťaže a pani učiteľka mi na hodine LDO vysvetlila, čo znamenajú tieto slová, uvedomila som si, akí sme boli len všetci kedysi hlúpi a smiali sa našej babke. Dokonca ju vlastné deti pre toto urážali. Pamätám si, že tieto slová párkrát povedala aj mne. Po tom ako som jej raz povedala, že by som sa veľmi rada stala učiteľkou, babka mi povedala „A čo ti bráni otvoriť dvere a ísť za tým?“ Nechápala som jej, dokonca som sa aj ja urazila, že len každého posielala preč. Dnes už chápem týmto slovám. Uvedomujem si, aká bola moja babka múdra aj keď skončila len základnú školu.

Moja babka už nežije. Mám pätnásť rokov a už som zažila niečo pekné aj zlé. Zažila som výsmech, že mám veľké sny. Že snívam o veľkých veciach a tak sa jedného dňa stalo, že keď som prišla zo školy povedala som mamke, že nechcem už ísť študovať. Povedala som jej, že jej budem pomáhať s domácnosťou a hotovo. Mamka šla za riaditeľkou a išla ju poprosiť, že nechcem ísť na strednú, ale tu v Podsadku na učňovku. Pani riaditeľka bola zhrozená aj moja pani učiteľka z LDO. No keď prišiel môj ocko domov z práce a dozvedel sa čo sa stalo, hneď volal pani učiteľke z LDO, že to nedovolí. Ja som plakala, a povedala som, že chcem byť sociálnou pracovníčkou, ale deti sa mi smejú kvôli tomu. A zrazu som počula zase tie známe slová „A čo ti bráni otvoriť dvere a ísť?“. Vtedy som sa ešte viac rozplakala a spomenula si na svoju babku.

Uvedomila som si, akoby cez ocka prehovorila ku mne ona sama. Dnes otváram svoje dvere svojej budúcnosti, ktorú mam v rukách iba ja sama. Som vďačná, že mám p. riaditeľku, učiteľku na ldo, ale predovšetkým ocka, ktorý ma chráni občas aj pred mnou samou. Túži, aby som bola vzdelaná. Verím, že dnes otváram nové dvere. Verím, že raz cez tie dvere vyjdem na svoju cestu tak ako to myslela vždy moja múdra babka.

ZDENKA MIRGOVÁ
CENA LUBOVNIANSKEHO LITERÁRNEHO KLUBU

II. KATEGÓRIA – POÉZIA

Z ROZPRÁVKY DO ROZPRÁVKY

Našla som kľúč
od zrkadlovej brány,
starý a hrdzavý.
Princezné a princovia
za nimi sú schovaní.

Na hrade – na bále
Popoluška s princom
hádanky hádajú.
Vie na nich odpoveď?
Uhádne? Spozná ju?

Kamennou dolinou
chodí si Láskykvet,
veď krásne kamene očaria jej svet.
No jej duše prečistej zmocní sa Zemetras
Ach, ktože jej pomôže?
Len Popolvár – znova, zas a zas.

Tu v jednom kaštieli,
zrkadlo na zem
zlá víla hodila.
„Kto je najkrajší na svete? Povedz mi!“
Odpoveď prišla –
Snehulienka! Tá kráska roztomilá!

Sníček sa zatočil – odletel do diaľky,
starý, hrdzavý kľúč zatvoril dvere do rozprávky.
Zajtra, zajtra.... dieťa spí!
Zajtra sa ti svet rozprávok znova otvorí.

ANNA CHOMOVÁ, 1. MIESTO

OTVORENIE DVIER

Zajtra otvoríme ďalšie dvere.
Čo sa za nimi skrýva?
Nikto nevie.

Je tam princezná, drak alebo veľký hrad?
Možno sa tam práve po koľajniciach ženie vlak.

Otvoríme dvere.
Čo sa za nimi skrýva?
Je tam krajina fantázie, snov a aj čarovná víla.

Čo tam asi tak môže byť?
Otvoríme a necháme sa prekvapiť.

EMA BOLECHOVÁ, 2. Miesto

MALÁ VÍLA ZO ZRKADLA

v zrkadle...
vidím,
morskú pannu, vílu a hodiny.....

tikajú tik-tak, tik-tak, bum...

vojdem dnu
som tam v budúcnosti
som víla
spím ako neviniatko
ako malé dieťa

vôbec ma nevidno
som veľmi, veľmi, veľmi malá
menšia ako ľudská päšť

krajšia ako najkrajšia kráľovná....
som malá víla zo zrkadla.

TEODÓZIA JOZEFÍKOVÁ, 3. Miesto

ZA DVERAMI MOJEJ IZBY...

V mojej izbe za dverami,
stretávam sa s príšerami.

Robia mi tam neporiadok,
neviem si s nimi dať rady.

Poradte mi ako sa ich zbaviť?
Čo mám s nimi spraviť?

Objavia sa každý večer,
keď už idem spať.
Schovajú sa do periny,
chcú mi knižku vziať.

Začarujem ich raz- dva-tri,
aj tak pochodujú pomaly.
Dvere rýchlo zatvorím,
už sa príšeriek nebojím.

Odišli a už ich v izbe niet.
Za dverami bol čudný svet.

TEODOR BATMEND, ČESTNÉ UZNANIE

KDE BÝVA DÚHA

Za horským jazerom, ktoré visí
na žihľavovej stene v nemocnici.
Tam slnko a dážď sú starí priatelia,
ktorí radujú sa zo spoločného umenia.
Tam, kde voda hrá tú najkrajšiu etudu,
kde do farebného kalicha leje sa svetlo.
Tam, kde z hmly je utkaný zamatový koberec.
Tam zobúdzda dážď dúhu
a prosí ju o tanec.
Objaví sa vtedy, keď mrakom je clivo,
keď šepkajúca nádej v srdci vyhasne.
Prichádza a odchádza, kedy sa jej zachce.
Nečakaný hosť na nebeskej bráne.

SOFIA DAŇKOVÁ, ČESTNÉ UZNANIE

II. KATEGÓRIA – PRÓZA

DVA SVETY

„Aúúú!“ skríkla nahlas Barborka. Jej mama rýchlo pribehla do izby a hneď pochopila, čo sa stalo. „Rozbila som zrkadlo. Prepáč,“ vzlykala so slzami v očiach Barborka. „To nič, aj tak už bolo veľmi staré,“ upokojila ju mama. Potom spolu pozbierali črepiny a išli na počítač vybrať nové zrkadlo. Po dlhom hľadaní našli to pravé. Objednali ho a už len čakali, kým príde. Zrkadlo po nejakom čase naozaj prišlo. Bolo však iné, neobyčajné. Mama s Barborkou to však ešte nevedeli. Za zrkadlom bol ukrytý magický svet. Keby ste nevedeli, že ste v zrkadle, tak zrkadlový svet a ten reálny, by ste rozlíšili nevedeli. Žili tam tí istí ľudia ako v skutočnom svete. Akurát tam bolo všetko naopak. Prečo? Lebo to bol zrkadlový obraz. Takže tí ľudia si tam žili naopak. Naopak, ale v mieri. Každý zrkadlový tvor mal v reálnom svete svoje dvojča, po ktorom často opakoval. No boli aj dni, keď mali voľno. Vtedy boli slobodní! Vychádzali zo zrkadla a túlili sa prázdny domom. Museli si však dávať pozor. Napríklad, aby všetko nechali na pôvodnom mieste alebo aby ich náhodou nevidel nejaký tvor zo sveta ľudí. Na toto si dávali extra pozor. Inak by s nimi bolo amen. Jedného dňa si vyšla zrkadlová Barborka na prechádzku. Myslela si, že dom je prázdny. Nebola to ale celkom pravda. V obývačke sedela pravá Barborka, ktorá práve trénovala meditáciu. Keď tu odrazu čosi zabúchalo a zavrzgala podlaha. Barborka sa snažila zahnať zlé myšlienky, ale nešlo jej to. Stále čosi búchalo a po dome sa rozliehal čudný zvuk. Už to ďalej nevydržala. Vybehla hore, otvorila dvere do spálne a... zostala prekvapene stáť. Najskôr si myslela, že vidí ducha, ale potom zistila, že vidí samu seba. Ako v zrkadle, len bez neho. A vtedy jej to došlo. To druhé dievča vyšlo zo zrkadla! Zrkadlová Barborka sa už len zapýrila a rýchlo skočila späť do svojho sveta. Druhá Barborka neváhala a nasledovala ju. Keď prekročila hranicu, zmocnili sa jej zmiešané pocity. Cítila, akoby sa vznášala a okolo nej lietalo tisíc črepín. Bum! Báč! Barborka dopadla na tvrdú zem. Trochu jej trvalo, kým sa spamätala. Keď otvorila oči, zistila, že je v inom svete. Síce vyzeral rovnako, ale bolo cítiť, že je iný. Taký... magický. Prečo? Lebo bol naopak. Keď Barborke naplno došlo, že sa ocitla v zrkadle, bola to tá najnezabudnuteľnejšia chvíľa.

Vstala, oprášila sa a začala blúdiť týmto tajomným svetom. Videla rôzne budovy a tvary niektorých ju celkom prekvapili. Niet divu, veď boli naopak. Stretla veľa rôznych ľudí, no pohybovala sa tak, aby ju oni nevideli. Nenápadne sa túlala týmto tajomným, no na pohľad úžasným svetom. Chodila po uliciach a rozmýšľala, či by sa nemala vrátiť späť. Ale uvedomila si, že by to bola veľká chyba. Takúto možnosť predsa nemala každý deň. Túlala sa a túlala, až kým nedorazila k opustenej časti mesta zvanej „BORK“. Nechápala, prečo jej dali práve takéto meno, ale zrejme na to dôvod bol. V tom sa obzrela a uvidela niekoho veľmi známeho. Samu seba... Síce seba, ale nie tak celkom. Barborka videla svoje dvojča – zrkadlovú Barborku. Sedela na pni a plakala. Barborke hneď došlo prečo. Plakala, lebo sa stretla s človekom. To by nebolo to najhoršie, keby jej na tričku nesvietila nálepka s nápisom „STRETLA SOM ČLOVEKA.“ Vtedy sa Barborkine nohy rozbehli a zastali pred pňom, kde plakala zrkadlová Barborka. Potom jej ústa spustili nesmelé a koktavé „Pre-páč.“ A tak tam hodnú chvíľu na seba bez slov hľadeli. Nakoniec sa zrkadlová Barborka postavila a riekla: „Človek.“ Vtedy obidve pochopili, že sa navzájom nemusia báť. Že môžu žiť ako susedky, ako také zrkadlové kamošky. Obe dievčatá sa odrazu objali a ani nevedeli ako a začali sa spolu rozprávať. Hovorili o svojich vlastnostiach, záľubách a svetoch, v ktorých žijú. Prišli na to, že majú veľa spoločného. „Ako rýchlo ten čas letí!“ pomyslela si Barborka. „Už by som sa mala pomaly zberať na odchod.“ Lenže ako? Zrkadlová Barborka sa len zasmiala a riekla: „Neboj sa, cestu ti rada ukážem.“ Čosi si zamrmlala a zrazu sa pred nimi objavilo obrovské zrkadlo. „Maj sa pekne!“ rozlúčila sa Barborka. „Aj ty!“ zamávala jej druhá Barborka. Potom zavrela oči a vkročila do zrkadla. Keď ich otvorila, zistila, že leží vo svojej izbe na posteli. „Bol to len sen, či to bola skutočnosť?“ pomyslela si a pozrela sa smerom ku zrkadlu. Od toho dňa sa Barborka stále pozerala do zrkadla. Čakala, či náhodou neuvidí svoju novú kamarátku - kamarátku na život a na smrť. A keby sa aj nedočkala, jedno je isté, navždy ju bude mať vo svojom srdci.

KAROLÍNA VÝBOCHOVÁ, 1. MIESTO

ČASŤ Z DENNÍKA TOMÁŠA MACÍKA

Pondelok 1. september

Je skoro noc, presne sedem hodín a teda aj čas spať. Vraj spánok dodáva deťom energiu a pomáha im rásť. No podľa mňa to energiu dodáva hlavne rodičom, lebo sa stále sťažujú, že sú unavení. Ja mám energie vždy dosť a navyše dnes sa mi spať absolútne nechce. Zajtra idem do škôlky. Mamka vraví, že je tam dobre. Ako si môže byť taká istá, keď do škôlky chodila pred toľkými rokmi. Veď doba sa mení. Asi mám strach...

Utorok 2. september

Som tu, sú tu samé dvere, veľa detí a len jeden Slováčok, ľavák – som to ja. Učiteľky vyzerajú byť celkom fajn, niektoré slová hovoria smiešne a nie všetkým rozumiem, ale ja im to odpúšťam. Aj jedlo je celkom ok. Pani kuchárka sa síce snaží, no predsa to nie je domáca strava. Ideme na vychádzku. Nieкто zvoní na dvere. Sedím v pieskovisku s novými kamarátmi a dúfam, že vo dverách nestojí moja mamka, chcem sa ešte hrať. Je mi tu dobre.

Piatok 13. marec

Moja mamka hovorila, že piatok 13-teho veľa ľudí považuje za nešťastný, čierny deň. U nás doma tomu nikto neverí, no asi to bude fakt. Zatvárajú sa dvere mojej milovanej škôlky, je tu akýsi vírus a v telke všetci hovoria, že tu bude dlho. Všetci nosíme rúška. Dosť zle sa v tom dýcha. Ani to počasie nie je bohviečo. Už teraz mi chýbaš, moja milovaná škôlka, moji drahí kamoši Eliška, Timko, Viliam. Držím dvere paneláku, kým mamka tlačí kočík so sestrou. Ešte si na minútu odbehnem, veď kto vie, kedy budem môcť byť znova vonku. Potom si konečne dám dole rúško, trhám v parku fialky a aspoň na malú chvíľu mi je pekne.

Sobota 6. jún

Ten lock down bol neeeeeekonečne dlhý. Pocitovo to trvalo možno aj sto rokov. Buchnem dverami auta, babku a dedka som tak dlho nevidel. Nie sú Vianoce, ale radujeme sa, ako keby boli. Konečne Slovensko. Konečne Sedliská.

Utorok 4. august

Prešov, očná ambulancia. Sedím s ockom v čakárni medzi dvoma dverami. Dnes povedia, čo mám s očami. Nerozumiem tomu...Kúpili sme okuliare, vraj som fešák, ocko mi drží dvere a ja veselo kráčam von. Najradšej by som s nimi robil všetko, kúpil sa aj spal.

Streda 6. august

Okuliare sú síce potrebné, no zároveň strašne otravné. Všade ich zabúdam. Už sa s nimi nechcem kúpať ani v nich spať, ale fešák som v nich stále.

Pondelok 2. september

Nový školský rok, nová škôlka. Dvere novej škôlky sú otvorené, hanbím sa. Sú tu deti, čo sa poznajú, len ja som sám, ľavák a ešte aj s okuliarmi. Pani učiteľka má krásne hnedé vlasy. Je veľmi milá. Predstavila ma všetkým deťom. Adamko a Dominik mi ukazujú všetky hračky, ktoré tu majú. Dnes máme na obed pečené buchty. Chutí mi. Buchty sú na chlp rovnaké aké robieva moja babka.

Piatok 11. október

Otváram si dvere, pozdravím pani učiteľku a utekám sa hrať s Adamkom a Dominikom. Je mi v škôlke tak dobre. Dnes sa hráme na povolania. Vôbec neviem, čím chcem byť. Zvažujem povolanie spisovateľa. Od rána očami hypnotizujem dvere. Silno dúfam, že sa neotvorí tak skoro a ja budem musieť odísť domov. Pomaly sa blíži koniec školského roka a mňa čaká nová etapa života. Budem veľký prvák.

Sobota 3. júl

Trochu som to s tým futbalom prepískol. Športy mám rád, úplne najradšej keď ich pozerám s ockom v telke. Otvorili sa dvere výťahu. Ideme na chirurgiu. Mám zlomenú ruku. Pravú. Dobré, že som ľavák. Môžem ďalej písať svoj denník a budovať kariéru nádejného svetoznámeho spisovateľa.

Piatok 28. august

Adamko mi naškriabal rýchly podpis na moju sadru. Podávame si ruky. On pravú ja ľavú. Za Adamkom

sa zavreli dvere auta, kýva mi. Sťahuje sa do Košíc. Vôbec sa neteším.

Utorok 6.sptember

Sadru stále mám, ale už len odloženú doma na poličke. Pripomína mi všetko krásne, čo som za posledný rok prežil. V posledných dňoch prázdnin som nemal chuť doslova na nič. Ani na babkine pečené buchty. Čo to som si už o spisovateľoch naštudoval... venujú sa hudbe, tak som sa rozhodol, že sa naučím hrať na gitare. Dnes ma čaká moja prvá hodina. Učiteľ gitary nám otvára dvere učebne. Už sa tak neteším. Mamka mi berie gitaru. Učiteľ za mnou kričí: „Správny gitarista si nosí gitaru sám. Vezmem ju od mamky a usmievam sa.“ Večer zavriem dvere izby, vezmem mobil, zapnem hru. Miško z Brna, Adamko z Košíc sú už on-line. Smejeme sa. Zajtra stretnem Dominika a cez víkend príde aj spolužiak Paťko. Dnes za nimi zatvorím dvere, ale potom ich znova a znova otvorím.

TOMÁŠ MACÍK, 2. MIESTO

ODVAHA PREKROČIŤ PRAH

„Tak čo, si nervózna?“ opýtal sa ocko Gabiky, keď parkoval pri škole. „Nie,“ zaklamala Gabika. „Tak si to teda užil!“ pobožkal ju otec na čelo. Gabika vystúpila z auta a otec sa stratil kdesi medzi panelákmi. Pomaly si obzerala okolie a žltkastú školu. Bola omnoho väčšia ako základná. Mala veľa malých okienok. Z každého sa ozýval džavot či rozhovory. Nad obrovským hlavným vchodom prečítala nápis: OSEMROČNÉ GYMNÁZIUM. Gabike padol zrak na hlúčik detí uprostred parkoviska. Všetci – tak ako Gabika – sa už o chvíľu stanú hrdými primánmi. Vtom ktosi Gabiku prebral z rozmýšľania. „Ahoj, ja som Laura. Ako sa voláš?“ spustilo neznáme dievča. „Gabika,“ odpovedala zarazene. Laura sa ukázala ako veľká vtipkárka a okamžite si získala Gabikinu priazeň. Dievčatá zrazu prerušilo hlasné: „Ehm, ehm.“ Staršia pani so širokým úsmevom a tmavými okuliarmi počkala, kým sa študenti utíšia, a vzápätí všetkých privítala: „Milí naši študenti, srdečne vás vítam na osemročnom gymnáziu. Dúfam, že sa vám tu bude páčiť.“ Pani riaditeľka vytiahla zoznam a začala čítať: „Abel Filip - prima A, Belešová Kristína – prima B,“... Gabika sa roztriasla. Na rad sa blížilo písmeno M. „Milešová Gabriela – prima B!“ Gabika pomaličky kráčala po schodoch ku hlavnému vchodu. Zuby jej drkotali a kolená sa podlamovali. Postavila sa ku deťom z prímeho B. Pred nimi stál nízky pán v sivom saku. Gabiku ktosi chytil za plecía: „Gabi, Gabi, som s tebou v príme B!“ Bola to Laura. Keď ako posledný Pavol Zemiarik odišiel do prímeho A, rozhostilo sa ticho. Nový pán učiteľ viedol študentov do budovy. Gabika zastala pri prahu vchodových dverí a chvíľu váhala. Nakoniec ho placho prekročila a smerovala za ostatnými. Nikto nevydal ani hláska. Na chodbe bolo počuť len kroky vyplašených detí. Vyšli na druhé poschodie a vkročili do triedy s cedulkou: Prima B. Gabika si prisadla ku Laure a napäto počúvala. „Ešte raz teda vitajte na našom gymnáziu. Som Váš triedny učiteľ Adam Slávik.“ Gabika si prezerala triedu. Na nástenke boli obrázky od predošlých študentov. Uprostred visela obrovská tabuľa. Učiteľ si všimol, že Gabika sleduje katedru. „Takúto upratanú ju vidíš prvý a poslednýkrát,“ povedal s úsmevom. Gabika sa zasmiala a rýchlo sklopila zrak. Nerada bola stredobodom pozornosti. „Koniec prvého školského dňa sa blíži“, pozrel sa učiteľ na hodinky, „ešte vám trochu poukazujem školu a pôjdeme domov.“ Všetci sa zdvihli, zasunuli drevené stoličky a opustili triedu. Kráčali širokou chodbou. Gabika sa obzerala na všetky strany. Všade boli učebne, kabinety... „Hotový labyrint!“ pomyslela si Gabika. Nakoniec zostúpili po schodoch. Na prízemí sa nachádzal bufet. Laura neváhala a nakúpila si horu sladkostí. „Ty si nič nekúpiš?“ pozrela sa na Gabiku s plnými ústami. „Nie,“ rázne ju odmietla Gabika. Nerada míňala peniažky a starostlivo si šetrila. Pán učiteľ Slávik sa otočil k primánom: „Ja sa s vami lúčim a prajem vám pekný zvyšok dňa.“ So širokým úsmevom odprevadil deti až ku vchodu a zmizol v útrobach školy. Gabika sa rozlúčila s Laurou, ktorá uháňala na autobusovú zástavku. Kráčala na parkovisko. Zbadala ocka, ktorý jej mával z auta. Poslednýkrát sa obzrela za novou školou. Nevedela, čo ju čaká. Jedno však bolo isté – bude to veľké dobrodružstvo.

HELENA PIŇÁKOVÁ, 3. MIESTO

SVET ZA ZRKADLOM

Celé sa to začalo doma a ako vždy sa dievča menom Eva obzerala v zrkadle. Robila tam všelijaké kúsky, vykrúcala sa, vyskakovala, tancovala. Zo začiatku ju aj chválili ako pekne vyzerá, a tak to začala robiť ešte viac. Nakoniec to už všetkých omrzelo a chváliť ju prestali. A ona preto bola veľmi smutná. Začala to robiť ešte viac. A zrkadlo to začalo hnevať. Už to doslova nenávidelo.

Raz, keď sa znova išla pozrieť do zrkadla, videla ako sa zrkadlo začalo meniť na malé črepy. Doslova sa sypali. Hľba črepov, bolo ich milióny. Keď sa už konečne prestali sypať, črepy boli všade po zemi. Pozrela do zrkadla a uvidela tú najčernejšiu tmú. Zrazu sa z tmy vynorila postava. Jej čudná tvár bola biela ako stena. A zašepkala zvláštnym zachrípnutým hlasom. Potiahla Evu za ruku a vtiahla ju do zrkadla. Bola tam normálna izba, až na to, že všetko bolo zo skla.

Biela tvár teraz prehovorila: „Som ochranca zrkadla. Prečo sa doň pozeráš tak často?“ Eva na neho vyľakane vypúliła oči. Ostala tam meravito stáť bez odpovede. Čudná tvár zopakovala svoju otázku ešte raz a tento krát hlasnejšie. Eva vedela, že má odpovedať, ale bola taká vyľakaná, že ani hlások sa jej nepodarilo vydať.

Čudná postava si uvedomila, že Eva jej asi neodpovie, a tak to zahovorila: „Ako sa voláš?“

„Eva,“ odpovedala jej nakoniec.

„Musíš s tým zrkadlom prestať!“ povedala postava v červenom obleku rázne.

„Ale nemôžem,“ vyšlo z Evy.

„Prečo nemôžeš?“ pýtala sa postava bezradne.

„Lebo sa na mňa už nikto nepozera a nechváli ma a mňa to mrzí, tak sa na seba pozerám aspoň ja.“

„Ale ak s tým neprestaneš, úplne ťa to ovládne a ja ťa budem musieť do zrkadla vtiahnuť zas a tentokrát už navždy,“ pohrozila biela tvár.

„No tak dobre,“ povedala Eva rozhodne.

„Sľubuješ?“

„Sľubujem. Ako sa vlastne voláš?“ spýtala sa Eva postavy.

„Jack,“ odpovedal Jack.

„A koľko máš rokov?“

„Štrnásť.“

„Tak ja už radšej pôjdem. Smiem?“ spýtala sa Eva opatrne.

„Smieš. Tak ahoj,“ odpovedal jej Jack.

A odvtedy sa už Eva pozerala do zrkadla oveľa menej a po čase zistila, že je tak oveľa šťastnejšia.

LÍVIA TRIZNOVÁ, 3. MIESTO

ČAROVNÉ ZRKADLO

Často, keď stojím pred zrkadlom, spomeniem si na slová zlej macochy zo Snehulienky a poviem si ich sama pre seba. „Zrkadielko, zrkadielko, kto je najkrajší na celom svete?“ Ale neprichádza žiadna odpoveď. Tak som rozmýšľala, kto alebo čo sa asi skrýva za zrkadlom. Zrazu som vošla do zrkadla a videla som mačací svet, kde boli samé mačky. Jedna štrikovala, druhá pila mlieko, ďalšia spala a jedna sa opaľovala. Bolo ich tam veľa. Aspoň 10 000. A všetky boli rozdielne. Jedna bola flakatá, ďalšia zas čisto čierna, ďalšia ryšavá, a tak ďalej, a tak ďalej. Týčili sa tam aj stromy, na ktorých spievali vtáci, boli to sýkorky, ďateľ, ba i vrabce a nechýbali ani lastovičky. Sem i tam pobehovali aj myši, ale predstavte si mačky ich nechytali, ale boli s nimi kamaráti. Hrali spolu futbal, tenis a aj spolu pri jednom stole hodovali. Každý piatok si urobili diskotéku. A viete prečo v piatok? Lebo malé mačiatka chodili cez týždeň do školy. Aj v mačacom svete mali povinnosti. Mali úplne rovnaké domáce úlohy ako aj my. Teda okrem toho, že oni písali po mačkously. Niektorí dostávali 1,2,3,4 ba i 5 dostali. V mačacom svete bol aj rybník, v ktorom plávali ryby. Mačky mali aj skokanský mostík do rybníka. A nebojte sa, aj v zime mali mačky čo robiť, korčuľovali sa na rybníku. Na jeseň púšťali šarkany, aj keď im zakaždým uleteli. Aspoň na chvíľu si ich púšťali. Keď prišla jar, pripravovali sa na Veľkú noc. Namaľovali vajíčka, ktoré zobrali od vtákov, aj keď sa niektoré rozbili, to predsa nevedí!

LAURA BAREŠOVÁ, ČESTNÉ UZNANIE

PARÁDNICE Z III. A

Kde bolo tam bolo, za siedmimi dolinami, bola jedna dedina. V tej dedine bola škola. Bola to celkom obyčajná škola. Akurát, v treťom ročníku boli samé parádnice. Toľko otravovali pána školníka, aby im zavesil do triedy zrkadlo, až to nakoniec urobil.

Jedného dňa sa dievčatá tak dlho a zblízka pozerali na seba do zrkadla, až tam uvideli krajinu. Dievčatá sa zľakli. Keď sa po chvíli prebrali zo šoku, utekali to povedať ich pani učiteľke Fantáziovej. Pani učiteľka sa pousmiala a povedala, že sa konečne nepozerali iba na seba, ale všimli si aj niečo iné. Zrkadlo bolo totiž čarovné, preto ho dovolila pánovi školníkovi zavesiť v triede. A tak sa spolu vybrali spoznávať svet za zrkadlom. Ocitli sa v Písmenkove. Obyvatelia Písmenkova ich zaviedli k ich škole. Deti sa mohli pozrieť, ako to tam vyzerá a ako sa učia. V Písmenkove nepoznajú ypsilon, takže nemajú žiadne vybrané slová. Riadia sa pravidlom: „Píš ako počuješ.“ Keď si tretiaci s pani učiteľkou pozreli celú krajinu, vrátili sa späť do svojej školy. Tam im pani učiteľka povedala, že keď sa nebudú pozerat' iba na seba, nabudúce sa im možno podarí uvidieť aj iný svet. Tak sa aj stalo. Ale tentokrát sa ocitli v Číselkove. Tam to tiež fungovalo úplne inak. Príklady počítania takto: $5+5=55$, alebo $4+9=49$, $3+2+4=324$. Divný spôsob počítania, že? Násobenie a delenie im nič nehovorilo. Vtedy pani učiteľke Fantáziovej napadlo, či by deti z Číselkova nechceli prísť na návštevu do ich školy. Deťom sa nápad zapáčil a pozvali ich na najbližšiu hodinu matematiky. Ale to už je iný príbeh.

Keď všetko dohodli, vrátili sa naspäť do školy. Poslali pozvánku aj do Písmenkova na najbližšiu hodinu slovenčiny. Od tej doby už dievčatá nepoužívali zrkadlo len na parádenie, ale aj na spoznávanie iných svetov – Svetov za zrkadlom.

REBEKA FABIANOVÁ, ČESTNÉ UZNANIE

NOVÁ KAPITOLA ŽIVOTA

Mamička mi vravela, že čoskoro otvoríme ďalšie dvere- novú kapitolu v našom živote.

No ja stále neviem, čo tým myslela.

Preto som sa spýtala ocka: „Ocko, čo to znamená, že čoskoro otvoríme ďalšie dvere?“

Ocko mi odpovedal: „To znamená, že nám príde do života niečo nové.“

„Dobre a čo nám príde do života nové?“

„Máme s mamičkou pre teba prekvapenie. Budeš mať bračeka alebo sestričku.“

„Hurá!“ vykrikla som.

„Konečne nebudem sama. A kedy ju prinesiete?“

„Počkaj, nie tak rýchlo, na bračeka alebo sestričku si budeš musieť počkať.“

„No dobre.“

Dni plynuli a tak si mala Sárka vytvorila svoj vlastný kalendár.

„Už len jeden mesiac a budem mať sestričku!“ zvolala.

A onedlho sa tak aj stalo. Sárke sa narodila krásna zdravá sestrička.

A dali jej meno Dominika.

Po príchode domov ju mohla mať konečne vo svojom náručí.

Bol to pre Sárku super zážitok priam neopísateľný zážitok.

SÁRA FEDOREKOVÁ, ČESTNÉ UZNANIE

ZRKADLENIE

Kde bolo, tam bolo, bola raz jedna izbička. Vlastne: kde je, tam je... existuje jedna izbička. A nie je to obyčajná izbička – je to čarovná izbička! A viete, či je to čarovná izbička? No predsa M-O-J-A! Mám čarovnú izbičku aj keď nie som ani víla, ani princezná, ani sudička, ani kráľovná, ... Som Hanka. Chodím do 2.A triedy. H ako hravá. A ako akčná. N ako normálna. K ako kamarátska. A ako: „a strašne neposedná a smelá a zvedavá a utáraná“. Moja mama o mne hovorí: „Čo na srdci, to na jazyku“. A niekedy má preto so mnou vážny rozhovor. Možno práve pre to aká som, mám čarovnú izbičku. Mám tu posteľ, veľa tak mäkkých vankúšov ako sú mäkké spoluhlásky, ktoré sa práve v škole

učím. Mám tu aj hračky a veľa, veľa, veľa kníh. Aj jedno veľké zrkadlo. Zrkadlo zrkadlí: a ja vidím dve postele – pre mňa a pre moju mamu - na chvíľe chichotavých rozhovorov. Vidím dvakrát viac mäkkých vankúšov, aby som riadne cvičila pravopis po mäkkých spoluhláskach a... ne-ko-neč-no kníh. Z toho sa teším, lebo čítam veľmi rada. Zrkadlo zrkadlí aj svet za zrkadlom. Rozprávkoví hrdinovia z mojich kníh šibalsky preskakujú z rozprávky do rozprávky: „Podte medzi nás! V tejto rozprávke si môžete dať kašu z „hrnčeka var“! Tu vás ošetrí Miška – zahrajte sa na jej malých pacientov!“ Keď hovorím mame, čo vidím za zrkadlom, máme chichotavý rozhovor. Mama mi hovorí: „Ach, ty moja šikovná tárajka!“ Potom mama povie vážnym hlasom: „Odborníci upozorňujú, aby deti netrávili veľa času hrami na počítači, tablete, telefóne. Som na teba pyšná, Hanka!“

A ja rýchlo utekám na dvor povedať aj mojej mačičke RIŠKE, čo sa mi dnes zazrkadlilo.

HANKA HANÁKOVÁ, ČESTNÉ UZNANIE

MOJE DRUHÉ JA

Svet za zrkadlom... Existuje? Neexistuje? Dlho som nad týmto rozmýšľala a nič mi nenapadlo. Až raz...

Stalo som to v nedeľu ráno, keď som vošla do kúpeľne. Pozrela som do zrkadla. Videla som tam seba... Miu. Nahnevanú, strapatú Miu. Nemohla som sa na ňu ani pozerieť. Zrazu začala kričať: „Je nedeľa, prečo ma ten budík zobudil? Prečo si nemôžem pospať? Nevládzem! Nechce sa mi umývať ani česať!“ Vtom nad umývadlom zasvietilo svetlo. Kto to bol? Zľakla som sa. Naraz pozriem do zrkadla a tam Mia... akási iná. Bez slov, bez zlosti na tvári. Zrazu sa na mňa usmiala a ja na ňu. V ušiach mi akoby znel jej hlas, ktorý vravel, aby som sa na budík nehnevila. Veď neurobil nič zlé. Iba ma zobudil, aby som nezmeškala rodinnú lyžovačku. Bola som happy.

Dnes viem, že za zrkadlom býva moje druhé Ja. Keď si umývam zuby, umýva i ono. Keď sa hnevám, hnevá sa aj ono.... No vždy mi pripomenie, že stačí, keď sa na seba usmejeme a môj deň bude hneď veselší.

MIA HRUBJAKOVÁ, ČESTNÉ UZNANIE

ZRKADLO

Bol večer a malá Katka mala ísť spať. No Katka sa zapozerala do zrkadla a.... odrazu sa zrkadlo začalo krútiť. Zrazu sa ocitla v ríši snov.

Katka nemôže uveriť vlastným očiam.

To je predsa úžasné! zvolala Katka, keď zbadala stádo jednorožcov. Odrazu sa ponad Katku vzniesol štvorkrídly vták. V ríši snov bolo krásne. Stádo jednorožcov sa premenilo na červených jeleňov s krídlami. Katka sa pomaly priblížila ku stádu, a odrazu jeleň na ňu prehovoril ľudskou rečou.

Ahoj Katka!

Katka sa preľakla, lebo ešte nikdy nevidela červeného jeleňa s krídlami, ktorý by rozprával.

Budeme kamaráti?

Dobre, ale kto vlastne si?

Volám sa Hugo a zjavujem sa v snoch dobrých detí.

Aha, to ma teší! Ja som Katka. Môžeme sa spolu hrať a možno len prechádzať.

Super nápad! Za potokom je zelená čistinka, môžeme sa tam naháňať.

Čistinka voňala kvetmi tak sladko, že obaja od tej vône zadriemali. Katku začalo niečo štekliť na nose. Otvorila oči a zistila, že je doma, vo svojej postieľke.

Škoda, že to bol len sen! vzdychla si Katka.

Alebo nie? Veď v mojej papučke pláva rybka.

Dnes večer sa určite znovu zapozieram do zrkadla. Nikto ani len netuší, že zrkadlá sú čarovné.

MICHAELA MADAJOVÁ, ČESTNÉ UZNANIE

III. KATEGÓRIA – POÉZIA

NOVÝ DEŇ...

Zbieram črepiny včerajška,
skladám z nich
hodvábny obraz ďalšieho dňa.
Budúcnosť hojdá sa v slnečnom kresle a
pevnú ruku vystiera.
Do dlaní vkladá mi
žeravé kľúče od dverí.
Pred nimi prísny osud stojí,
hrdo sa usmieva.
Moje porcelánové šťastie
už dávno preosial.
Lejem si šálku odvahy,
ďalšie dvere otváram.
Čo skrýva sa za nimi.
Stopy večnosti na pieskovom čase.

PATRIK DAŇKO, 1. MIESTO

ZA PRAVDOU DO ZRKADLA...

Na prahu všedných dní,
na prahu teplých nocí
vstupujem do jara
s kytičkou fialiek.

Na krehké údy starkej
prinášam vzácny liek,
slová čistej lásky
čo dávno jej chýbajú,
nežné pohladenie
zvráskavenej dlane,
vystrieť sa nemôže,
chrbát ťažia roky.
Roky jej mladosti,
roky snov a prianí,
splnených,
túžobných
i dávno pochovaných.

Dnes pohľad starkej
v zrkadle sa pýta:
„Žila som za mlada,
naplno,
dosýta?“

A zrkadlo mlčí,
nepozrie do očí.
Len občas,
občas veru
pravdou ju zaskočí,
tou pravdou pravdúcou
bijúcou do očí...
Žila,
starká,
žila...

EVA ONDERIŠINOVÁ, 2. MIESTO

UVIDIEŤ SEBA

Odraz mesiaca svieti na tmavú siluetu.
Dievča hľadá na odraz obrazu
na hladine zrkadiel mlák,
v nich sa zrkadlí aj ona, hoc o tom nevie.

Skrýva v sebe plač.
I smiech, ktorý nikto nevyslovil.
Ako keby plávala vo veľkej bubline.
Svetlo sa triešti.
V dúhových lúčoch počuje šepot.
Stále zostane na svojej strane vodopádu.

Sme ako psy.
Brešeme na ODRAZY výkladov nazdávajúc sa, že vidíme OBRAZY iných psov.
Slepí pred vlastnou dušou,
hluchí pred myšlienkami vo vlastných hlavách.

„Na čo sa pozeráš, dievča?“ pýta sa starenka.
„Videla som odraz. Líku a kvety, potom všetko sčernelo.“
„Kde sa to začalo?“
„Tu, v tejto mláke. Len som prešla okolo.“

Každý má svoje zrkadlo,
ale OBRAZ sa s ODRAZom nikdy nespoznajú,
stali sa cudzincami vo vlastnej krajine...

Keď nepochopíme, že niet úniku pred nami samými,
zostaneme na povrchu.
Nejdeme pod kožu.
Nechceme uvidieť pravú tvár pravdivého ODRAZU našich vlastných OBRAZOV...

Kvapky dažďa budú stále padať na okná áut.
Zrkadlo vždy ukáže len svoj odraz.
Slniečné lúče preniknú cez pokožku a osvetlia tmavé škvrny na duši.

„Chcela by si tú líku vidieť znova?“
„Určite áno, len neviem, čo mám robiť?“ hovorí dievča.
„Voda odráža toho, kto sa na ňu pozerá.
To, čo si uvidela, je tvoja duša...“
odpovedá starenka.

Svet za kvapkami rosy,
svet pravdivých slz, v ktorom nevidíme nič.
Nemí.
Bezrukí.
Zrkadlo cudzích myšlienok a činov, kam až nás privedieš?

Dievčina na námestí stále hľadá na OBRAZ odrazu
na hladine zrkadiel mlák,
v nich vidí svoju dušu.
Skrýva v sebe pieseň – vlastne, je to len jej odraz.
Počuje, ako sa od mlák odráža dážď...

DANIELA RAČKOVÁ, 3. Miesto

IDEÁLNY SVET V PERINÁCH

V ideálnom svete,
Všetci by sme sa smiali
A veselili

Slnéčné dni by boli nekonečné
A každý by mal svoje veľké šťastie

Farby by sa leskli jasnejšie
A hudba by hrala celú noc
Všetci by tancovali
A spievali
A smiechu by bolo na každom rohu moc

V ideálnom svete by sme mali krídla
A mohli by sme lietať vo výšinách
A život by bol plný
radosných detí skákajúcich v perinách

V zrkadlách však odráža sa smutný čas
Možno preto chcem stále ležať v perinách

NATÁLIA KMEŤOVÁ, ČESTNÉ UZNANIE

BEZZRKADLOVÁ

nie som Afrodita
nemám „influencerské“ krivky
nie som nebeské stvorenie
nemám plastovú tvár
nie som flitrová speváčka
nemám mediálnu pozornosť
som sama sebe víziou prirodzenosti...
rukami pracujem
nenosím ich manikérke na podnose
vládnem s mozgovou výplňou
nie prázdnu korunou
kvitnem v dobrej nálade
neustúpim, aj keby sa do mňa zaprel hurikán...

obyčajná a zároveň jedinečná bez zrkadlového sveta...
„hešteť“ to som ja

KAMILA LEHETOVÁ, ČESTNÉ UZNANIE

III. KATEGÓRIA – PRÓZA

MUSÍM ÍŠŤ ĎALEJ

Sedela som v autobuse a uprene hľadela von oknom. Rozmýšľala som nad tým, čo ma doma čaká. Každý deň u nás doma bol niečím zaujímavý. Len nie vždy tak, ako by som si želala. Desilo ma to! Nechcela som sa tam vracat'. Nechápte ma zle, mám to tam veľmi rada. Ale z celého srdca nenávidím vážne rozhovory a nemilé prekvapenia, ktoré tam na mňa číhajú na každom rohu. Samozrejme moje dve sestry mi to vôbec neulahčujú. Z myšlienok ma prebudila slabé štuchnutie do ruky. Autobus už stál na mojej zastávke. Rýchlo som vstala, zamrmlala poďakovanie mojej sesternici Jude a rýchlosťou blesku som vybehla autobusovými dverami skôr, než mi ich šofér zavrel pred nosom. Autobus nám zastavil pred domom, takže som nemala možnosť dlhšie uvažovať. Keď som otvorila dvere, čakala som, že mama bude usávať brata a otec bude v jeho dielni ako zvyčajne. No nebolo tomu tak. Obaja rodičia nás už čakali v kuchyni za stolom. Nezabudli nás upozorniť že malý Issac už spí. S vážnymi výrazmi nám naznačili, aby sme si tiež sadli. „Ach, Bože, zase tieto ich vážne debaty.“ pomyslela som si. „Pradedko sú v nemocnici.“ povedala mama a tvár jej zaliali slzy. „Nie, toto nie je možné! Toto skrátka musí byť vtip!“ „Sweyer ich tam včera odviezla, lebo mali vysoký tlak, všetko vyzeralo byť v poriadku a dnes ich mali pustiť domov. Ale dostali infarkt a momentálne sú v umelom spánku. V piatok ich majú prebrať,“ vravela mama cez slzy. Moja mladšia sestra Every spustila vodopády slz, zatiaľ čo Dawn, moja ešte mladšia sestra, sa tvárila zdrvene a bolo vidieť, že sa zo všetkých síl snaží potlačiť slzy. Otec sa na to celé pozeral s neutrálnym výrazom. Bolo ťažké vidieť ich všetkých takých zronených a pritom sa tváriť, akoby sa nič nestalo, ale už som týchto ich nemocničných stavov zažila niekoľko a vedela som, že sa z toho opäť dostanú. Verila som tomu. Alebo som tomu aspoň veriť chcela. A aj keby sa to vo mne zlomilo, nedovolila by som si plakať pred nimi. Keď som bola mladšia, nemala som problém sa len tak pred niekým rozplakať, ale teraz som si to nemohla dovoliť. Slzy sú pre mňa prejavom slabosti. Dôkazom, že som zraniteľná. A keby ma tak niekto videl, nedopadlo by to dobre. Pre mňa. Hanbila by som sa. A bola by som ešte viac zraniteľná, ako som teraz. Every zaujímalo, či dedka nemôžeme ísť navštíviť, ale nemocnica si určila daný povolený počet návštevníkov na deň a k tomu aj minimálny povolený vek. V preklade, šanca, že by sme sa tam ja a moje sestry dostali, je nulová. Úprimne som ich ani navštíviť nechcela. Čo ak by sa už naozaj neprebrali a ja by som si ich do konca môjho života pamätala bezmocne ležiacich, napichaných rôznymi kanylami, v umelom spánku a už by som sa toho pohľadu nemohla zbaviť. Aj keď som si to zo začiatku nechcela pripúšťať, začínala som sa báť a ľutovať, že som sa s dedom pred tým neudobrila. Nebola to úplne hádka len menšia výmena názorov, ale aj tak. Či som chcela alebo nie, bála som sa o nich.

Na ďalší deň v škole som sa vôbec nemohla sústrediť a úplne som dobabrala dôležitý test. To mi na nálade vôbec nepridalo. Celý deň som myslela na pradedka a premietala si všetky spolu prežité chvíle. Dobré ale aj zlé. Úplne som zabudla, že mám po škole krúžok, takže som na zastávku musela bežať a polovicu vecí som si zabudla. Zhodou náhod som na výtvarnej už len dorábala prácu, ktorú som dokončila automaticky a spamäti. Keď som však došla domov a všetci sa uložili do postele, nemohla som zaspáť. Keď už všetci spali, aj napriek vlastnému protestu som začala plakať ako malé dieťa. Vôbec sa mi to nepáčilo! Nasledujúci deň ubiehal rovnako. Škola, krúžok, domov učiť sa a spať. Našťastie nasledujúci deň už mali pradedka z umelého spánku prebúdať. Čas strávený v škole mi pripadal nekonečne dlhý. Skoro som nestihla autobus a na krúžku sa mi vôbec nechcelo pracovať. Po skončení krúžku som sa rozbehla na zastávku a nekonečne čakala na autobus. Nemala som najmenšiu chuť dlhšie čakať. Rodičia sa však neozývali, práve v tento deň som mala ísť na duchovné cvičenie, takže keď sme prišli domov, ale rodičia tam neboli, začala som bez dlhého váhania baliť. Trocha som sa tešila, pretože to pre mňa svietilo ako iskrička nádeje v tme zúfalstva. Dúfala som, že sa tam trochu pozbieram a dám sa dokopy. Aj cez obrovské slúchadlá a hlasnú hudbu som počula zvonček oznamujúci návštevu. Trocha to mnou otriaslo, no spomenula som si, že som zabudla vybrať kľúč z dverí. Hneď som sa rozbehla dole schodmi otvoriť. V momente, keď som otvorila dvere, z maminho prázdneho pohľadu a červených očí mi hneď došlo, že niečo nie je v poriadku. Srdce mi začalo biť rýchlejšie a v hlave sa mi začali premietat' stovky strašných scenárov. Z myšlienok ma prebral otcov vážny hlas: „Podte si všetky sadnúť do kuchyne, musíme sa porozprávať.“ Keď sme spolu sedeli v kuchyni, pripravovala som sa na najhoršie. „Dnes mali pradedka prebrať z umelého spánku;“ začala mamka smutne; „Boli sme pri nich. Síce vôbec nerozprávali, keďže boli príliš vyčerpaný, ale pozdravili sme ich od vás. Dokonca sa aj usmiali...“ snažila sa pokračovať aspoň trochu pokojne, no veľké slzy sa jej pomaly začali kotúľať dolu lícami. „Chvíľu potom ako sme od nich

odišli...“ zhlboka sa nadýchla, „volali Sweyer z nemocnice, že pradedko zomreli.“. Zamrzla som. Nemohla som sa ani len nadýchnuť. V kútiku duše som stále verila, že by to mohol byť len zlý sen. No realita mi dala krutú facku a mne pomaly začalo dochádzať, že je to skutočné. Že ich už nikdy nevidím. Už nikdy nebudem môcť počúvať ich príbehy z čias, keď boli ešte mladší, už nikdy nebudem počuť ich tichý smiech a už nikdy s nimi nebudem môcť tráviť čas. Najhoršie na tom je, že som na nich posledné roky úplne kašľala. Než som sa spamätala, uvedomila som si, že mi po lícach stekajú slzy. Dievčatá a mamka plakali a otec stál opodiaľ s neutrálnym výrazom a malým Isscacom na rukách. „Nechceli by, aby sme plakali,“ povedala po chvíli mamka. „Určite by teraz povedali: „Dozreli sme.“ Nechcela som plakať, ale už som to v sebe nemohla ďalej udržať. Jednoducho to išlo. Či som chcela alebo nie. „Písala som, že neprídeš na duchovné cvičenia z rodinných dôvodov,“ povedala znenazdajky mama. Bolo mi to ľúto, ale určite by som to tam nezvládla.

Večer som nemohla zaspáť, nemohla som na pradedka prestať myslieť. Tak veľmi mi budú chýbať! Oni stále vraveli: „Už sme dozreli, dievčatko moje“. Tak veľmi nás mali radi, no vedeli, že nás raz opustia. Všetci sme to vedeli, keďže už mali deväťdesiatdva rokov. No tá predstava života bez nich bola pre mňa nepredstaviteľná! Pre nich sa dneškom začína nový začiatok, nový život s Ježišom, ktorému tak dôverovali s matkou Máriou, ku ktorej sa utiekali. Verili, že ich prababka počká na druhej strane... A ja verím, že to tak je! Že sa im splnilo želanie byť opäť spolu. Aj keď mi budú nekonečne chýbať, verím, že nás vidia a že sa už majú dobre a že sa raz stretne. A čo ja? Ako budem žiť ďalej, bez nich, bez ich úsmevu, bez ich rád? Náhle som si uvedomila, že ma čaká nový život. Život bez môjho milovaného pradedka. Život plný nových zážitkov, s ktorými sa už nebudem môcť zveriť môjmu dôverníkovi. Ale v budúcnosti sa budem môcť opierať o ich cenné rady, ktoré mi roky dávali, o ich múdrosť, s ktorou sa so mnou delili. Som ich milovaná pravnučka a tou navždy zostanem! Kúsok pradedka bude stále mojou súčasťou, ich gény sú vo mne. A týmto sa pre mňa zajtra otvoria nové dvere. Dvere do života bez nich. Ale ich meno mi bude znieť na perách vždy, keď vyslovím to moje.

MICHAELA DARGAJOVÁ, 1. MIESTO

ŠŤASTNÝ ODRAZ

Žijeme vo svete, kde sa ľudia snažia dostať do budúcnosti. Snažia sa vytvoriť nový život vo vesmíre, no zabúdajú na Zem. Ľudia zabúdajú na druhých ľudí. Možno kvôli tomu, že už dávno zomreli... Alebo si ich len nevšímajú. Rozumiem im. Veľká časť ľudí by mala byť ignorovaná kvôli tomu, že sa vás snažia pomaly pohltiť. Väčšina ľudí je v tejto dobe falošných a nedá sa im veriť. Či už v tom, že vám sľubujú, ako vás budú navždy milovať. Alebo že budú vychovávať vaše deti v láske a harmónii.

V poslednej dobe je moje meno všade v novinách. Potom, ako sa mi podarilo vytvoriť nový svet. Ja ho volám „Svet za zrkadlom“. Vytvoril som niečo ako virtuálnu realitu, ale nepotrebujete k tomu žiadny internet alebo virtuálne okuliare, ktoré si len tak dáte na nos, aby ste to videli. Toto je reálne. Vytvoril som zrkadlo, do ktorého, keď vojdete, vstúpíte do iného sveta. No...Nášho sveta. Len do zmenšenej a lepšej verzie nášho sveta. Nie je tu žiadny odpad, alkohol či ľudia. Je tu len čistá príroda so zvieratami a jedlom. Možno si myslíte, že som hlúpy, keď som vytvoril nový svet, v ktorom nie sú žiadni ľudia. Len čo ľudia zatiaľ netušia, je to, že ja som to ľudstvo v novom svete už dávno vytvoril. Stačí sa vám len pozrieť do zrkadla. Vidíte to? Vidíte svoj odraz? Alebo, ako to nazývam ja, „Šťastného dvojníka“.

Smútok, únava, strach a hnev. Tieto emócie vás dokážu do viesť k tomu, aby ste si vytvorili novú osobnosť. A tá osobnosť sa na vás prilepí. A už nebudete ten šťastný, usmievavý, milý človek, ale budete len unavený, zlý, falošný človek. Tá otázka je teraz...Kde zmizla vaša stará osobnosť? A to je presne ten váš odraz. Ktorý sa na vás pozerá z druhej strany zrkadla. Vaše staré odrazy sa nachádzajú v tom svete, ktorý sa mi podarilo vytvoriť. Dá sa povedať, že som svet rozdelil. Ako keď hovoríte deťom, že dobrí ľudia idú do neba a zlí ľudia idú do pekla. Spravil som to, že vaše šťastné, milé ja ide do môjho sveta a vaše zlé, lakomé ja ostáva vo vašom svete. Možno si teraz myslíte...O čo sa tu vôbec snažím? Odpoveď je ľahká. Snažím sa, aby sa váš „Šťastný dvojník“ s vami stretol a znova spojil. Už ma to ubíja vidieť sústavne všetkých ľudí okolo mňa mrzutých, smutných, unavených, nahnevanych či lakomých. Dovediem ľudstvo k tomu, aby sa ľudia stali znova dobrými ľuďmi a aby obnovili svet na ten „Svet za zrkadlom“. Celkovo. Snažím sa, aby ten svet, ktorý som vytvoril, splynul s vaším. A dokopy aby sa stal jedným svetom. Kde budú iba dobrí ľudia a dobrý, čistý svet. Chápete?

Ako každý deň a každú noc aj teraz som celý deň presedel za mojím pracovným stolom. Papiere pohádzané po celej miestnosti. Prázdne šálky, v ktorých bola káva, sa už len tak povalujú po

zemi. Cítil som sa, akoby som už-už mal zaspáť na mojom pracovnom stole. Nespál som už dva dni, pretože sa snažím nájsť cestu, ako spojiť môj svet s vaším svetom. Ani som si to neuvedomil a zaspal som na pracovnom stole. No o necelú hodinu neskôr ma zobudil dotyk na mojom pleci. Okamžite som zmrzol, pretože som vedel, že bývam sám. Rýchlo som sa otočil na mojej stoličke a uvidel som „Ju..., Améliu“. Pre mňa tú najkrajšiu ženu v tomto svete. No...Už nie v tomto. V tomto svete pred tromi rokmi zomrela, pretože bola zavraždená. Už po nej zostal len jej odraz, ktorý je za zrkadlom v novom svete. Počkať. Za. Zrkadlom. „Č-Čože... to j-ja... t-ty... a-ako?“ vykoktal som rýchlo a prekvapene. Dostala sa von zo zrkadla. Sama. Ako? Nechápal som, bol som prekvapený, no taktiež aj natešený. Odraz vyšiel zo zrkadla. To je presne to, čo som chcel...! Moje dumanie bolo prerušené potom, ako mi položila svoju dlaň na líce. Pozriem sa na ňu. Bože, ale je krásna! „Amélia! Ako si to urobila? Ako si sa dostala von zo zrkadla?“ poviem jemne s malým úsmevom na tvári, keď sa mi dotýka líca. Ľudský dotyk som necítil dlho. Potom, ako moja mama zomrela na rakovinu. Bola jediná, ktorej som dovolil, aby sa ma dotýkala. No Amélii to tiež dovolím. Chýba mi. Chcel som si ju zobrať za ženu a mať s ňou deti. Chcel som s ňou žiť vo svete za zrkadlom. Problémom je však to, že keď zomrie človek, zomiera aj jeho odraz. Mojej matky odraz už vo svete za zrkadlom nie je. Ale Améliin odraz zo sveta za zrkadlom nezmizol. Jej odraz vo svete za zrkadlom ostal. Niečo ako spomienka. Amélia je výnimočná. „Ľahko, prešla som,“ Amélia povie a uskrnie sa na mňa. Bolestivo sa zasmejem nad jej vtipom. „Amélia, prosím, povedz mi. Vieš, že sa snažím vytvoriť lepší svet. Musíš mi povedať, ako si sa dostala cez zrkadlo.“ Povedal som potichu pozerajúc sa na jej tvár. Amélia sa potom ku mne nahla a pošepkala mi do ucha odpoveď na moju otázku, ktorú som tak dlho hľadal „J-Ja...t-to naozaj?“ opýtal som sa prekvapene. Chcel som sa jej spýtať milión otázok, no Amélia vošla späť do zrkadla a v zrkadle som už videl len môj odraz. Ľahko som si povzdychol, keď som ju videl znova odchádzať. Zmizla...opäť odišla...

Pár najbližších dní som rozmýšľal nad tým, čo mi Amélia pošuškala. Som znova vo svojej kancelárii ako predtým, pozerajúci sa do zrkadla a čakám, či Amélia vyjde zo zrkadla, no nič sa nestalo. Nevyšla. Ľahko som si povzdychol. A ako pred pár dňami znova zaspím na mojom pracovnom stole. Znova. O hodinu nato ma prebudí ľahký chichot vychádzajúci spoza môjho chrbta. Otočím sa a vidím odraz môjho kamaráta Olivera. Ďalší odraz, ktorý sám vyšiel zo zrkadla. Na Oliverovej ruke vidím zásnubný prsteň. „Ty si sa zasnúbil?“ Opýtam sa prekvapene. Oliver sa len usmeje. „Áno, kamarát. Zasnúbil. Zamiloval som sa. A teraz žijem krásny život. Budem sa ženiť a s mojou snúbenicou očakávame dieťa.“ Povie nadšene. Oliver je môj kamarát už roky. V našom svete bol Oliver alkoholik. Venoval sa hazardu, preto prehral všetky peniaze a skončil na ulici. No prečo je teraz taký šťastný? Odpoveď je ľahká. Spojil sa so svojim odrazom a vošiel do sveta za zrkadlom. Chcel som sa s ním ešte porozprávať, no Oliver vošiel naspäť do zrkadla.

Toto ale nebol koniec. O niekoľko dní vyšlo zo zrkadla dieťa. Nepoznal som ho. No povedalo mi, že v skutočnom svete bolo sirota a teraz má rodinu a je šťastné. Ďalší človek, ktorého sa mi podarilo zachrániť. O pár dní neskôr vyšla zo zrkadla žena. Povedala mi, že mala priateľa, ktorý ju bil. A teraz sa jej podarilo sa s ním rozísť. Našla si niekoho nového, ktorý je ku nej dobrý a láskavý. Prešli mesiace a mesiace. A čoraz viac ľudí sa spojilo so svojim odrazom a vošlo do sveta za odrazom. No dnes, keď som sedel za mojim stolom, zo zrkadla vyšiel môj odraz. Chcel som prehovoriť, ale moje druhé ja ma prerušilo: „Tak pod'. Teraz je tvoj čas.“ Môj odraz prehovoril. „A-Ale...“ snažím sa prehovoriť. „Vieš, ako to ide. Pod' a buď šťastný. Pomohol si nám už veľa. Nadišiel teraz náš čas pomôcť tebe.“ Môj odraz dopovedal a natiahol ruku po mňa, aby som ju zobral. Chce splynúť so mnou. Chvilku som váhal, no zobral som svoj odraz za ruky a potom som už len cítil teplo pokrývajúce moje telo a videl som môj odraz miznúť a presúvať sa do môjho tela. Moja stratená časť sa so mnou spojila. Pozrel som sa na zrkadlo a hlboko sa nadýchol. Prišiel som k tomu zrkadlu a ľahko som po ňom prešiel rukou. A videl som, ako moja ruka mizne za zrkadlom. Poslednýkrát som sa nadýchol a obzrel sa za seba na starý svet. Cítil som, ako môj stres, bolesť a myšlienky opúšťajú moje telo. A potom som vkročil do zrkadla. Vošiel som do sveta za zrkadlom.

Aký je svet za zrkadlom? Je tu krásne. Je tu príroda, šťastní ľudia, zvieratá a poriadok. Žiadny alkohol alebo cigarety. Prešli dva roky. Do sveta za zrkadlom prišla skoro väčšina ľudí. Všetci ľudia našli svoje šťastné odrazy. A majú znova šancu žiť v krásnom svete. A čo sa stalo so mnou? Oženil som sa s Améliou. A spolu vychovávame krásneho syna a dcéru. Sedel som na tráve pri krásnom potôčiku, ktorý ticho šumel. Pozeral som sa na moju ženu a krásne deti, ako si spolu kopú loptu a ľahko som sa usmieval.

Chcete vedieť, čo mi Amélia pošuškala vtedy, keď prvýkrát vyšla zo zrkadla? Keď som sa jej opýtal, ako vyšla zo zrkadla, pošuškala mi slovo „láska“. Najskôr som tomu nerozumel, no potom som pochopil, čo tým myslela. Ľudia sa stanú lepšími, keď dostanú lásku. Keď majú niekoho, kto ich miluje a niekoho, koho majú šancu milovať oni. Keď im je vyjavená láska, začnú sa cítiť lepšie a každý začne byť dobrým človekom. Potom ľudia neničia seba. Či svoj svet. A ani svet druhých... Toto bola

odpoveď na moju otázku: „Zachrániť náš svet a seba samého môžeme len vtedy, keď viete, ako milovať. Ak nebudete milovať, tak stratíte veci, ktoré sú vám cenné...Treba ukázať lásku a starostlivosť druhým, ale aj celej našej planéte. Ak chcete ponechať dobrý život vašim deťom, keď dospejú... Preto milujte.“

TAMARA HACAJOVÁ, 1. MIESTO

SVET ZA ZRKADLOM

Hanka bola milé hnedovlasé dievčatko, ktoré rado snívalo aj o nemožnom. Dnes by mala ísť s rodičmi do zrkadlového parku. Išla na veľa atrakcií a potom mama povedala: „Už pôjdeme domov.“ „Ale mami, ja som ešte chcela ísť do galérie zrkadiel.“ zareagovala Hanka. „Ale, zlatko my musíme už ísť.“ „Nie mami, ja zostanem tu!“ „Keď mama povie nie tak nie“ zapojil sa do hádky otec. „Pod Hanka ponáhľame sa.“ už začala kričať aj mama. „Tak ja utečiem!“ zakričala Hanka a rozbehla sa. Vo vrecku jej štrngalo pár drobných čo jej dnes teta vydala z bufetu v škole. Rozbehol sa aj otec, aby ju dobehol. „Hanka stoj!“ kričal na ňu otec z plného hrdla. Už ju otec obiehal keď zrazu dostala nápad. Zabočila za roh a počkala kým otec zmizne. Potom išla späť odkiaľ prišla. Otec si nevšimol, že zabočila za roh. Už sa necítila tak statočne ako na začiatku. Išla smerom ku galérii zrkadiel a kúpila si tam lístok.

Keď už bola skoro na konci galérie v tmavom rohu bolo jedno zaujímavé zrkadlo. Z osemnásteho storočia. Keď sa pozrela do toho zrkadla skoro zhíkla. Nevidela tam svoj odraz. Len tmu. Akoby to bolo len tmavé sklo v ráme. Dotkla sa ho a zrazu sa akoby prepadla pod zem. Objavila sa v inom svete. Bolo to tam nádherné. Bolo to akoby bola v rozprávke. Všade poletovali motýle, ale ony neboli úplne motýľmi. Boli to mašle. A vtáčiky zas boli malé lietadielka. Bola asi na nejakej čistine, lebo všade naokolo bol les. „Čo teraz spravím?“ vzdychla si Hanka. „Ja ti môžem pomôcť.“ ozval sa zrazu strom vedľa Hanky. „Stromy nevedia rozprávať.“ nahovárala si Hanka. „No a čo, že rozprávam? Tu všetci rozprávajú.“ povedal strom. „Ako to? Kde som to? Prečo som tu? Ako sa odtiaľto dostanem?“ „Upokoj sa dievča.“ Chvíľu boli obidvaja ticho. „Čo je toto za miesto?“ spýtala sa a nakoniec Hanka. „Toto je miesto snov!“ povedal pyšne strom. „Ale to nemôže byť možné však o takomto mieste som vždy snívala. Že všetko neživé.“ „bude živé.“ dokončil vetu strom. „Takže ak som to správne pochopila toto miesto ukazuje niekoho sny?“ „Dá sa to tak povedať.“ „Ako sa odtiaľto dostanem?“ spýtala sa po druhýkrát Hanka. „Iba kráľovná a radca to vedia.“ „Kde ich nájdem?“ „Myslím, že asi niekde za lesom. Ja tu iba vítam ľudí tak neviem.“ „Ktorým sme....“ išla sa opýtať Hanka, ale značka neďaleko ju prerušila : „Ja ti smer ukážem na to tu predsa som.“ Zrazu sa značka vytrhla zo zeme aj z nohami. „Pod za mnou.“ povedala značka a ukázala smerom do lesa. „Tak šťastnú cestu!“ povedal strom keď Hanka vchádzala do lesa. Chvíľu išli v tichosti keď na zemi zrazu ležala hadica na polievanie záhrady. „Zdvihnem ju.“ povedala Hanka a už sa načahovala, aby ju zdvihla ale zrazu sa pohla. „To je hadica lesná a je veľmi nebezpečná! Strieka nebezpečný jed!“ skríkla vystrašene značka. „Skočme do vody!“ zavelila Hanka a ukázala k blízkeму jazierku. Obidvaja skočili do vody, ale značka zrazu zbledla. Okolo nich boli štipce do vlasov. „Asi niečo ako pirane.“ pomyslela si Hanka a aj ona zbledla. Zrazu značka ukázala smerom k hladine a bez váhania obidvaja vyplávali. „Čo teraz?“ opýtala sa Hanka keď boli na súši. „Vyzerá, že hadica odišla, tak pokračujme v ceste.“ Zvyšok cesty už pokračovali v tichosti. Asi o pol hodinu bolo z poza stromov vidieť zámok. „Tak tu moja práca končí. Bolo mi cťou sa s tebou stretnúť.“ povedala značka na kraji lesa a odišla. Keď prišla k zámku neboli tam žiadne stráže. „To je čudné, asi je vstup povolený každému.“ pomyslela si Hanka, ale zrazu sa brána do zámku zavrela. „Kto si?“ opýtal sa zámok hrubým hlasom. „Som Hanka a prišla som sa kráľovnej opýtať ako sa odtiaľto dostanem.“ povedala Hanka smelo. Zrazu sa brána zámku otvorili. „Ďakuj...“ išla poďakovať Hanka, ale vo dverách sa objavil veľký chodiaci budík. „Kráľovná vás už čaká.“ povedal piskľavým hlasom budík a zaviedol ju do hlavnej sály. Zámok bol zvnútra nádherný. V hlavnej sále čakala už kráľovná. Bola to veľká korunka. „Ďakujem radca. Necháš nás osamote?“ povedala kráľovná a budík zatiaľ odišiel. „Vitaj Hanka, páči sa ti tu?“ opýtala sa kráľovná keď sa dvere hlavnej sály zatvorili. „Áno páči.“ „Ako dlho tu plánuješ zostať?“ „Nie dlho. Prišla som sem do zámku, aby som sa vás spýtala: Ako sa odtiaľto dostanem?“ „Prečo? Hádám sa ti tu nepáči?“ spýtala sa sklamente. „Nie, veľmi sa mi tu páči, ale moji rodičia. Určite ma hľadajú.“ „Predstav si, že keby si odtiaľto odišla že by táto nádherná krajina zmizla. Nepekne predstavy však? Tak tu ešte chvíľku zostaň, dobre?“ „Madam, ale ja tu nemôžem zostať. Nie, že by sa mi tu nepáčilo, ale musím ísť za rodičmi.“ „Takže ty máš radšej svojich rodičov ako svoju vysnívanú krajinu? Však pred chvíľou si od nich utiekla?“ Hanku táto otázka prekvapila. Mala kráľovná predsa len pravdu? Napokon povedala: „Je mi ľúto, ale rodina je na prvom mieste.“ „Tak

ako chceš. Stráže do žalára s ňou!" Zrazu do sály pribehli veľké nože. Hanka sa rozbehla von zo sály. Išla po chodbách a zrazu narazila do vozíku s jedlom. „Dávaj pozor!“ povedal jej vozík nahnevane. „Rýchlo! Poďme preč!“ rozkázala vozíku a sadla si naň. Keď vozík počul utekať nože, nemuseli mu dvakrát hovoriť. Rozbehol sa smerom k východu, ale po ceste nabrali metlu a budík. „Možno budík bude vedieť ako sa odtiaľto dostať. Necháme ho na vozíku. Nemôže ujsť!“ pomyslela si Hanka a išli smerom k lesu. Budík sa zvíjal ostošesť. Cingal celú cestu. „Ja chcem vystúpiť! Čo ma nepočujete, som kráľovnin radca!“ Keď už boli pri zrkadle, vozík zastavil. „Radca poviete mi ako sa odtiaľto dostať?“ spýtala sa Hanka keď vystúpila. „Nie, lebo sa ponáhľam.“ povedal rýchlo budík a už chcel ujsť, ale Hanka ho zastavila. „Potrebujem sa odtiaľto čo najskoršie dostať.“ hovorila Hanka náhlivo. „Ale to znamená že celá táto krajina zmizne, nie?“ opýtala sa zrazu metla. „Áno, znamená. Ale chcete celý život slúžiť kráľovnej? Nechcete byť radšej voľný?“ zareagoval vozík. „Radca počuli ste sluhu? Nechcete byť radšej voľný? Ak áno, tak stačí povedať ako sa odtiaľto dostanem.“ „Ja som verný svojej kráľovnej aj keď...“ začal budík, ale zdrhol sa. „Máte pravdu. Dobré. Dostanete sa odtiaľto tak, že Hanka musí byť silno presvedčená o tom prečo tu nechce zostať.“ Hanka popremýšľala. Prečo tu vlastne nechcela zostať? Všetka je tu nádherne. Je to jej vysnívaná krajina. „Moji rodičia ma čakajú, preto musím ísť.“ povedala nakoniec Hanka. „Dobre teraz sa dotkni zrkadla a zakrič to.“ „Chcem ísť domov za rodičmi!“ zakričala Hanka cez celý les a dotkla sa zrkadla. Zrazu sa ocitla v galérii zrkadiel. Zrkadlo už nebolo len prázdne sklo, ale videla ako jej budík, vozík a metla kývu. Ale zrazu zmizli. Rozhodla sa, že nájde rodičov. Rozbehla sa s galérie a išla k východu a tam našla rodičov. „Mami, ocko!“ zakričala Hanka a rozbehla sa k rodičom. „Tak sme sa o teba báli zlatko.“ povedala mama s plačom a objala ju. „Toto nám už nerob.“ povedal jej otec a tiež ju objal. „Nebojte, neurobím“ sľúbila Hanka a išli smerom k východu.

DOROTA GREŠKOVÁ, 2. MIESTO

TAK MÁLO STAČÍ

Stojím v kúpeľni a hľadím do zrkadla. Na vlastné oči som videla, že môj odraz sa pohol! Ale nie, to je hlúposť – len sa mi to zdalo.

„Ester, pod!“ začujem mamin hlas. „O chvíľu ide autobus.“

Vzdychnem si. Môj odraz sa na mňa zamračí, otočí sa a odíde. Chcela som sa ešte učesať...

Dobehnem do triedy tesne pred zazvonením.

„Si v poriadku?“ spýta sa ma moja kamarátka Tanija.

„No jasné,“ odvetím, ale neznem veľmi presvedčivo. „Nemáš zrkadlo?“ Zbytočná otázka. Dobré viem, že zrkadielko, ktoré jej mama doniesla z Ríma, so sebou nosí všade už dobrých pár rokov.

„Načo?“ prekvapí sa Tanija. Som ten posledný človek, od ktorého by čakala, že si vypýta zrkadlo.

„Musím skontrolovať, či sa mi nezmyl make-up,“ poviem čo najprirodzenejšie.

„Ty máš make-up?“

Nie, nemám. „Áno.“ Cítim sa previnilo, že klamem svojej najlepšej kamarátke, preto dodám: „Ale len dnes, je to hrôza. Už nikdy viac!“

Tanija sa na mňa skúmavo zahľadí a potom mi podá zrkadielko. Otvorím ho a hľadím na seba samu. Nič nezvyčajné. Ráno som asi bola len unavená a dobre som nevidela... Keď však zrkadielko zatváram, niečo začujem: „Pod!“ Radšej to ignorujem.

Keď sa vrátim domov, hodím tašku na zem a rýchlo utekám k zrkadlu.

„Pod za mnou!“ začujem, len čo sa pozriem svojmu odrazu do očí.

„Čože?“ vyhrknem.

„Pod za mnou!“

„A kam?“ Keď odraz neodpovedá, otočím sa a vyjdem z kúpeľne. Mala by som sa začať zrkadlám vyhýbať. Pre istotu. Lenže ako? Náš dom ich je plný. Jedno je dokonca aj v mojej izbe.

Vtom začujem kľúče v zámke. Pribehnem ku dverám a spustím na mamu: „Mami, nemohla by si presunúť to zrkadlo, čo je v mojej izbe?“

„A to prečo?“ prekvapí sa mama. „Veď si ho tak veľmi chcela.“

Áno, chcela som ho. Keď som mala sedem rokov a hrala som sa na princeznú. „Potrebovala by som viac miesta na tréovanie baletu. Bojím sa, aby som ho nerozbila,“ vymyslím si rýchlo výhovorku. No keď uvidím jej bolestný pohľad, dodám: „Je to len dočasne.“

„Tanija, vystri chrbát!“ zakričí trénerka na moju kamošku, prechádzajúc sa po baletnej sále. Keď sa dostane ku mne, pokrúti hlavou. „Úplne zle, Ester. Čo sa nevidíš? Pozri sa do zrkadla!“

Zdvihnem hlavu, no prížmurím oči. Už pár týždňov som sa nepozrela do zrkadla. A nehodlám to zmeniť len kvôli nejakej piruete.

Trénerka si vzdychne a povie: „Nemá to zmysel. Dáme si prestávku.”

Smutne zámujem do šatne a napijem sa. Odložím fľašu a až vtedy si všimnem, že Tanija stojí vedľa mňa. „Striga jedna,” zamrmle, „všetko jej vadí.”

Kým stihnem niečo povedať, začujeme: „Späť do práce! Pokračujeme!”

„Aha, kto ide!” pošepká mi kamoška, keď sa nikto nedíva.

Otočím hlavu smerom k dverám, kam ukazuje, no nechtiac zavadiť pohľadom o... o zrkadlo, ktoré zakrýva celú stenu. Chceme odvrátiť zrak, no už to nejde.

„Konečne,” prehovorí odraz. „Pod!” Natiahne ruku a dotkne sa ma. Ako naozajstný človek. Chytí ma za zápästie. Snažím sa vyslobodiť, ale zovretie je príliš pevné. Ťahá ma so sebou. Snaží sa ma dostať do zrkadla. Už sa pripravujem na tvrdý náraz a rozbité sklo. To však nepríde. Hladko prejdem zrkadlom, akoby tam ani nebolo. A ocitnem sa na magickom mieste. Všade okolo sú zrkadlá, pred ktorými stoja odrazy a napodobňujú pohyby ľudí na druhej strane. Všetko mi pripadá neuveriteľné.

„Čo to? Kde sme?” spýtam sa.

Odras sa na mňa pozrie a miesto odpovede povie: „No to ti trvalo! Máme málo času.”

„Málo času na čo? A kde sme?” Ničomu nerozumiem. Cítim sa, akoby som prišla na predstavenie v polovici.

„Pod!” Odras sa otočí a niekam kráča. Keď sa ani nepohnem, obráti sa a zopakuje: „Tak pod!”

„Nikam nepôjdem, kým mi všetko nevysvetlí!” trvám si na svojom.

Odras sa vzdá a zamrmle: „Cestou.”

„Takže krajina za zrkadlom sa rúca?” spýtam sa asi po stýkrát. Kráčame po nekonečnej ceste. Kam dovidím, sú len samé zrkadlá.

„Áno,” prikývne odraz. „Lepšie povedané – praská.”

„A prečo? Čo sa stalo?” spýtam sa zvedavo.

„Hlavné zrkadlo,” odvetí. „Najskôr sa objavila len jedna malá prasklina, no začala sa rozširovať. Myslíme si, že tú prasklinu spôsobilo niečo u vás. Niektorý ho musel rozbiť. Omylom alebo naschvál. Tak či onak, nezostáva nám veľa času. O chvíľu praskne hlavné zrkadlo a to bude náš koniec!”

„A... ja ti mám pomôcť to všetko zachrániť? Ale ako?”

„A odkiaľ by som to podľa teba vedela? Myslela som, že to budeš vedieť ty, veď... Určite si už niekedy opravovala zrkadlo.”

Jasné, že som nikdy neopravovala zrkadlo. Keď nám nejaké prasklo, väčšinou sme ho vyhodili. Načo by nám predsa bolo rozbité zrkadlo zalepené sekundovým lepidlom? To je ono!

„Myslíš, že by som ho mala zalepiť sekundovým lepidlom?” spýtam sa. Je to hlúposť, ale mohla by fungovať, nie?

„Netuším síce, čo to je to sekundové lepidlo, ale určite by pomohlo,” odvetí odraz. Potom zdvihne hlavu a prekvapene povie: „Už sme tu!”

Aj ja sa pozriem pred seba a uvidím veľký dav. Pravdepodobne odrazy, ktoré práve nemajú čo robiť. V strede davu je trón a na ňom sedí muž. Za ním je veľké, už na prvý pohľad veľmi staré zrkadlo. Hlavné zrkadlo...

„To je kráľ,” vysvetlí mi odraz. „Vyrobil najstaršie zrkadlo na svete.”

„Ester?” spýta sa niekto. Všetci sa otočia k nám dvom.

„Áno, to je ona,” odvetí odraz. Dav sa okamžite rozostúpi a ja prejdem až k trónu. Cítim na sebe pohľady stoviek odrazov. Čakajú, čo urobím...

„Ďakujeme, že si prišla,” prehovorí kráľ. Potom ukáže na hlavné zrkadlo a povie: „Urob s ním, čo uznáš za vhodné, len prosím, nech to funguje.”

Bezradne sa poobzerám okolo seba, no nikto ku mne nepríde a nepovie mi, že je to všetko len sen. Prejdem teda k zrkadlu. K najstaršiemu zrkadlu. K hlavnému zrkadlu... Prasklina je veľká a rozširuje sa. Netuším, čo robiť. Môj plán so sekundovým lepidlom nevyšiel. Žiadne tu predsa nemajú. Už sa chystám povedať, že im nedokážem pomôcť, keď vtom niečo začujem.

„Pustite ma za ňou!”

„Tanija?”

„Esti!” vykrikuje a rozbehne sa ku mne. Má slzy na krajíčku, čo ma prekvapí, lebo takmer nikdy neplače. *Chúďa, musela sa o mňa báť... A ja som na ňu za celý čas v krajine za zrkadlom ani nepomyslela, uvedomím si previnilo.*

Kráľ niečo hovorí, no ja ho ignorujem a s úľavou objímam kamošku. Tá hneď začne hovoriť: „Som tak rada, že si v poriadku! Boli sme v sále, keď si zrazu prešla tým zrkadlom. Trénerka začala jačať ako šialená a povedala, nech ideme domov, že nadnes končíme. Ja som však vošla do toho zrkadla, aby som ťa našla. A ocitla som sa... tu. Rozbehla som sa rovno za nosom a bežala som až sem.” A keď Tanija niekam *bežala*, muselo to pre ňu znamenať naozaj veľa, keďže behanie neznáša.

Chcem jej poďakovať, povedať, že bez nej by som bola stratená, no prerušia ma ohromené výkriky a jasanie.

„Tá prasklina!“ Všetci nadšene ukazujú na hlavné zrkadlo. „Zmizla! Zachránili ste náš svet!“

S Tanjou sa na seba zmätene pozrieme. Ak na záchranu svetu stačí len jedno objatie a zopár viet, potom to vôbec nie je také ťažké, či?

EDITA PETRÁŠOVÁ, 2. MIESTO

SVET ZA ZRKADLOM

Počas hudobnej výchovy, keď som pani učiteľke odmietla hrať na husiach, vypýtala si moju žiacku knižku a dala mi za päť. Nebolo to kvôli tomu, že by som hrať nevedela, ale skôr preto, že som sa bála čo mi spolužiaci povedia, neviem prečo. No zbledla som a posadila sa na moje miesto.

Na prestávke prišiel za mnou Emil, ešte viac zblednutý ako ja. Vyšlo z neho, že on dostal päťku z matematiky. Výborne! Jediný predmet ktorému rozumiem a môj brat?

„Dnes domov nejdem!“ vyhlásil. Ani ja som nemala sto chutí oslavovať tie päťky. „No tak to určite, musíš a aj ja.“ odpovedala som mu akoby sa nič nestalo, veď to je len obyčajný piatok! Po vyučovaní, pred našimi vchodovými dverami som zobrala aj Emilovu tašku a nechala som ho tam čakať. Naše školské tašky som zobrala do našej izby a vrátila som sa von za Emilom.

„Povedala som mame, že pôjdeme na prechádzku“ povedala som mu. Emil si na chvíľu mohol vydýchnuť. Vedela som, že doma ani ja nebudem v najlepšom svetle, pretože by rodičia boli radi keby som sa stala hudobníčkou. S Emilom sme sa prechádzali popri rieke, ktorá preteká cez našu dedinu. Emil rozmýšľal inak ako ja a niekedy mu nerozumiem. Celou cestou mi rozprával o nadprirodzených postavách ktorým neverím.

„A pamätáš sa keď ešte pradedo povedal, že keď umrie tak sa zatvorí do zrkadla, aby vedel ako sa máme?“ pozrela som na naňho ako by mi povedal zmysel života. Keď to nepovedal, Emil musí klamať alebo možno sa len nepamätám. Rozmýšľala som nad tým veľa, pretože sme už stáli pred riekou.

„Tak to už aj voda tejto rieky môže byť zrkadlom.“ odvetila som a v odraze vody som videla oblohu s lietadlami. Emil sa zohol a zobral zo zeme kameň, ktorý hodil do vody, smerom k lietadlám. Trafil odraz jedného lietadla, a preto som sa pozrela na oblohu. Lietadlo zmizlo. Keď sme sa vrátili domov, Emil musel počítat príklady a ja hrať na husliach.

Vedela som, že Emila jeho známka trápi, ba dokonca tak veľmi, že ma o druhej ráno zobudil. Rozprávali sme sa až kým nepovedal „že keď sa o tretej ráno pozriem do zrkadla tak uvidím samu seba mávať si. Prišlo mi to ako nezmysel, pretože v zrkadle vidím stále samu seba, veď koho iného? Nebola by som odvážna staršia sestra, keby som si to nešla vyskúšať...“

„Tak to idem vyskúšať!“ Emil sa na mňa vystrašene pozrel. Podišla som k zrkadlu a pozerala doň. Asi som tam stála päť minút a nič sa nestalo. Emil ma oklamal! Už už som sa chcela vrátiť do izby, keď som v zrkadle niekoho videla. Bol to pradedo a v ruke držal lietadlo. Malé lietadlo! Skôr model nejakého lietadla. Čas ale stál. To je jediné čo si pamätám. Zobudila som sa skoro ráno, ešte bola tma. Myslela som si, že som sa práve teraz vrátila do izby, ale Emil spal. Emil by nezaspal keby som sa nevrátila. Takže zaspala som aj ja. Po raňajkách sa ma Emil spýtal jednu otázku, ktorá ma dostala.

„Sestra, máš rada lietadlá?“ spýtal sa, ale čudným tónom hlasu.

„Áno, lietadlá mam veľmi rada, odkiaľ vieš?“ spýtala som sa ešte čudnejšie ako Emil. Nikomu som to nepovedala, pretože mám byť hudobníčkou.

„V noci som sa zobudil na to, že sedíš a rozprávaš sa s pradedom.“ Na chvíľu si dal pauzu a nechal ma nechápavo mlčať.

„Pradedo bol pilot.“ povedal pokojným hlasom.

„Pilot?“ pre istotu som sa spýtala. Emil kývol hlavou.

„Keby chcel niekomu niečo povedať, povedal by to tebe, pretože obidvaja máte radi letectvo.“ a odišiel. Pravdepodobne išiel na dvor. Musím sa priznať, veľa som nad tým rozmýšľala. Nevieť aké lietadlo to bolo. Nebolo veľké, ale menšie. Takže o stíhačku nejde, to by som aj okamžite spoznala a na dopravné bolo moc malé. Po dlhom rozmýšľaní som dospela k záveru, že to musí byť akrobatické lietadlo! Možno si to myslím len ja, pretože tie mám najradšej. Potom ma už myšlienky nadobro opustili.

„Takže, toto viem čo znamená, ale toto...?“ snažím sa pochopiť vzorec na výpočet gravitačného preťaženia, ale nedarí sa mi. Medzitým sa Emil vrátil, prišiel do izby a sadol si.

„Keby som rozumel ako môžem vypočítať delenie s desatinným číslom.“ dopovedal a pozrel sa na mňa. Vedela som, že ma prosím a pomoc. Odložila som môj vzorec a išla som mu pomôcť. Veď kto iný by mi bol povedal, že pradeda bol pilot? Zobrala som papier a začala vysvetľovať. Otec sa rozhodol tento moment zdokumentovať, čiže spravil fotku. Netuším či mi rozumel alebo nie. Niečo dokázal vypočítať a bol z toho úplne bez seba. Vraj sa to často nestáva.

Emil neďakuje slovami ale otázkami : „Keď sa pozrieš do zrkadla, čo chceš vidieť?“

Po asi minúte rozmýšľania, pretože som nerozumela, čo tým mohol myslieť, som mu odpovedala: „Pilota s oblohou v očiach!“

„Ja ťa tak už vidím, sestra“ povedal s úsmevom a odišiel.

Keď som túto fotku vytiahla z krabice, v ktorej máme uložené rodinné fotky, spomenula som si na tento príbeh. Emil matematike stále nerozumie. Vybral si školu kde na matematiku nemajú vysoké nároky. Ja som zase minulý týždeň uskutočnila svoj prvý samostatný let. Mala som pravdu, lietadlo bolo akrobatické. Emil bol šťastný, keď som mu povedala, že som akrobatická pilotka. Teraz, keď sa pozriem do zrkadla, vidím pilota a môj svet za ním je obloha. Svet za mojím zrkadlom sa stal skutočnosťou.

KAMILLA KANTÁR, 3. MIESTO

LÁSKAVÉ SRDIEČKO

Dobré ráno, Sloveensko...

Tak touto vetou ma moja mama prebúdzá do každého nového dňa. No vlastne nie ona, ale tá obyčajná skrinka, ktorú mama v kuchyni zapína vždy na plné pecky. Vraví, že tóny a príjemné hlasy rozhlasových moderátorov dokážu človeka ľahšie preniesť z voňavých perín do reálneho sveta.

Vlastne, ja mám každé ráno o diskotéku zvukov postarané. Hoci sa na svet začínam opatrne pozerat' najprv iba jedným okom, moje zmysly bravúrne rozoznávajú kuchynskú symfóniu. Cinkanie príborových nožíkov, sprcha zeleninky či bublanie vriacej vody v kanvici... Najradšej zo všetkých zvukov milujem, keď sa životodárny mok z kávovaru bije o slovo so vzdychajúcim hriankovačom. Škripot prudko otvárajúcich sa dvierok hladničky ma nadobro preberie, konečne otvorím aj ja svoje druhé oko a nabudená všetkými tónmi, došuchtám sa ešte v pyžamku do samotného epicentra. Sadám k stolu a som pripravená nasýtiť nielen zmysly, ale i telo, veď ktohovie, čo ma nový deň čaká.

„Ách, prepánajána, to naozaj bola noc? Aj som spala...?“ – počujem zreteľne z kúpeľne úprimné lamentovanie. Kým si ja chutne ujedám z chrumkavej hrianky, moja mamuša zväzda pred zrkadlom statočný boj. „Ešteže vymysleli šminky, tie vedia zaručiť víťazstvo!“ pomyslím si.

„Dnes prídem domov trochu neskôr,“ – počujem už pokojnejším tónom, „zídem k lekáreke predpísať babke tie lieky na reumu. Ty sa však zo školy ponáhľaj, vieš, že máš ten týždeň kopec písomiek. Mala by si sa na ne zodpovedne pripraviť!“

„No, heej, budeem, sľubujeem,“ – moje ústa hlásajú otrepanú frázu.

„Ľúbim ťa, vidíme sa,“ – znie od dverí...

A je po nálade!!!

Predstavím si krutú realitu...

Ako slimák sa presuniem do kúpeľne.

Stojím tvárou tvár pred zrkadlovým pánom a čakám, či prehovorí...

Po líkach sa mi samovoľne spustí prúd tichých slz...

Smútok, spomienky, samota....

Taký naozajstné trápenia mojej dospievajúcej duše.

Keď pred šiestimi rokmi nečakane zomrel dedko, zrkadlo muselo byť jeho izbe pár dní prekryté plachtou. Nerozumela som tomu čudesnému zvyku, no ani som sa na to nikoho nepýtala. Babka mi iba vravevala, že dedko už žije v inom svete a zrkadlo tam nepotrebuje.

S dedkom bol život krajší a radostnejší, my dvaja sme boli zohraná dvojka. To on ma naučil vnímať všetky zvuky a tešiť sa aj z tých najobyčajnejších vecí. Vodiť ma ráno za ruku do škôlky a cestou sme pozdravovali všetky kvietky. Prihovárali sme sa včielkam a motýľom, čo preletovali ponad naše hlavy. Kamienky na chodníkoch sme ukladali tak, aby sa na okoloidúcich iba usmievali. A najbláznivejšie bolo, keď sme si babkiným kriklavým rúžom namaľovali pery a opusinkovali všetko, čo sa len dalo. Odvtedy nosil dedko špeciálne rúž vo vrecku, a keď sme sa lúčili, rúžom mi vždy na líčko nakretil malé láskavé srdiečko. Malo mi dodať odvalu a istotu do môjho detského dňa, že s láskavým dedkovým srdiečkom všetko zvládnem. Aj neprijemný škôlkarsky spánok. A ako malá prváčka aj prvý písmenkový diktát.

Stále stojím v kúpeľni a utieram si slzy. Úplne mi zastreli zrak. Až tak, že v zrkadle vidím usmievajúce sa, dobrácke oči môjho dedka.

„Jasné, dedko, pochopila som... už sa nebojím, už idem...“

Ešte vyberiem zo zásuvky mamin najkrajší rúž a namaľujem ním v zrkadle malé, láskavé srdiečko. Odkaz pre môjho dedka...

LENKA SOPKOVÁ, 3. MIESTO

SVET ZA ZRKADLOM...

„Mišenko môj, prosím ťa, čo toľko hútaš?“ pýta sa babka Betka. „Sám neviem,“ skleslo skonštatoval Miško. „Keď ty nevieš, kto má vedieť?“ „Ale nie, babi,“ odpovedá vnúčik a huncútsky sa zasmeje. „Tak schválne, babi. Máme na domácu úlohu napísať prácu na tému Svet za zrkadlom. Čo by si napísala ty?“ Babka Betka sa zamyslí, na chvíľku odmlčí a pomaly to prichádza. Zhlboka sa nadýchne a začína slovami. „To je krásna téma. Ja by som o tom vedela napísať aj celú knihu. No, je jasné, že vy mladí, tomu vôbec nerozumiete. Pritom sa pozeráte do zrkadla celý deň.“ „Pozeráme, ale tu nejde o pohľad do zrkadla, ale za zrkadlom. Ja za ním nič nevidím“. Babinka sa zasmiala z celého srdca. Videla, že vnúčik potrebuje jej pomoc. Miško neváhal a poprosil babinu o pomoc. Doniesla zrkadlo a pýta sa: „Miško, čo vidíš?“ „Teba, babi.“ „Iba to?“ Miško nechápavo pozrel na babku a prikývol. Babka Betka sa zahľadela do zrkadla a vraví: „Ja vidím jednu starenku poznačenú časom. Každá vráska na tvári mi pripomína môj život, útrapy, starosti, ale i radosti. Pripomína mi, že všetko, čo mi život priniesol, či už to bolo dobré alebo zlé, ma urobilo silnejším človekom. Vidím šťastnú dcéru, manželku, mamu, starú mamu, dokonca prastarú mamu. Mojou ozdobou sú moje šediny, sú symbolom krásy môjho života. No zároveň, vnímam, čo na mne čas ešte zanechal. Každý deň vstávam s neuveriteľnými bolesťami nôh, nezvládam bežné činnosti, sám vieš, že si neviem už ani len uvariť, neviem sa sama obliecť, prejsť pár krokov. Ešteže mám svojho dvojkoľosového kamaráta.“ „Ako to babi, že napriek tomu, aké máš bolesti, sa cítiš šťastná?“ „Preto, lebo vidím svet za zrkadlom. Keď sa pozerám do zrkadla, po chvíľke zatvorím oči a....,“ zasnene sa zamyslí Betka. „A spomeniem si na svoju minulosť, na všetko to krásne, čo som prežila. Premýšľam nad tým, ako som trávila čas so svojimi deťmi. Chodili sme sa spolu bicyklovať, zbierať hríby alebo len tak si rozprestrelí deku v záhrade a pozerali sme sa na oblohu. Milovali sme spoločné práce v záhrade, sadili sme zeleninu a ovocie, sledovali sme ako to rastie, tešili sme sa z krásy stvorenia. Vieš vnímam, všetky tie vône kvetov, úchvatné farebné divadlo cez deň a nočnú oblohu v noci. Spomínam na to, ako deti išli prvýkrát do školy, prehrávam si v hlave ich zážitky, vtipné momenty. Neskôr deň svadby, deň narodenia mojich vnúčat, to ako som vás chodila po práci kúpať. Strážila som vás, keď rodičia museli niekam odísť. Piekla vám jablkové pité alebo kysnutý závin. Ešte teraz cítim vôňu jablák, vanilky a škorice. Teším sa, keď spomínam na naše spoločné prázdniny, dovolenky. Hrali sme spolu futbal, skákali na trampolíne, či len jedli jablkový kompót s maslovými chlebom.“ „Spomínam si, babi. To bolo úžasné. Ďakujem babi, že ťa mám. Toľko sme toho spolu prežili a ešte prežijeme.“ „Ty môj, chrústik! Vždy si spomínam na tie časy mladosti, či už mojej alebo vašej. Ale to nie je všetko. Vieš, čo ešte vidím za zrkadlom?“ „To netuším.“ „Toto je čisto len môj svet. Moja minulosť, ale vidím aj budúcnosť.“ „Budúcnosť?“ opýtal sa Miško trochu prekvapene. Babi sa pousmiala. „Áno, budúcnosť, kde nebudem potrebovať môjho priateľa – môj vozík. Kde ráno vyskočím z postele ako struna a pobežím popri hrádzi naprieč voňavými farebnými lúkami. Natrhám si bylinky a bežím nachystať raňajky pre môjho drahého manžela. Obaja sa tešíme, že sme spolu. Po raňajkách sa rozdelíme. Ja zostanem v kuchyni pripravovať obed a tvoj dedko Miško pôjde zase niečo majstrovať do dielne. Za štebotu vtáčikov a bzukotu včielok prestriem stôl pod naším viničom. Po výdatnom obede si spoločne drziac sa za ruky oddýchneme na hojdačke. Neskôr sa vyberieme do záhrady, pozbierame uhorky, paradajky a papriky, z ktorých na večer pripravím čerstvý šalát. Večer budeme spolu v objatí pozorovať hviezdnu oblohu. Všade všokol bude pokoj. Svet bude iný ako je dnes. Ľudia budú k sebe láskaví, pohostinní, obetaví, budú si vzájomne pomáhať. Budú žiť ako jedna rodina. Nikto nebude znamenať viac ako ten druhý. Nikto nepovie som chorý, ani nikdy nebude. Nebudú potrební lekári, nemocnice, vozíky ani policajti. Nikto nebude cítiť strach a obavy zo zajtrajška. Nikto nebude plakať ani truchliť. Nikto nebude zomierať. Všetci sa budú tešiť z prítomnosti svojich blízkych milovaných. Všetci spoločne sa budú tešiť z plodov svojej namáhavej práce. Budú stavať domy, zakladať vinice, pestovať na svojich záhradách a zbierať bohatú a zdravú úrodu. Všade bude čisto, čistý vzduch, lúky, lesy, hory, čisté potôčiky, rieky, jazerá i moria. Zvieratá sa budú voľne pohybovať a nebudú škodiť ľuďom. Dokonca budeme môcť sa k ním priblížiť, pohľadiť ich a nič sa nám nestane. Zem sa premení na krásnu záhradu, že aj sám Šalamún bude v údive.“ „To je pekná predstava, babi. Je to tvoj sen?“ „Sen?

Skutočnosť? Budúcnosť? Nádej? Asi všetko v jednom. Nie je zakázané snívať, je dôležité dúfať a priam nevyhnutné veriť. Nádej je kotva v búrkach môjho života, pomáha mi zvládať ťažkosti môjho „dôchodcovského“ veku,“ zasmiala sa babka Betka. „Wau,“ neskrýval údiv Miško. „Babi, ty si môj poklad múdrosti. Nikdy som nepremýšľal nad tým, čo môžeme vidieť za tým, čo je v skutočnosti našim očiam neviditeľné. Ani nad tým, akú silu má nádej a pozitívny postoj... Ďakujem ti babi, že si mi ukázala svoj svet, ale aj pomohla s úlohou. Ďakujem z celého srdca. Lúbim ťa, babi moja.“

SAMUEL BORČIN, ČESTNÉ UZNANIE

DVERE DO NOVEJ BUDÚCNOSTI

Volám sa Paulína. Mám trinásť rokov. Som žiačkou ôsmeho ročníka na Základnej škole v Podsadku. Od svojho narodenia žijem v našej osade. Nikdy som sa nezamýšľala nad tým, či by som niekedy chcela bývať niekde inde ako tu. Nebol v podstate nikdy na to dôvod. Mojimi kamarátkami a kamarátmi sú decká, s ktorými som vyrastala a som s nimi každý deň, pretože mnohé z nich sú aj mojimi spolužiačkami.

V poslednom roku prežívam veľmi silné emócie, ktoré prežívam veľmi zle. Dnes po všetkých mojich negatívnych zážitkoch sa stáva, že cítim veľkú túžbu odtiaľto odísť veľmi ďaleko a takto zatvoriť za sebou dvere svojej minulosti.

Pred rokom ma veľmi sklamal človek, ktorý bol pre mňa mojím vzorom, mojím ochrancom a ako on často vravieval, bola som pre neho jeho princeznou. Áno, je to môj vlastný otec. Vtedy, keď sa mama pohádala s otcom, cítila som sa veľmi zle. Mala som pocit, že môj svet sa úplne zbúral. Nepíšem to preto, aby ste ma ľutovali, ale preto, lebo už to viac v sebe neudržím. Keď som sa dozvedela, že otec podviedol moju mamku, nechcela som tomu vôbec veriť. Mame som povedala, že Rómovia v osade sú klebetní, že všetko nafúknu oveľa viac, ako je treba. Netrvalo dlho a zistila som pravdu. Bola som veľmi nešťastná, zrútil sa mi vtedy celý svet. Najviac ma trápilo a ešte stále bolí, že je to dievča len päť rokov staršie ako mňa a je z našej osady. Veľmi som sa trápila a zároveň aj hanbila. Nezniesla som tie pohľady Rómov, ktorí sa na nás dívali s ľútosťou. No boli aj takí, ktorí sa nášmu nešťastiu tešili.

Dnes skúšaná bolesťou spôsobenou najbližším človekom otváram nové dvere. Zanechávam svoj starý život bez človeka, ktorý zradil svoju rodinu a začínam nový. Už nechcem viac trpieť chcem byť šťastná so svojou mamkou a bratmi. Nechcem chodiť po osade so sklopeným zrakom a mať ešte k tomu pocit viny. Chcem byť opäť veselým dievčaťom, chcem sa smiať a tešiť každému môjmu úspechu. Túžim otvoriť dvere do lepšej budúcnosti a prežívať už len pekné chvíle s mamkou. Za prahom nových dvier chcem žiť život síce už bez otca, len pre moju mamku. Budem jej oporou, a budem ju ľúbiť. Najväčším práním je robiť jej radosť a byť úspešnou, aby bola mamka na mňa hrdá. Keď vyrastiem a budem raz úspešnou, zoberiem so sebou mamku a navždy z osady odídeme.

Dnes otváram nové dvere, ktoré nechávam otvorené len pre niekoľkých ľudí a tie staré prehnité zlobou ľudí, ktorí mi tak veľmi ublížili zatváram navždy. Za dverami nášho nového života chcem mamke navždy byť oporou a dať jej pocit, že tu nikdy nezostane sama.

PAULÍNA ČUREJOVÁ, ČESTNÉ UZNANIE

ZRKADLO V PIVNICI

Ráno. Na kostolnej veži odbilo osem hodín. Pod oknami frčia autá a nervózne trúbia. Pes netrpezlivo poskakuje pri mojich nohách a snaží sa zo mňa stiahnuť paplón. Na tvári ma pália ostré slnečné lúče, ktoré sa ku mne predrali cez okno. Ach, jaj! Ďalší nudný letný prázdninový deň u starých v byte. Naši ma tu aj so sestrou odložili na dlhých desať dní, zatiaľ čo oni si odišli užívať romantiku vo dvojici niekde v Taliansku.

Už je to jasné. Umriem tu od nudy. Všetci moji kamoši sú doma na dedine, v ktorej bývam. Práve teraz určite hrajú futbal na ihrisku a po zápase sa pôjdu schladiť do rieky. A tak to s nimi pôjde dookola celý deň. Každý deň trávia čas hraním futbalu, ktorý tak milujem. A čo môj program? Ja ho budem tráviť venčením psa medzi panelákmi a sledovaním telky v obývačke, kým starká vedľa v kuchyni chystá desaťchodový obed a večeru v jednom.

No dnes nastala zmena. Dostal som dôležitú úlohu. Mám ísť babke pre zemiaky dole do pivnice. Tak idem, veď aj tak nemám lepší program. A už som aj tu, dole v panelákovej pivnici. Beriem

tašku so zemiakmi do ruky. Vypínam svetlo v pivnici, zatváram dvere, keď zrazu počujem: „Haló, už si tu?“ Obzerám sa okolo seba, ale nikoho nevidím. No ten hlas je čoraz hlasnejší a intenzívnejší. Stále nikoho nikde nevidím. Pozerám sa lepšie po pivnici, keď zrazu zbadám za dverami do pivnice visieť zrkadlo. Také obyčajné, nie je ničím zvláštne. Je staré. Zrejme si toho už dosť pamätá. No ten divný naliehavý hlas vychádza práve z tohto zrkadla. Podídem bližšie k nemu. Nie, nešibe mi! Ten hlas ide naisto z tohto zrkadla! V tej chvíli zalialo celú pivnicu jasné žiarivé svetlo. Takmer ma oslepilo. Keď ustúpilo, na zrkadle sa objavil zvláštny kruh, ktorý sa krútil a krútil a bol posiaty snád' všetkými farbami sveta. Podišiel som bližšie k zrkadlu, natiahol som ruku....

„No konečne! To ti ale trvalo, kámo!“ ozval sa hlas za mnou a čiási ruka ma potľapkala po pleci. Otočím sa a neverím vlastným očiam. To ma podrž! Kde sa vzal, tu sa vzal, predomnou v celej svojej kráse a veľkosti stál sám Sergio Ramos! Lepšie sa pozerám okolo seba, kde to vlastne som? A po druhýkrát za tak krátku dobu neverím vlastným očiam. Stojím uprostred štadióna Ramón Sánchez Pizjuán, na ktorom hráva futbal Sergio so svojím tímom FC Sevilla. „Konečne si dorazil, už sa ťa nevieme dočkať. Bez tvojej pomoci tento zápas proti Barcelone nemáme šancu vyhrať. Bež rýchlo do šatne prezliecť sa a trochu sa pred zápasom rozcvičiť.“ Stále nechápem čo sa tu deje. Ako som sa sem dostal? Ako je možné, že ma Sergio tak dôverne pozná, tyká mi a vie o mne, že som taký skvelý futbalista? Ale radšej som ticho a poslušne kráčam do šatne. Tam zažijem ďalšie prekvapenie. Všetci z tímu do posledného maséra ma poznajú a ďakujú mi za vopred vyhratý zápas. Nemám slov. Prezlečiem sa, obujem kopačky a idem na predzápasovú rozcvičku. Keď prechádzam popri zrkadlu, zastanem a nemôžem sa na seba prestať pozeráť. To je kto? To som vari ja? V duchu sa pýtam sám seba. Haló! Kde je trinásťročný Jožko! Zrazu je zo mňa dospelý chlap. Som vysoký, urastený, ruky mám posiate kerkami a na hlave mám sakra dobrý účes. Keď je ozaj pravda to čo vidím, tak v dospelosti budem vyzeráť úžasne.

Zápas sa začal. Chalani veru neklamali, keď mi vopred ďakovali za vyhratý zápas. To, čo som predvádzal počas zápasu na ihrisku, za to by sa nemusel veru hanbiť ani Roberto Carlos vo svojej najlepšej forme. Zápas sme vyhrali a ja som sa stal hrdinom zápasu.

Po zápase ma obkľúčili fanúšikovia a ja som rozdával podpisy a úsmevy na fotky. Po zápase, keď som sa vracal späť do šatne som znova prechádzal okolo toho istého zrkadla. Ale tentokrát bolo v niečom iné. Podišiel som k nemu bližšie a uvidel som na ňom rovnaký kruh ako na zrkadle v babkinej pivnici. Načiahol som k nemu ruku a bol som opäť v babkinej pivnici. Chvíľu som nechápal, čo sa presne stalo, ale jedna vec bola istá, to staré zrkadlo má čarovnú moc. Vybehol som rýchlo hore. Keď som sa však naň pýtal starkých, povedali, že v pivnici nie je žiadne zrkadlo a ani tam nikdy nebolo. Keď som tam šiel s nimi, aby som ich presvedčil o opaku, zrkadlo bolo preč. Dokonca nebola ani stopa po klinci v stene.

Moje prázdniny u starkých sa skončili a ja som opäť doma so svojimi kamošmi na ihrisku a hráme futbal. Žiaľ, nemám odvahu im povedať, čo zvláštne a zároveň úžasné sa mi stalo na prázdninách u starkých. A tak si to nechávam iba pre seba a tajne dúfam že na najbližšej návšteve starkých, keď ma pošlú opäť dole do pivnice pre nejakú zeleninu, na stene za dverami ma bude čakať čarovné zrkadlo a ja si znova zahrám super zápas s tými najväčšími futbalovými hviezdami.

JOZEF ČURHA, ČESTNÉ UZNANIE

SVET ZA ZRKADLOM

V dome mojich starých rodičov bolo na chodbe veľké zrkadlo. To zrkadlo nebolo úplne dlhé až po, takže som sa ako päťročná v ňom ešte nevidela. No ako plynul čas a ja som rástla, prišiel deň, keď som sa v zrkadle konečne mohla vidieť. Môj starý otec si ma vždy doberal: „Saška, už si zas o niečo väčšia, o chvíľku budeme musieť zaobstarať nové zrkadlo“. Ja som z týchto slov mala čoraz väčší úsmev na tvári.

Môj starý ma naučil veľmi veľa. Učil ma skladať si tričká aj ponožky, naučil ma, ako sa rozhodnúť na hojdačke, ktorú mi práve on v lete vyrobil. Učil ma, ako si zaviazať šnúrky na topánkach či hrať šach či Človeče, nehnevaj sa. A vždy, keď som prehrala a pukala od zlosti, starký mi pokojným hlasom, ktorý ma ešte viac vytáčal, povedal: „Človeče, nehnevaj sa“. Presne takto ma častokrát nahneval.

S veľkou radosťou mi rozprával vymyslené príbehy. Môj najobľúbenejší bol o zázračnom svete za zrkadlom, v ktorom bolo veľa ťažkostí, no ešte viac radosť. Tento príbeh som mala rada asi aj preto, že ma na konci vždy pochválil, ako som do zrkadla už vyrástla, hoci hneď dodal, že ešte nie do sveta za zrkadlom.

Jednou zo záľub môjho starkého boli prechádzky v lese a zbieranie húb. Často ma zo sebou brával a ja som to milovala. Keď videl, že je predou mnou huba, čakal, kým si ju všimnem a prídem za ním s obrovitánskou radosťou, že som našla najkrajší hríbik v celom lese. Na prechádzkach v lese sme išli jednou trasou okolo obrovského stromu. A vždy, keď sme okolo neho prešli, mi starký povedal, že ten strom si pamätá ešte z čias, keď bol malý ako ja. Ja som to nikdy nedokázala pochopiť a myslela som si, že si zo mňa strieľa. Keď sme okolo neho prechádzali a starký si spomínal na svoje mladé časy, a ja som s nepochopením kráčala ďalej.

Starkému sa časom začal zhoršovať zdravotný stav a na naše prechádzky lesom sme chodili zriedkavo. No na jednu prechádzku si pamätám úplne presne. Mala som 10 rokov. Ako vždy sme prechádzali okolo toho obrovského stromu, keď sa starký rozhodol, že sa pri ňom zastavíme. Podišiel bližšie k stromu a začal ho objímať. Ja som sa zmätene pozerala na túto situáciu a rozmyšľala, prečo to robí. Zavrel oči a povedal mi, aby som sa k nemu pridala. Vôbec nerozumiem, prečo som ho bez slova počúvala, vždy som mala otázky pri takýchto podivuhodných veciach. Tak som sa aj ja k stromu priblížila a z druhej strany ho začala objímať. Starký s jeho stiahnutým hlasom začal rozprávať: „Ako malý chlapec som sa sem stále chodil pozerat' na tieto vetvy. Vešal som sa na ne a hral sa na indiána. Cez slnečné letné dni som sa schovával v tieni tohto stromu a čítal som svoju obľúbenú knihu. Bol som samotársky typ, a tak sa mojím najlepším kamarátom stal tento strom. Vždy som sa mu zavďačoval studenou vodou alebo hrejivými objatiami, ktoré mi dodávali vnútorný pokoj. Teraz starnem a už nemám silu vyškriabať sa na vetvy tohto stromu, no mám silu objímať ho presne tak, ako keď som bol malý. Viem, že to môže byť nepríjemné počúvať, ale ak tu jedného dňa nebudem, chcem, aby si aj naďalej chodila odvdáčať sa tomuto stromu. Spievaj mu piesne a maj ho ako svojho najlepšieho kamaráta. Chcem, aby si z neho čerpala pokoj, keď tvoje srdce bude rozrušené. Aby si v jeho kmeni našla to, čo tam nájsť potrebuješ a aby ti listy pripomínali vlasy slobodnej indiánky na čiernom koni, cválajúcej po svete plnom nešťastí. Chcem, aby tento strom bol pre teba únikom. Presne pri tomto strome je svet za zrkadlom, o ktorom som ti vždy rozprával. Svet plný ťažkostí, no ešte viac radosť. Do tohto sveta si musela vyrásť a už si vyrástla. Si už dosť veľká na to, aby si pochopila, ako to v tomto svete chodí“. Pri týchto slovách sa tlačili slzy do očí. No ďakovala som Bohu, že môžem túto chvíľu prežívať. A v duchu som si vravela, že všetko, čo mi starký povedal, s láskou a ochotou budem robiť. Pri tomto strome som mu slúbila, že budem robiť všetko to, čo mi povedal, a tak sme sa od stromu s pocitom radosti vybrali na našu zvyčajnú prechádzku. No ako by mohla byť zvyčajná po tom, čo mi starký povedal? A prečo na túto prechádzku nikdy nezabudnem? Pretože bola posledná, ktorú som zažila spolu s ním. Zdravotný stav sa mu zhoršoval veľmi rýchlo.

Prešlo päť rokov od jeho smrti a ja robím presne to, čo mi v ten deň povedal. Do sveta za zrkadlom sa vždy rada vrátim a naberám tam silu a pokoj. A samozrejme, že by to nebol môj starký, keby nevymyslel niečo nezabudnuteľné. Do svojho závetu napísal, komu sa majú rozdeliť majetky. Svojim deťom porozdeľoval tak, ako mal a mne odkázal svet za zrkadlom. Pochopila som, aké bohatstvo som získala. Teraz mám pätnásť a vyrástla som aj do zrkadla, aj do sveta za zrkadlom.

ALEXANDRA DADEJOVÁ, ČESTNÉ UZNANIE

NOVÉ DVERE PRE SKORO DOSPELÁČKU

Konečne sme sa dostali k nášmu dlho odkladanému výletu do obchodu s nábytkom na lov nových dverí do mojej izby. Už asi týždeň je moja izba bez dverí a poviem vám, nie je to nič ľahké. Nielenže som musela celý týždeň bojovať so všetkými možnými zvukmi od hlasnej práčky po sťažnosti mojej mamy na jej zákernú kolegyňu Ivetu, ale dokonca celá táto situácia nebola tak úplne mojou vinou. Teda aspoň z časti. Mohla za to malá čiernovlasá potvora, ktorá si za ten čas, čo ja ledva prežívam, pohodlne odfukuje na posteli v tichu jej vlastnej izby.

Začalo to teda takto. V pondelok podvečer som sa išla celkom nevinne napiť vody. Zišla som po schodoch na dolné poschodie a všimla si svoju sestru Ester, ako sa povaľuje na gauči a sleduje akési video. Pomaličky som sa k nej priblížila a jemne, jemnulinko ju potiahla za vlasy. Naozaj, verte mi, bolo to jemne! „MARINAAA!“ avšak Ester sa to tak zjavne nezдалo a nazlostene sa po mne rozbehla. Dupotala za mnou po schodoch ako také stádo bizónov. „Jaaaaj! Ester, dobre, prepáč! Zachráňte ma daktoool!“ kričala som. Skutočná hrôza vystrihnutá z westernu. Utiela som do izby a snažila sa pred ňou zatvoriť dvere, čo ozaj nebol až taký geniálny nápad, keďže Ester chytila druhú kľučku dverí a tlačila ju proti mne. Asi nemusíme dlho rozmyšľať, aby nám došlo, ako to skončilo. Kľučka už nebola pripevnená k dverám a len tak som ju držala v ruke. Duel sa skončil a obom nám bolo jasné, že máme problém...

„Podľa môjho názoru, by dvere mala kúpiť Ester, keďže ich polámala najmä ona,“ navrhovala

som. „Níee, mamiii! A vážne tie dvere potrebuje? Ved' ti tam dáme záclonu a bude hotovo!“ povedala Ester. „No tak to určite, ty malá jašterica, zoberieme dvere z tvojej izby a ty si môžeš užívať záclonu, keď sa ti to tak páči.“ Zložila si ruky na hrudi a zamračila sa na mňa. Mama nakoniec situáciu vyriešila tak, že dvere dostanem ako narodeninový darček. Dvere sú skutočne ten najlepší darček, aký by mohlo mladé dievča dostať na svoje narodeniny!

Nasadla som do naštartovaného auta na sedadlo hneď vedľa Ester a oficiálne sme sa vybrali na hon nových dverí. Chceli sme kúpiť nové dvere, pretože aj keď bola pri našej malej nezhode zasiahnutá len kľučka, ich drevená časť už niesla svoju vlastnú históriu. Zdobili ich malé čarbanice a diera, ktorá nešťastnou náhodou vznikla po tom, čo som do dverí z hnevu celou silou kopla. No čo?! Bola som ešte malá a tie dvere boli v zlý čas na zlom mieste! Obchod bol neďaleko a my sme o chvíľu vystupovali pred malou budovou, ktorá sa mi chystala vrátiť môj drahý pokoj. „Marína, ešte stále sa môžeme obrátiť a dať ti tam tú záclonu. Stačí povedať.“ Uškŕňala sa mi za chrbtom jedna tmavovlasá škebľa.

„Páčia sa mi tieto,“ povedala som a ukázala na drevené dvere s jemným pásom vyrezávaných kvetov zdobiacim ich obvod. „Sú pekné a dokonca celkom pasujú k ostatným dverám v dome,“ skonštatovala mama, ktorá sa spolu s Ester objavila za mnou. Mama odbehla k predavačovi a zariadila všetko potrebné. „Zajtra prídu a namontujú ich,“ povedala cestou z predajne. Spokojne som sa usalašila na zadnom sedadle vedľa Ester. „Marína, dúfam, že si túto situáciu vezmeš bližšie k srdcu a nabudúce také hlúposti robiť nebudeš. Si už skoro dospeláčka, nemala by si sa takto hašteriť s malým dieťaťom,“ povedala vážne mama a významne na mňa pozrela v spätnom zrkadle. „Sľubujem, že od zajtra už také veci robiť nebudem.“ Priložila som ruku k srdcu a vážne sa pozrela na mamu. Predsa len pokiaľ chcem zajtra otvoriť svoje celkom nové dvere a vstúpiť do brány „skoro dospelosti“, neostáva nič iné, než môj sľub dodržať a moje nedospelé správanie nechať niekde ďaleko za sebou.

MARÍNA HOLUBOVÁ, ČESTNÉ UZNANIE

LAURA A SVET ZA ZRKADLOM

Bola tmavá a chladná noc. Lauru zo sna prebral chlad, v sirotinci na kraji mesta totiž nekúrili, ani keď vonku bolo -15°C. Laure bola zima a tak sa rozhodla, že si pôjde pohľadať nejaký kabát alebo prikrývku. Všetky veci ale slečna Hrôzostrašná odkladala do jednej miestnosti, ktorú zamykala na dva zámky, aby sa tam deti nedostali. Slečna Hrôzostrašná niekoľkokrát deťom opakovala, že ten, kto sa do tej miestnosti dostane, bude veľmi potrestaný. Vždy, keď to slečna Hrôzostrašná deťom opakovala, mala zvrátené čelo a z úst jej prskali sliny, akoby sa jej zmocnila akási čudesa zlá sila. Laura vedela, kde slečna Hrôzostrašná schováva kľúče od záhadnej miestnosti. Bála sa, no bola jej taká strašná zima, že ani strach jej nedovolil vzdať sa myšlienky na teplé oblečenie. Slečna Hrôzostrašná mala izbu na konci dlhej tmavej chodby, ktorej steny boli pokryté zašednutým špinavým starým gobelínom, ktorý zobrazoval zrejme rodinu slečny Hrôzostrašnej.

Teraz Laura stála pred dverami izby, potichu stlačila kľučku a dvere mierne zavrzgali. Laura sa strhla a slečna v posteli čosi zamumlala. Laura bola odhodlaná ukradnúť kľúče, a tak vošla do zatuchnutej spálne, v ktorej sa ozýval slečnin chrapot a občasné zamrmlanie. Laura sa porozhliadala po izbe a na nočnom stolíku zazrela kľúče. Po špičkách pricupitala a kľúče vzala. Keď sa otočila, že sa ide prešmyknúť späť k dverám, zbadala oproti posteli, v ktorej spala slečna Hrôzostrašná, veľké zrkadlo so zlatým rámom. Zo zrkadla vychádzalo divné svetlo. Podišla bližšie k zrkadlu a zbadala v ňom svojich rodičov. Laura už necítila strach zo slečny Hrôzostrašnej, aj zabudla na zimu a na kľúče, po ktoré prišla. Túžila len objať svoju mamu a otca v zrkadle.

Laurina maminka zomrela na ťažkú chorobu, keď mala Laura len 4 roky. Pamätá si jej vôňu, voňala po lupeňoch ruží a pamätá si, ako jej hladkala vlasy a pritom spievala. Po smrti matky ju vychovával otec sám, ale bohužiaľ len krátko, lebo musel odísť do vojny, kde ho po dvoch rokoch zabili. Lauru odvieďli do sirotinca slečny Hrôzostrašnej, keď mala 8 rokov. Teraz má Laura 10, ale stále jej tu nie je dobre, nemá žiadnych kamarátov a rodičia jej veľmi chýbajú. Slečna Hrôzostrašná sa k deťom nesprávala veľmi dobre. Laura nechápala, prečo si práve ona otvorila sirotinec, keď deti neznáša a pri každej príležitosti im to nezabúda pripomenúť.....

Laura natiahla obe ruky k zrkadlu a zrazu sa ocitla vo svojej posteli v dome, kde bývala so svojimi rodičmi. Nechápala, čo sa stalo.... Zišla dole po schodoch do kuchyne a tam jej mamička chystala raňajky a otecko čítal noviny pri stole.

„Dobré ráno, miláčik,“ povedala mama. Laure vyhĺkli slzy do očí a okamžite sa rozbehla k mame a silno ju objala. Laura plakala a smiala sa zároveň.

„Musíš sa na seba hodiny pozerat', musíš ísť ku kozmetičke, musíš urobiť Tine frizúru.“ Preruší ju posmešne a trochu nasrdene Maťo a rozhodí rukami. Lily pokrúti hlavou a zagáni na neho. „Si ty dnes ale odporný!“ strčí do neho. On jej to vráti a obaja sa zasmejú. „Nie, idem s našimi na večeru.“ Povie a našpúli pery. „Keď by si ma ale chvíľu počkal, prišla by som za ňou na Sládečkovú a mohli by sme ísť von. Rodičov tam nehám, nech si tam vysedávajú. Čo povieš?“ Maťo nadvihne obočie. „Fíha. Myslel som, že netúžiš po inej spoločnosti, ako po spoločnosti tvojho zrkadla a odrazu v ňom.“ Zasmeje sa Maťo. Lily zastaví. Zošuchne sa na lavičku a založí si ruky na hrudi. „TY vieš, že to tak nie je. Ja...len...chcem sa páčiť.“ Maťo si sadne na operadlo lavičky a prepletie si ruky. „Komu? Mne? Pretože ak ide o mňa...mne sa páčiš, taká aká si.“ Lily sa zasmieje. „Nebud' tupý, Maťo. Čo ty. Celý svet. Chcem byť pekná. Musím sa na seba pozrieť, aby som to skontrolovala“ Vzdychnie si. „Veď si, ty tupelo!“ Povie jej Maťo už našťvaný že nemelie o ničom inom. Na chvíľu sa odmlčia. Hľadia na potok pred sebou a počúvajú pískajúce vtáky. Lily o chvíľu opäť vytiahne zrkadlo. Podrží ho pre sebou. Prehrabne si vlasy, prezrie sa z každej strany. Maťo so zvráteným obočím pozoruje každý jej pohyb. Veď ju ľúbi, tú Lilianu. A najkrajšia je tá baba jedna! Tak čo furt s akou krásou? Akýmže kontrolovaním? V hlave mu skrsne plán. Nevšíma si ho. A tak musí dobiedzať. Ako vždy. Šibalsky sa usmeje. Znenazdajky jej z ruky vytrhne zrkadlo.

„Hej!“ Ohriakne ho Lily. „Maťool!“ vzdychnie a chce mu zrkadlo vytrhnúť z ruky. Maťo sa rehoce. Chvíľu jej zrkadlo podá potom odtiahne, podá, potom odtiahne. Vybehne na nohy a pobehuje pred ňou so zrkadlom ako šelma, ktorú baví ako sa zahráva s korisťou. „Maťo prestaň!“ zvolá Lily a prudko sa za ním rozbehne. Maťo sa so smiechom a zrkadlom v ruke rozbehne po okolí. „Chcela by si ho? No chcela?“ Zvolá a vyhodí zrkadlo do vzduchu. Potom ho chytí. „Hoplá!“ zvolá so smiechom. „Hoplá! A zrkadlo sa práve rozhodlo na zbesilý bungee jumping! Takéhoto odvážneho kaskadéra sme tu ešte nemali!“ komentuje moderátorským hlasom a Lily to konečne prinúti do smiechu. „A letííí!“ znova ho vyhodí. Vtedy na neho Lily skočí, zrazí ho k zemi a zrkadlo dopadne do trávy takmer hneď vedľa zurčiaceho potoku.

Lily svojim telom drží Maťu pri zemi. No nie na dlho. Maťo sa jej strasie, štvornožky sa rýchlo snaží dostať k zrkadlu. „Martin vedie! Snaží sa dostať k odvážnemu zrkadlu. Liliana ho dobieha! Kto získa zrkadlo?“ Maťo komentuje ďalej. Lily sa postaví na nohy. Sotí do Maťu, dobehne k zrkadlu a pevne ho chytí. „Ha! Mám ho!“ Zvolá víťazoslávne Lily. Maťo však do nej celou silou sotí. Lily sa zapotáca zrkadlo jej vypadne z ruky a letí priamo do rozzúreného potoka. Maťo vypúli oči a rukami sa chytí za hlavu. Lily zhíkne. Otočí sa za seba. „Kriste!“ rozuteká sa k potoku a nahne sa. Maťo dobehne a spoločne hľadia dolu do rozbúrenej vody.

Zrkadlo dopadlo na ostrý kameň a rozbilo sa na márne kúsky. Lily zhlboka dýcha. „Do riti!“ zanadáva Maťo. Lily na neho pozrie s otvorenými ústami. Potom ich zavrie a založí si ruky v bok. „Tak, máš čo si chcel. Je to tu! Už sa do neho rozhodne nepozriem. Takže, čo teraz?“ Maťo zovrie pery do čiarocky. „Kúpim ti nové,“ hlesne. Lily ochabnú pleciami a pateticky sa zadíva dole na roztrieštené zrkadlo. Maťo sa natiahne a pohľadká jej tvár. „Nechcel som. Vydržíš to bez neho? Nebude ti chýbať?“

Lily sa zasmieje. Až teraz si uvedomí, že sa rozprávajú o obyčajnom zrkadle, akoby to bol zosnulý človek alebo maznáčik. „Kašli nato...“ postaví sa vedľa neho a ruku si prevesí cez jeho plece. Lily sa otočí tvárou k Maťovi. Pozrie sa mu do očí a usmeje sa na neho, aby ho uistila, že je v pohode. On jej pohľad opätuje, rozžiarené a milujúce. Chvíľu ešte zotrjavajú očami zakvačenými do seba. Vtedy Lily pochopí, že žiadne zrkadlo nepotrebuje.

KRISTÍNA PATÁKOVÁ, ČESTNÉ UZNANIE

SVET ZA ZRKADLOM

Zrkadlo – aby sme si nenahovárali, nie je ani veľmi zaujímavá vec. Keď sa pozrieš do zrkadla, vidíš seba a prostredie, v ktorom sa nachádzaš. Nič viac.

Ale premýšľal si niekedy, čo sa nachádza za týmto „čarovným“ predmetom? A či tam vlastne niečo je?

A čo keď ten človek, čo vidíš v zrkadle vlastne ani nie si ty? Čo keď je to úplne niekto iný? A čo keď ten človek ani neexistuje? Na tieto otázky sa snažilo odpovedať veľa ľudí, ale ani jeden z nich nenašiel správnu odpoveď.

Ale ja viem, čo sa nachádza za zrkadlom a viem aj to, kto je to ten človek, ktorého vidíš. Tak počúvaj... Za zrkadlom sa nachádza svet. Svet hudby. Neveríš? Tak sa skús posadiť ku zrkadlu, zatvoriť oči a načúvať. Budeš počuť hudbu, tichú, zázračnú, pripomínajúcu čarovnú a pestrofarebnú prebúdžajúcu sa jar alebo tvrdú a bezfarebnú, hudbu, ktorá pripomína skôr búrlivú búrku v mrzutej

jeseni. Postupne bude tvoja hudba zreteľnejšia a zreteľnejšia, že už budeš môcť rozoznať nástroje ako obrovské, no vzácne čembalo alebo staručký flašinet. Možnože budeš počuť aj maličkú a krehkú mandolínu. Po nejakom čase sa do hudby tak vcítiš, že si uvedomiš (a možno nie), že už nesediš pred zrkadlom vo svojej izbe so zatvorenými očami.

Sediš vo veľkej a prázdnej hale. Hala je zaplnená stoličkami a sú tam aj balkóniky, na ktorých sú ďalšie stoličky. Všetky sú poukladané do radov ako v nejakom divadle. Sú všade, až na jednu celkom malú, vyvýšenú plochu, len pár radov pred tebou. Keď k nej prídeš trochu bližšie, pochopíš, že to je javisko a práve na javisku sú nástroje s tvou hudbou. Pristúpiš k nim bližšie a všimneš si, že nástroje nikto neovláda. Pod svojimi nohami pocítiš slabučké chvenie. Všetko sa zrazu premení na obrovskú čiernu machuľu a ty padáš. Ako keby sa veľké divadlo s maličkým javiskom prepadlo pod zem. Padáš, stále padáš do hlbkej čiernej diery pod tebou. Zrazu sa machuľa rozplynie a ty stojíš na ceste uprostred čudného mesta...

Všade sa rozprestierajú obrovitánske obchody a budovy z názvami: *Musikland*, *Štúdio 5*, *Gitary a flašiny*, *CD-shop*... rôzne billboardy s heslami: *Find freedom in musik!*, *Musik is life!* a veľa ďalších plagátov, ktoré ťa pozývajú na koncerty rôznych spevákov a skupín všelijakých žánrov. Pomyslíš si, že si sa len ocitol v nejakej časti svojho mesta, ktorú nepoznáš. Všimneš si, že oproti tebe ide jeden starší, no dosť divný pán. Na sebe má biele tričko s obrovskou čierno-červenou gitarou a v ruke nesie nejakú vec, ktorú nevieš rozoznať. Opýtaš sa ho: „Dobrý deň, môžem sa vás opýtať, čo je toto za mesto?“ Pán ti odpovie: „Toto nie je mesto. Je to svet. Svet hudby.“ Usmeje sa a odkráča do jedného z tisíc obchodov. „No dobre, asi pôjdem ďalej...“ povieš si a vykročíš po dlhej ulici. Keď tak kráčaš, postretávaš veľa ľudí, ktorí držia v rukách gitaru alebo mandolínu a hrajú pesničky. Niektorí dokonca sedia za klavírom a bicími, ale ani jeden nemá pred sebou nádobku na peniaze. „*Zaujímavé!*“ pomyslíš si. „*Tak toto je svet mojich snov!*“

EVA SIVUL'KOVÁ, ČESTNÉ UZNANIE

IV. KATEGÓRIA – ZUŠ – POÉZIA

ČLOVEK

pieskové zrnko pláva
vo svojich fatamorgánach
spalujúce slnko vykráda
jeho vnútro
už ho nenadchýna ani
ďaleké more
stále sa obzerá
vo svojich slaných
zrkadlách

ZA ZRKADLOM

van goghova noc
hustejšia než hmla
vlniace sa sny
plávajú pomedzi hviezdy
obrovský strom
zrazu rastie
o čosi rýchlejšie
chce prevýšiť
mesiac
údolie pomaly zmĺkne
tancuje
iba obloha

SOŇA ČANDÍKOVÁ, 1. MIESTO

XXX

vtáčie perie sa lúči s lúkami
rozsieva čas medzi steblá tráv

všetko pozorujem s ním
jeho plášť
odnáša púpave starobu

na ňu sa usmieva slnko
na mňa sa mračí mesiac

starým stromom zametá vrásky
ovoniava posledné kvitnúce ruže
jedna mi rastie na hrudi
niekedy pichá

na mňa sa ani nepozrie
nie je to zima čo nás rozdelila
je to zrkadlo
prechádzam po ňom prstom
ostal na ňom len prach
a veľa veľa otáznikov

NATÁLIA TOČEKOVÁ, 2. MIESTO

KAŽDÉ DVERE SA OTVORIA V PRAVÝ ČAS

stena biela ako ľadová kryha
neukáže žiadnu emóciu
má kamennú tvár zahmlený pohľad
podídem bližšie
dotknem sa jej
chlad mi pohlť prsty potom ruku celé telo
na počudovanie je príjemný
opriem sa
prechádzajú ňou dunivé tóny
čo je za ňou nik neodpovie
počujem hlasy
volajú ma
stena mi chce prezradiť tajomstvo
milujem tajomstvá
ne-pre-zra-de-né
čas odlepiť sa
po tele sa mi opäť rozlialo teplo
ešte raz sa na ňu pozriem
sprisahanecky na seba žmurkneme

nechávam ju nepoškodenú

IZABELA BIBZOVÁ, 3. MIESTO

XXX

nepravda bolí viac ako rana
niekto prerezal puto
vylial studne

staviam si vlastnú jaskyňu

za zrkadlom

OTVORENÉ

Maľujem.
Vždy, keď vidím farby a papier,
vojdem do dverí svojej fantázie
a čarovných tvorov.
Tá cesta za nimi je nekonečná.
Rada sa po nej prechádzam.
Je to také neopísateľne krásne,
že by som tam zostala navždy.

Ale, našťastie, môžem sa kedykoľvek vrátiť.
Tie dvere sú pre mňa vždy otvorené.

ANEŽKA ŠČURKOVÁ, 3. MIESTO

IV. KATEGÓRIA – ZUŠ – PRÓZA

OPAČNÝ ŠKRIATOK

Neuveríte ,čo mám doma. Jedno zázračné zrkadlo. Za zrkadlom býva škriatok.

A ten škriatok má úplne opačný svet pravá je ľavá, nie je áno, pondelok je nedeľa a v lete chodí v čiapke a v zime chodí v krátkych nohaviciach. Nám sa zdá čudný, ale u nich je to úplne normálne. No skúste mať takého kamaráta, keď ma príde pozrieť, nikdy sa nevyzuje. V lete príde v kabáte a na hlave má teplú čiapku. Keď je teplo, vždy mu ponúknem citrónovú limonádu, ale on si vždy vypýta teplý škoricový čaj. No skúste pre takého hosťa niečo pripraviť. Prišiel ma pozrieť na Vianoce. Vonku padá sneh a mrzne. On sa dotrepal v plavkách a v tielku, v ruke držal nafukovačku. Spýtal sa, že či sa nepôjdeme kúpať. Keď som mu vysvetlila, že my máme teraz Vianoce a ponúkla som mu vyprášaného kapra. Ale on mi začal rozprávať o tom, že na Vianoce jedáva zmrzlinu. U nich v škole nedávajú úlohy učiteľky deťom, ale deti učiteľkám, no predstavte si chodiť do takej školy. A knižky sa čítajú odzadu. Raz večer som k nemu išla na návštevu, len tak tak som sa pretlačila tým úzkym zrkadlom. Ale už ako z môjho rozprávania viete, vošla som dnu a on práve raňajkoval, lebo za chvíľu mu ide autobus do školy. Zavolať ma, aby som sa išla pozrieť do jeho školy. Nasadli sme do autobusu a on začal cúvať. Čudovala som sa, ale on mi vysvetlil, že u nich tak jazdí každý. Veď predsa u nich je to normálne. Predstavte si, jeho spolužiaci a my sme vošli do školy oknami. Škola bola hore nohami, už asi ani nemusím písať. Hneď, ako sme vošli, nás volali na obed. Po obede sme sa vydali do tried. Trieda vyzerala ako u nás, každý mal svoju lavicu. Učiteľka im doniesla tašky a žiaci začali písať diktát. Ale ako? Prosím vás nesmejte sa. Ale oni písali nohami. U nich je to predsa úplne normálne. Dozvedela som sa, že majú vybrané slová po K, A, C a asi sa čudujete, ale aj po X. Nepýtajte sa ma, aké to sú, lebo som si ich vôbec nezapamätala. Na jedno si však spomínam, bol to Ananás. Takto prešli všetky hodiny. Nebudem vám písať, čo som sa tam všetko dozvedela, ale za zmienku stojí telocvik. Iba sme vošli do telocvične a každý žiak sa rozbehol k svojej posteli. A učiteľka začala prednášať básničku. Keď počas jej prednesu všetci zaspali, zobudil nás spev kohúta. POČKAŤ zabudla som vám povedať, že každá hodina sa začína aj končí kikiríkaním kohúta. Po skončení vyučovania sme zase vyliezli oknami a docúvali autobusom domov. Bol to bláznivý deň, ale zároveň som si ho strašne užila. Keď sme sa rozlúčili a vrátila som sa zrkadlom domov, u nás už bolo ráno a ja som musela znova ísť do školy.

Už teraz viem, že keď sa raz budeme sťahovať, to zrkadlo so sebou beriem, aby som ten malý, ale zároveň bláznivý svet mala vždy pri sebe.

JANA ANTALOVÁ, 1. MIESTO

SLIMÁK

„Slimák, slimák, vystrč rožky...“

Obyčajná detská riekanka. Veľa ľudí to skúša na slimáky, prosíka, ale odozva žiadna, lebo slimáka to vyrušuje, a preto radšej zalezie do ulity. No nevedela by som to, keby som nezbadala dvoch chalanov, ktorí spievali tú istú pesničku konkrétnemu slimákovi.

Všetko to začalo takto... Keď som sa prechádzala v parku po chodníku, stretla som dvoch chlapcov, ktorí niečo nahlas rozprávali, trochu sa to podobalo na spev. Čudné, pomyslela som si...

Keď som sa prizrela bližšie, zistila som, že to „rozprávajú“ slimákovi.

Vyprskla som na nich, že ma bolia uši a slimáka určite tiež z toho ich neurčitého prejavu. Začali sa smiať: „Slimák, veď ten nemá uši! A keby mal, boleli by ho z teba! Z tvojho rozčuľovania sa...“

Nedokázala som ovládať svoj hnev. Začala som rozhadzovať rukami, kopať nohami a náhodou som zakopla o slimáka. Ten letel a letel, až pristál na konári lipy.

Chlapci stíchli a radšej odišli. Keď som sa upokojila, ani neviem ako, vyšplhala som sa na tú lipu a zachránila chudáka slimáka.

Keď som ho zniesla dole, začala som spievať: „Slimák, slimák, vystrč rožky...“ Slimák zvedavo vystrčil najprv jedno oko a po chvíli aj druhé.

Keď si bol istý, že je v bezpečí, vyliezol takmer celý z hnedožltej ulity. Pomaly sa začal posúvať po mojej ruke. Nechcela som ho odobrať z ruky, ale už som musela ísť domov. Položila som ho jemne do trávy a zamávala mu na rozlúčku. Pokýval „rožkami“, akoby mi rozumel. Ten slimačí sliz ešte aj dnes cítim na ruke. Ale stálo to za to! No povedzte, komu sa podarí vidieť to, ako slimák otvorí dvere na svojom domčeku a na povel vystrčí rožky...

SOFIA MÁRIA DANIELOVIČOVÁ, 2. Miesto

SVET ZA ZRKADLOM

Cestou domov zo školy som kráčala po hrboľatom chodníku. Rukou som sa jemne dotýkala ovisnutých konárov a ich plápolajúcich listov v jemnom vetre.

Keď som už bola takmer doma, prudko som sa zastavila na susedných schodoch. Zdalo sa mi, že som niečo čudné zahliadla. Medzitým to niečo vykuklo priamo pred mnou. Stál tam veľký, ufúľaný bezdomovec. Preľakla som sa a moja prvá reakcia bola dať sa hneď na útek. Ale moje meravé telo sa ani nehlo. Ten čudák ma razom zdrapil za ruku. Vtedy som už skríkla. Okoliti prechádzajúci ľudia tomu vôbec nevenovali pozornosť. Nikoho ani nehlo! Takto zoči-voči som si lepšie prezrela toho bezdomovca. Nevyzeral najlepšie a veru dosť smrdel. Asi po hrabaní sa v kontajneroch. Z vrecka špinavej bundy vytiahol malilinkú kefu a vtisol mi ju do ruky. „Tak a teraz už choď,“ povedal rázne a bleskovo zmizol. Ako som sa po tomto zážitku ocitla vo vchode domu, netuším. Doma nikoho nebolo. Otvorila som si dvere, vyzliekla si bundu a začala vyzúvať topánky. Ako bez duše som sa presunula do svojej izby a sadla si na posteľ. Myšlienky mi blúdili hlavou ako divé. „Načo mi bude dokelu kefa?“ Nechápala som. Keby mi ten čudák niečo chcel, iste by mu v tom nikto nezabránil. Ale on mi dal len takú čudnú kefu. Vstala som z postele a vybrala som ju z vrecka nohavíc, kam som ju vhodila pri vyzúvaní. Hmmm? Na to, že mi ju dal akýsi bezdomovec, bola celkom pekná a voňala čistotou. Podišla som bližšie k zrkadlu a kefou si začesala svoje dlhé vlasy. Bolo to príjemné. Odrazu som si v zrkadle za sebou všimla akúsi postavu chlapca. Trochu ma to vyľakalo, lebo som si myslela, že som doma sama. Objavila sa priamo spoza mňa a natáhovala ku mne ruku. Odrazu som toho chlapca už videla rovno pred sebou. Miestnosť na opačnej strane zrkadla bola oveľa tmavšia ako moja izba. Všade boli zatiahnuté akési starodávne ťažké závesy a aj posteľ to bola cudzia. Neznámy chlapec zrazu na mňa prehovoril: „Šang šing enna. Ming šang čemi?“ Vôbec som tomu nerozumela. To bola nejaká škrečkovina? „Netuším čo hovoríš, vieš po slovensky?“ Pokúsila som sa o konverzáciu. V tej chvíli som si uvedomila, že mi pripomína Olivera (môjho spolužiaka), do ktorého bol asi každý v našej triede. Mal tmavé vlasy začesané na bok a kockovanú čierno-bielu košeľu. Na môj vkus bol až príliš upravený a uhladený. „Volám sa Tomáš a toto je moja izba. Často ťa tu vídam a volám k sebe. Ty si si ma však dosiaľ vôbec nevšimla“. S úžasom som ho počúvala a premýšľala, o akej izbe to vlastne hovorí. „A tiež si stretol toho bezdomovca?“ Vyletelo zo mňa a odvrátila som na chvíľu hlavu na zrkadlo pri jeho posteli, aby som skontrolovala svoj dokonalý výzor. Vtedy som to zbadala. Namiesto svojho odrazu som v ňom uvidela svoju presvetlenú izbu s veľkými francúzskymi oknami a svojimi vecami v nej. Podišla som bližšie k zrkadlu a natiahla sa rukou za ňou. Moja ruka nemotorne narazila na odraz zrkadla. „Ako je to možné? Čo sa to deje?“ začínala som panikáriť a zvyšovať hlas. „Nekrič, rozrušíš mojich rodičov a keď sem prídu, nájdu nás tu,“ upokojoval ma pekný neznámy Tomáš. „Neboj sa, prišla si sem pomocou zázračnej kefy a rovnako sa aj vrátiš späť. Ona je tým prenášadlom“. Musím priznať, že táto posledná informácia ma šťastie upokojila. Zvyšok mojej paniky sa rozplynul, keď sme sa s Tomášom začali zhovárať. A veru to boli dlhé hodiny, dni a týždne.

Síce som sa ocitla niekde v inom, neznámom svete, s Tomášom sa mi tam veľmi páčilo. Veľmi rada tam chodievam, ale dávam si pozor, aby si to nevšimli rodičia.

LINDA MAJTÁZ, 2. Miesto

ZAČIATOK PRÁZDNIN

„Neviem, čo som očakával“, pošepekám. Neviem ani, ako som sa sem dostal. V tejto chvíli som v stave, keď jedna myšlienka prúdi cez druhú. Realita sa nedá rozoznať od sna. Lož i pravda sú si rovné. Hlava je však prázdnejšia, než zvyčajne.

Slabý vánok sa mi opiera do tváre a len moja lenivosť ma drží pred skokom zo strechy. Slnko ešte nevyšlo. Zdola je stále počuť hudba s nadšenými výkrikmi, hoci sa dá ľahko ignorovať.

„Touto párty končíš?“ Ozve sa vedľa mňa dievča, ktoré mi následne podáva fľašu nedopitého alkoholu. Jediným čím som si istý v tejto chvíli, je fakt, že ona je reálna.

„Neviem...“ hlavou mi preblesla matná spomienka, ako som bol pred pol hodinou jedným zo študentov dole, počúvajúc hudbu, oslavujúc začiatok prázdnin. Keď som prvýkrát zazrel dievča vedľa mňa, bol som ňou očarený. Záujem bol obojstranný. Spolu sme strávili čas na párty a je celkom vtípné, že ani nepoznám jej meno. Teraz však rozmýšľam, či som len nehľadal príležitosť na strávenie času vo dvojici. Možno som len nechcel byť osamelý.

„Heh...celkom vtípné“ pousmeje sa vedľa mňa. „Čo?“ „Prázdniny sa začínajú. A ja necítim ani kúsok šťastia.“ Odpije si z fľaše a vzhliadne k mesiacu. „Kedysi som odrátavala dni. Dnes tu sedím premýšľajúc, kedy skončila zima.“

„Čas je ilúzia“ povzdychnem. „Prečo si to myslíš?“ „No celý tento systém je niečo, čo si vymyslelo ľudstvo. Sekundy, minúty, mesiace i roky. Celý svet je zariadený podľa tohto režimu. Ten sa však obracia proti nám. Je však neskoro, už sa s tým nedá nič spraviť.“ Cítil som studené sklo fľaše na mojej ruke.

„Ber si ju. Asi ju potrebuješ viac ako ja.“ „Heh, no ďakujem“ odpil som si a hneď som cítil nával tlaku do môjho mozgu.

„Dnes je noc krásna. Mám spomienky na podobné pohodlné letné večery, keď som si po celom dni sadla na balkón a oddýchla od celého dňa. Vtedy bol život jednoduchý.“ Prikývol som, aj keď jej slová sa mi zdali vzdialené. „Závidím ľuďom, ktorí dokážu byť šťastní,“ pošepekám. Neviem však, či moje slová k nej doznali.

„Chcela by som sa vrátiť naspäť. Je mi jedno, či o rok, či o dva.“ Zasekol sa jej hlas a aj s pohľadom upretým pred seba som vedel, že plače. „Nikdy nič nebolo dokonalé, ale bolo to...bolo to fajn. Leto som strávila s kamarátmi...bola som šťastná...tak naozajstne!“ znovu vzdychla a buchla fľašou o múr. Tá sa nerozbila. „Mala som kamaráta, bol to ten najlepší človek, ktorý existoval“ utrela si tvár do rukáva a uprela pohľad na hviezdy.

„Poznali sme sa len rok. Bol tým typom človeka, ktorého by si nazval spriaznená duša. Mali sme spoločné záľuby, názory...Dokázali sme byť hodiny spolu deň, čo deň“ odmlčala sa a pozrela na mňa. Cítil som pohľad jej očí, ale ja som uprel moje na výhľad pred seba. „Prepáč, že ti o tom hovorím. Je to môj problém.“ „V poriadku, čo sa stalo?“

Zošuchla sa na murive viac odo mňa. Objala si kolená a jednu chvíľu bolo počuť len zvuk šuštiacich listov naokolo. Bál som sa, že som sa opýtal niečo zlé. „Zmenili sme sa...“ vzdychla si. „Po čase sa stal viac agresívnym. Bol náchylný na náhodné veci a nikdy som nevedela, či od neho mám čakať jeho staré ja, alebo náhly výbuch hnevu. Nevedela som, čo sa s ním deje a zistila som to dosť neskoro.“

„Problémy v rodine?“ tipol som. „Jeho mama mala problém s drogami. Vždy hovoril o tom, ako ich nenávidí, ale brala som to ako samozrejmosť. Potom už bolo neskoro.“ Chvíľu sme boli ticho. Tentokrát to bolo ticho, ktoré kazí atmosféru, dusí ju akousi neviditeľnou ťažkosťou, s ktorou nejde nič urobiť.

„Čo sa s ním stalo?“ „...našli ho mŕtveho v apartmáne. Predávkoval sa heroínom.“ Počul som tiché vzlyky a nemal odvahu sa pozrieť vedľa seba.

„Mrzí ma to,“ nezmohol som sa na nič iné. „Vieš, čo ma bolí najviac? Spomienky na to, ako...ako sme sa jedno leto rozprávali v noci na hojdačkách...a...a...jeden z nás povedal, že chce, aby čas zostal tak. Nešiel dopredu, ani dozadu. Pomedzi vzlyky sa začala trochu usmievať. „Vtedy sme sa nebáli budúcnosti, verili sme, verili, že zostaneme spolu ...a šťastní.“

V tej chvíli som sa fakt na nič nezmohol. Neviem, čo by som asi tak mohol povedať. Dúfal som, že stačí, keď si to vypočujem.

PO chvíli ticha vstala, zahnila sa a so zostávajúcou silou v tele šmarila fľašu o zem. Sklo sa rozletelo na všetky strany a celý balkón bol zasypaný drobnými kúskami skla odrážajúcimi hviezdy.

„V poriadku?“ opýtam sa zaťaženým tónom. Zhlboka sa nadýchla a pozrela na mňa. „H-hej, prepáč. Idem rýchlo po ďalšiu.“ Bez ďalšieho slova sa rozbehla dolu.

Bol som príliš omámený na to, aby som tomu venoval pozornosť. Zhladel som sa opäť na hviezdy s jedným slovom na mysli. Smrť.

Každú chvíľu umrie nejaký človek na tejto zemi. Je to samozrejmosť a nikoho to netrápi, pokiaľ sa to nestane jeho blízkemu. Bolo to tu s nami od začiatku. Nič netrvá večne. Všetkému raz príde koniec. Niektorí ľudia sú však oplakávaní a chýbaní, zatiaľ čo iní nie.

Celé galaxie sú prežiarené smrťou jednej hviezdy. A rovnako aj smrť celebrity bude vždy oplakávaná viac, ako smrť ľudí, ktorí si zaslúžili celý svet a nakoniec prišli o všetko, čo mali. I o čas.

„Som späť,“ počul som za mnou. Dievča vedľa mňa položilo už otvorenú fľašu. „Najplnšia, aká sa dala nájsť.“ Pousmiala sa a zvalila sa na múr vedľa mňa. Nohy nám voľne viseli do prázdnoty, ktorá sa nachádzala nad nami aj pod nami.

„Vieš...ak chceš, tak aj ty sa môžeš otvoriť. Toto je najlepšia príležitosť, ktorá sa ti možno naskytne. Ráno si na to aj tak už nebudeme pamätať.“ Prikývol som. Cítil som sa nesvoj. „Nezverujem sa o mojich problémoch. Je ťažké začať o tom rozprávať.“

„Nemusiš sa ponáhľať,“ ubezpečila ma a uprela zrak pred seba. Nastalo ticho. Ale taký druh, pri ktorom môžeš cítiť slabý vánok aj vnímať rôzne zvuky okolo seba, taký, pri ktorom sa človek cíti v bezpečí. Neviem ako sa jej to podarilo.

„Nestalo sa mi nič zlé, ale neviem...Vyrastal som v alkoholickej rodine. Nenávidel som alkohol kvôli tomu, že moji rodičia boli vždy...neviem...emotívni...Asi. A aj keď som si dnes vypil, stále to nenávidím...“ znelo to pateticky. „Mal som si to radšej nechať pre seba...“

„Chápem, ako sa cítiš“ pošepla. Nečakal som, že to naozaj pomôže, ale rozbúchalo sa mi srdce. Nesúdi ma...

„Nikdy som si nebol blízky s mojím otcom. Moji súrodenci s ním majú dobrý vzťah, ale ja...netuším čo sa zmenilo. Vždy o sebe hovoril, aký je kludný typ, pokiaľ sa niečo nestalo a potom začal rozbíjať všetko, čo mu stálo v cesteaj ľudí. Doteraz si pamätám, ako rozrazil dvere do izby a začal po mne vrieskať. Nerozumel som mu nič, ale pamätám si slzy, ktoré som prelieval a strach zo všetkého v tej chvíli.

„Moja mama sa ma niekedy snažila brániť. Skončilo to tak, že plakala na zemi a ja som bol ten, ktorý ju utešoval. Otec si na ďalší deň nič nepamätal.“ Z hrude mi do celého tela planul hustý pocit prázdnoty. Bol chladný a ťažký.

Natiahol som sa za fľašou. Čo to robím? „Nevyzeráš, ako šťastný človek.“ posúdilo dievča vedľa mňa.

„Nie som. A nemám ani energiu sa na jedného hrať.“ Viem, že ma chápe. Šťastie je jednoduché pre ľudí, ktorí ho majú. Pre nás dvoch nie.

„Keď som mal dvanásť, pokúsil som sa prvýkrát o samovraždu,“ vyhrklo to zo mňa. skôr, ako som sa stihol nad tým zamyslieť. Báľ som sa, ako zareaguje, ale atmosféra ticha sa nezmenila.

„Ako si to urobil?“ „Mal som v pláne predávkovať sa liekmi. Napísal som každému aj list na rozlúčku. Mal som v tú dobu predpísané tabletky. Naraz som ich zhltol asi tri balíky. Doteraz si ich pamätám, boli malé a biele. Až dni po tom som zistil, že sú to vitamíny. Síce ma to nezabilo, mal som týždeň krčie v bruchu,“ horko som sa uskrnul. Spomienka na to bola divná.

Na ten deň si pamätám doteraz. Bolo to 16. februára. Do tejto chvíle som sa o to pokúsil ešte dvakrát. Špagát pri obesení zlyhal v oboch prípadoch.

„Ja som nikdy nenabrala odvahy sa o to pokúsiť,“ počul som zašepkanie slov vedľa seba. „Nepokúsiť sa o to nie je zbabelé. Máš čas. Obidvaja ho máme. Aspoň v tejto chvíli.“

„Keď ale ja tu nechcem byť. Nenávidím to tu! Nie je deň, keď by som si nepriala, aby sa to už skončilo...A nikomu o tom nemôžem povedať, lebo každý, kto by sa pokúsil o pomoc, by to robil z vlastných sebeckých dôvodov. Čo povedať, aby som bola šťastná a dalo by sa so mnou rozprávať....To jediné každého zaujíma,“ zvalila sa na chrbát a prehľadávala nočnú oblohu.

„Neviem, čo mám na toto povedať. Ale ja osobne si myslím, že pre niekoho môže byť ešte pomoc. Máme čas, to len my ho chceme ukončiť. Skôr, či neskôr koniec príde.“ Všetci sa tvária, akoby mali pred sebou celý život, pričom vždy existuje šanca, že zajtra sa stane nehoda a život sa skončí. A všetky tie plány do budúcnosti prídu navivoč.

Je divné, že aj po všetkom zlom, čo sa stalo, a aj pri tom, že chcem, aby som bola šťastná, nachádzam zvláštne pohodlie v mojom smútku. Melanchólia je krásne jemné slovo, ktoré cítiť rovnako ako znie.“

„Tieto pocity v nás žijú dlho. Už sa v nich cítime, ako tak normálne ...to je ale nebezpečné.“ „Pravda,“ prikývne.

Depresie sú vážna vec. Zoberú od vás všetko, čo máte, dokonca prinútiť, aby ste si to zničili všetko vy. Môžete pozorovať, ako váš život upadá do trosiek vašimi vlastnými činmi a nemôžete s tým nič robiť.

Ťažko sa ich zbavuje. Liečba a antidepresíva nie sú pre každého. Môže to pristihnúť kohokoľvek, aj niekoho s ideálnym životom.

Aj pre každodenný život je dokázané, že každú zlú skúsenosť až päť dobrých vyváži. Nemôžeme očakávať, že pokazený život zachráni pár dobrých dôvodov.

„Hej...myslíš si, že máš niekoho, komu by si chýbala? Lebo ja...“ otočím sa a čakám na odpoveď, ale jej viečka už boli zatvorené.

Až keď som druhýkrát pozrel na oblohu, všimol som si belasý nádych, za chvíľu ide svať.

Opatrne som ju zložil z múra na balkón a sám som si ľahol vedľa nej. V hlave sa mi miešali farby i tvary. Týmto dňom sa začínajú prázdniny. A mne sa niekde pri zmiešaných farbách a pruhoch myšlienok zjavil aj nápad, že by som začal cez leto sedenia u psychológa.

Sám som to povedal. Mám čas. A ak nie, nech mi ho zoberie niečo iné, než moje vlastné ruky. Po dlhom čase mám v sebe motiváciu. Možno ráno zistím, že to bola halucinácia, ale zatiaľ si ten pocit chcem vychutnať.

Tento deň bol predsa na niečo dobrý.

VIKTÓRIA GIERTLOVÁ, 3. MIESTO

SVET ZA ZRKADLOM

Aký je svet za zrkadlom? Čo myslíte? Podľa mňa tam bývajú čarodejnice. Robia tam svoje kúzla. Za mojim zrkadlom býva aj Petronela Zrkadlová. Raz pri kúzlení urobila chybu, pomýlila sa. Tak pozorne počúvajte!

Petronela sa bála vŕzgajúcich dverí vo svojej izbe. A preto sa rozhodla, že urobí kúzlo a premení vŕzganie na spev. Prichystala si kotlík, prísady a paličku. V knihe si prečítala, že potrebuje malý kúsok z dverí, konárik, vodu, kvapku oleja, mäta a noty piesne. A tak sa pustila do prípravy elixíru. V knihe kúziel sa dočítala, že všetko má spolu zmiešať. Tak všetko zmiešala a vyslovila kúzlo: „Láry, fáry, čáry, máry, dvere nevŕzgajte, ale spievajte!“ V tom momente sa už dvere nedali otvoriť. Nakoniec prišla na to, že si pomýlila ingrediencie a namiesto mäty odtrhla v záhrade tymián. A preto musela vyriešiť tento nepríjemný problém. Veď nevedela otvoriť dvere. Začala listovať v knihe a konečne našla recept na to, ako by odkúzliła dvere. Pripravila si prísady a dávala pozor, aby sa nepomýlila. A nakoniec sa dvere otvorili. Prichystala si prísady a znovu sa pustila do kúzla, aby tie dvere už nevŕzgali. „Láry, fáry, čáry, máry, dvere nevŕzgajte, ale spievajte!“ Opäť vyslovila kúzlo. Kúzlo sa podarilo a po otvorení, dvere začali krásne spievať. Petronela bola spokojná, už sa nebála spať vo svojej izbe. A tak si ďalej pripravovala svoje elixíry.

Taký je svet za mojim zrkadlom. A aký je svet za Vaším? Skúste sa pozrieť, možno tam objavíte niečo zaujímavé, čarovné... Tak ako ja! Nabudúce sa pozriem opäť za svoje zrkadlo a rozpoviem Vám ďalší záhadný zrkadlový príbeh.

LILIEN ŠELUKOVÁ, ČESTNÉ UZNANIE

DÚHA 2023 2024

celoslovenská súťaž
výtvarnej a literárnej tvorby detí - 28. ročník

1

5

3

8

7

2

4

6

1. NATÁLIA BREZNICKÁ, 11r., Moje tvorenie, CENA MINISTRA ŠKOLSTVA, VÝSKUMU, VÝVOJA A MLÁDEŽE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
2. HENRIETA VAVERČÁKOVÁ, 11r., Môj strach, CENA PREŠOVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA
3. PATRÍCIA HNATOVÁ, 15r., Pád do krajiny zázrakov, CENA LUBOVNIANSKEHO OSVETOVÉHO STREDISKA
4. AGÁTA BARTKOVÁ, 10r., Podmorský svet, CENA PRIMÁTORA MESTA STARÁ LUBOVŇA
5. ŠIMON FIKTUS, 10r., Farebné kráľovstvo, CENA LUBOVNIANSKEHO MÚZEA
6. LUCIA ŠTRENGEROVÁ, 15r., Mám predpísanú budúcnosť?, CENA LUBOVNIANSKEJ KNIŽNICE
7. DANIEL DRUSKA, 12r., Svet za zrkadlom, CENA SLOVENSKEHO ZVÄZU PROTIFAŠISTICKÝCH BOJOVNÍKOV
8. GABRIELA DVORŠČÁKOVÁ, 6r., Zrkadielko, zrkadielko, povedz že mi, CENA POROTY

1

2

4

3

5

7

6

8

1. ELA BRONTVAJOVÁ, 4r., Bábika, I. kat., 1. miesto
2. ALICA KOSTKOVÁ, 6r., Alickin svet za zrkadlom, I. kat., 2. miesto
3. HENRIETA GONŠČÁKOVÁ, 4r., Ja a dinosaurus, I. kat., 2. miesto
4. NOEMI MICHALOVÁ, 6r., Keď budem morskou pannou, I. kat., 3. miesto
5. EMANUEL ŠTEFANKO, 5r., Môj odraz v zrkadle, I. kat., 3. miesto
6. NINA KUŠMIREKOVÁ, 5r., Rozprávkový svet, I. kat., 1. miesto - GRAFIKA
7. VIKTÓRIA ŠPUREKOVÁ, 5r., Ja-Víky, I. kat., 2. miesto - GRAFIKA
8. HILDEGARDA VAŠKOVÁ, 5r., Drak a princezná, I. kat., 3. miesto - GRAFIKA

1. LEO TURNAI, 3r., Som ja, I. kat., čestné uznanie
2. NIKOLA KAPRÁŇOVÁ, 6r., Strom v zázračnej krajine za zrkadlom, I. kat., čestné uznanie
3. ELIŠKA DLUGOŠOVÁ, 6r., Vo svete rybičiek, I. kat., čestné uznanie
4. DARIA DOPIRJAKOVÁ, 6r., Snívam, I. kat., čestné uznanie
5. ANNA LABOŠOVÁ, 6r., Francúzska lajdy, I. kat., čestné uznanie
6. ŠARLOTA SOMOLOVÁ, 6r., Tajomný svet za dverami, I. kat., čestné uznanie

1. SABINA MACHOVÁ, 10r., Dvere sú otvorené, II. kat., 1. miesto
2. TEREZA WOŁODŹKOVÁ, 7r., Rozprávková myška a zrkadlo, II. kat., 1. miesto
3. DANIEL OLERÍNY, 10r., Portál do neznáma, II. kat., 2. miesto
4. MIROSLAV ŠÍMOVE, 9r., Za zrkadlom je svet čiernobiely, II. kat., 2. miesto
5. MICHAL PACOŇ, 8r., Futbalista, II. kat., 3. miesto
6. VERONIKA ZAIETS, 8r., Najkrajšie miesto na svete, II. kat., 3. miesto
7. KATALIN MICHAELA BABECZOVÁ, 7r., Šťastné zajačie mrkvičkovo, II. kat., 3. miesto

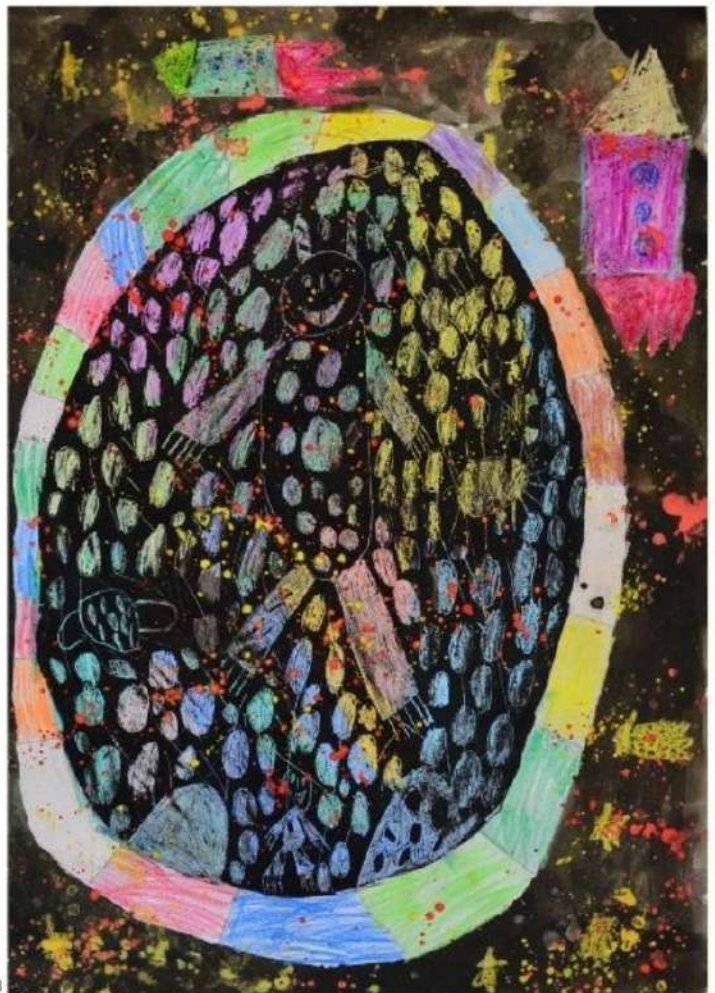
1

2

4

3

5

1. ADELA ONDIKOVÁ, 9r., Sladký svet, II. kat., 1. miesto - GRAFIKA
2. NOEMI ONDŽÍKOVÁ, 10r., Svet za zrkadlom - Ja, II. kat., 2. miesto - GRAFIKA
3. ZARA DRAHOŠOVÁ, 7r., Let do neznáma, II. kat., 3. miesto - GRAFIKA
4. REBEKA BÓNOVÁ, 7r., Dôvod na radosť, II. kat., čestné uznanie
5. AMY MACEKOVÁ, 10r., Vtáčie dieťa, II. kat., čestné uznanie

1

6

2

3

7

4

5

1. LINDA MEŠKOVÁ, 14r., Pohľad do duše, III. kat., 1. miesto
2. NELA DZURJUVOVÁ, 11r., Úplne sama, III. kat., 1. miesto
3. DÁVID DEKET, 11r., Opačný svet za zrkadlom, III. kat., 2. miesto
4. DOMINIK DUDA, 14r., Každý má svoje pravé ja, III. kat., 2. miesto
5. MIRNA YASIR RAFO SAQAT, 14r., Svet za zrkadlom, III. kat., 3. miesto
6. ELA MÓKOŠOVÁ, 14r., Svet za zrkadlom, III. kat., 3. miesto
7. MELISSA JÁNOŠÍKOVÁ, 14r., Utajená bolesť, III. kat., 3. miesto

1. KAROL BILÝ, 14r., Naplnený sen, III. kat., 1. miesto - GRAFIKA
2. DIANA KONVIČKOVÁ, 13r., Samota s mobilom, III. kat., 2. miesto - GRAFIKA
3. PATRÍCIA TOMKOVÁ, 15r., Iné svety, III. kat., 3. miesto - GRAFIKA
4. EMMA ĎURČANSKÁ, 12r., Hriechy ľudí, III. kat., čestné uznanie
5. ROMAN GEJDOŠ, 10r., Kto som? III. kat., čestné uznanie
6. KRISTIÁN LEGIŇ, 11r., Všade číha nebezpečenstvo, III. kat., čestné uznanie
7. KRISTÍNA BAŘINKOVÁ, 13r., Zamilovaná, III. kat., čestné uznanie
8. OLESIA HOLOSHCHAPOVÁ, 13r., Farebná budúcnosť, III. kat., čestné uznanie

1

4

5

3

2

7

6

8

1. MATÚŠ KOVALČÍK, 5r., Ja za zrkadlom, IV. kat. skup. A) 1. miesto
2. LAURA PJECKOVÁ, 6r., Zázračný svet, IV. kat. skup. A) 2. miesto
3. NATAŠA MIHALOVÁ, 5r., Tešíme sa na ďalšie Vianoce, IV. kat. skup. A) 3. miesto
4. LEONETTA ÁGOCSOVÁ, 6r., Ako sa vidím ja, IV. kat. skup. A) 1. miesto - GRAFIKA
5. NINA REŠETÁROVÁ, 6r., Svet za zrkadlom je určite krajší, IV. kat. skup. A) 1. miesto - GRAFIKA
6. SEBASTIÁN DOLANSKÝ, 6r., Môj sen, IV. kat. skup. A) čestné uznanie
7. JULIANA RUŠINOVÁ, 5r., Portrét v zrkadle, IV. kat. skup. A) čestné uznanie
8. IZABELA KARASOVÁ, 6r., Vtáci, IV. kat. skup. A) čestné uznanie

2

1

3

4

7

7

6

5

1. TOMÁŠ KORŽEN, 9r., Rozprávkovým kľúčom, IV. kat. skup. B) 1. miesto
2. ZARA KOVALČIKOVÁ, 10r., Zajko v mojom sne, IV. kat. skup. B) 1. miesto
3. DOROTA ČEKANOVÁ, 7r., Zrkadlo fantázie, IV. kat. skup. B) 2. miesto
4. SÁRA LICHVÁROVÁ, 8r., Hudba nového zajtrajška, IV. kat. skup. B) 2. miesto
5. MÁRIA REVICKÁ, 8r., Svet plný prekvapení, IV. kat. skup. B) 3. miesto
6. LAURA MEZEŠOVÁ, 7r., Cukríkový svet, IV. kat. skup. B) 3. miesto
7. CHARLOTTE HANIŠÁKOVÁ, 8r., S čarovnými husličkami, IV. kat. skup. B) 1. miesto - GRAFIKA
8. NATHAN SINGHOFEK, 9r., Tanec je môj svet, IV. kat. skup. B) 1. miesto - GRAFIKA

1. ALICIA SOLÁROVÁ, 9r., V ústrety lepšiemu zajtrajšku, IV. kat. skup. B) 2. miesto - GRAFIKA
2. TATIANA VADOVSKÁ, 8r., Zajtra budem zubárka, IV. kat. skup. B) 2. miesto - GRAFIKA
3. NATÁLIA VÁLKOVÁ, 10r., V múzeu, IV. kat. skup. B) 3. miesto - GRAFIKA
4. NINA ŠTEFÁNIKOVÁ, 9r., Čo ukrýva zrkadlo (Alica), IV. kat. skup. B) 3. miesto - GRAFIKA
5. SAMUEL KAPUŠ, 9r., Obzri sa za seba, IV. kat. skup. B) čestné uznanie
6. KLÁRA ŠTOSLOVÁ, 7r., Strašidlá v Escapetrome, IV. kat. skup. B) čestné uznanie
7. MIROSLAVA LEŠČINSKÁ, 8r., Na návšteve u viľ, IV. kat. skup. B) čestné uznanie
8. ARTÚR KONKOL, 9r., Brána do sveta Minecraftu, IV. kat. skup. B) čestné uznanie

1

2

4

3

5

6

7

1. ALEX KOČ, 9r., Autoportrét, IV. kat. skup. B) čestné uznanie
2. LILIANA KAČUROVÁ, 8r., S jednorožcom, IV. kat. skup. B) čestné uznanie
3. ADELA MAJERNÍČKOVÁ, 7r., Ja a moje druhé ja v zrkadle, IV. kat. skup. B) čestné uznanie
4. BRYAN GURKA, 7r., V mojom zrkadle, IV. kat. skup. B) čestné uznanie - GRAFIKA
5. ZUZANA ULIČNÁ, 7r., Raz budem baletka, IV. kat. skup. B) čestné uznanie - GRAFIKA
6. FILIP RICHTER, 9r., Plavba za dobrodružstvom, IV. kat. skup. B) čestné uznanie - GRAFIKA
7. TIMEA STEMPOVÁ, 10r., V krajine balónov, IV. kat. skup. B) čestné uznanie - GRAFIKA

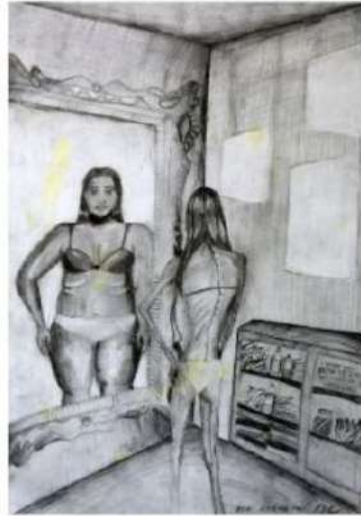
1

4

2

3

5

7

6

8

1. TAMARA ŠÁNDOROVÁ, 15r., Vlak z neznáma, IV. kat. skup. C) 1. miesto
2. KRISTÍNA ANDREANSKÁ, 13r., Dobro a zlo, IV. kat. skup. C) 2. miesto
3. ELA GABKOVÁ, 14r., Ako sa vidím v zrkadle, IV. kat. skup. C) 2. miesto
4. SILVIA BUZÁKOVÁ, 13r., Minulosť, IV. kat. skup. C) 3. miesto
5. EVA ČANDÍKOVÁ, 11r., Oblačný svet, IV. kat. skup. C) 3. miesto
6. SVETLANA GRIVALSKÁ, 11r., Môj strach, IV. kat. skup. C) 1. miesto - GRAFIKA
7. RENÉ PENXA, 11r., Môj strach, IV. kat. skup. C) 1. miesto - GRAFIKA
8. REBEKA GRIVALSKÁ, 11r., IV. kat. skup. C) 2. miesto - GRAFIKA

2

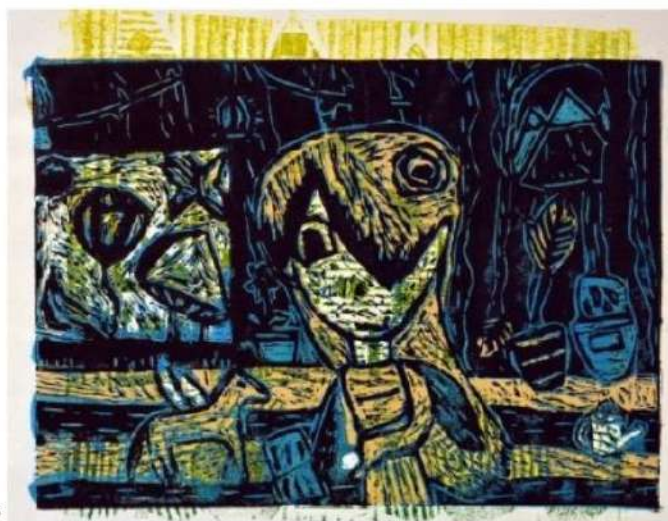
1

3

4

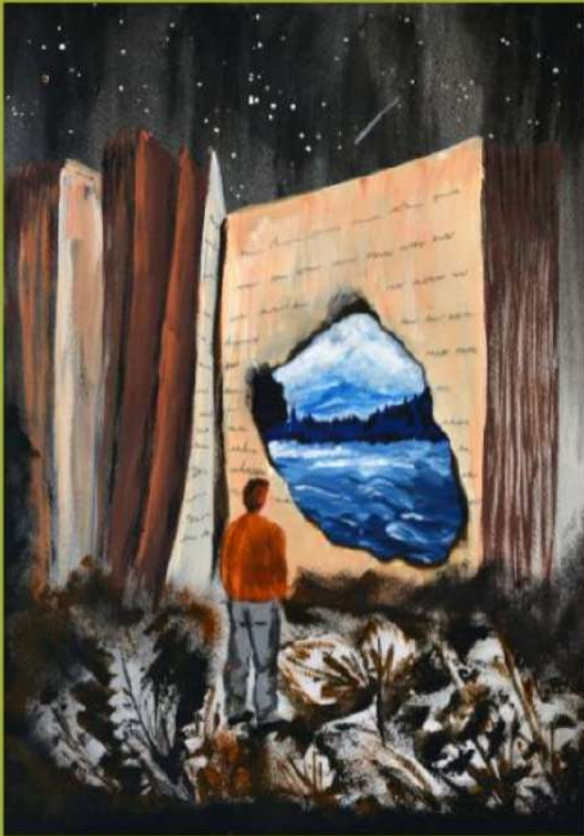

5

6

1. ZARA GRÚBEROVÁ, 11r., Oddych v prírode, IV. kat. skup. C) 2. miesto
2. HANA BETÁKOVÁ, 12r. Čo ja viem? IV. kat. skup. C) 3. miesto
3. MÁRIA DUFALOVÁ, 13r., Tajomný svet víl, IV. kat. skup. C) 3. miesto
4. SOFIA SPUSTOVÁ, 14r., Za oknom, IV. kat. skup. C) čestné uznanie - GRAFIKA
5. FLÓRA ILLÉŠOVÁ, 12r., Ja pred zrkadlom, IV. kat. skup. C) čestné uznanie - GRAFIKA
6. JÚLIA FILUŠOVÁ, 12r., Poznanie, IV. kat. skup. C) čestné uznanie - GRAFIKA

Dvere sú otvorené, vykročím pravou nohou

Sabina Machová, 10 rokov

II. kat. - 1. miesto

ZŠ, Mochovská 4, Veľký Ďur

Výtvarná práca na obale zborníka:

Zrkadielko, zrkadielko, povedz že mi...

Gabriela Dvorščáková, 6 rokov

I. kat. - Cena poroty

MŠ Malý Šariš